

การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ปริญญานิพนธ์

ของ

นพดล ไชติกพานิชย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

กันยายน 2549

การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

บทคัดย่อ

ของ

นพดล โชติกพานิชย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

กันยายน 2549

นพดล โชติภานิชย์. (2549). *การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์, อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา.

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบสอบถามและเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพและเกณฑ์ปกติของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจำนวน 1,300 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่ำ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน เป็นชาย 10 คน หญิง 10 คน โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน จำนวน 12 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนและโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .3092 - .6290 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9358 มีค่า T - Score อยู่ระหว่าง T14 - T73 และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์อยู่ระหว่าง 0.1 - 99.9

2. ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อยู่ในระดับน้อย ส่วนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน อยู่ในระดับมาก

3. นักเรียนที่เพศต่างกันและระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับมากและระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. หลังการทดลองนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

A STUDY AND DEVELOPMENT OF ADVERSITY QUOTIENT
IN STUDYING OF ADOLESCENT STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

NOPPADOL CHOTIKAPANICH

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
September 2006

Noppadol Chotikapanit. (2006). *A Study and Development of Adversity Quotient in Studying of Adolescent Students*. Master's Thesis. M.Ed. (Guidance Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisory Committee: Assistant Professor Dr. Nantana Wong-in and Dr. Rachan Boonthima.

This purpose of this study was to design questionnaires on adversity quotient (AQ) in studying and to compare AQ in studying of a sample group of students, before and after participating in the AQ in studying development programme.

To check the quality and norms of the learning obstacle questionnaire and the AQ in studying questionnaire, testing was conducted with a sample group, chosen by simple random sampling, of 1,300 Matthayom 4 students studying in the first semester of the 2006 academic year from schools under the Office of the Basic Education Commission, Bangkok. On the other hand, the AQ in studying development programme was tested with a sample group of Matthayom 5 students studying in the first semester of the 2006 academic year from a high school in Bangkok. This sample group consisted of 20 participants: 10 male students and 10 female students whose level of AQ in studying was at 50 percentile or below. The samples participated in the AQ in studying development programme for 12 times and research tools used were the learning obstacle questionnaire, the AQ in studying questionnaire and the AQ in studying development programme. The data was then collected and analysed by T-test.

The study revealed that:

1. The AQ in studying questionnaire had the discrimination index between .3092 to .6290, reliability of .9358, T-score between T14 to T73, and percentile between 0.1 to 99.9.
2. Learning obstacles of students caused by students themselves were at an average level whereas learning obstacles caused by family relationship, by teacher-student relationship, and by student-peer relationship were ranked low. Students' AQ in studying was labeled high.
3. Students with different sex and learning obstacles caused by students themselves, family relationship, by teacher-student relationship, and by student-peer relationship which were at low and high levels, were different with statistical significance at the level of .01.
4. After participating in the AQ in studying development programme, AQ of the sample group increased with statistical significance at the level of 0.5.
5. After completing the AQ in studying development programme, male and female participants had a similar level of AQ.

การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ปริญญานิพนธ์
ของ
นพดล ไชติกพานิชย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
กันยายน 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ของ
นพดล โชติกพานิชย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน กันยายน พ.ศ. 2549

..... ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรสุกุล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาและได้รับคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ อาจารย์มณฑิรา บุญเพ็งและอาจารย์ อนุสรณ์ อรรถศิริ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล และอาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ ที่กรุณาเป็นกรรมการเพิ่มเติมสอบปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนและคณาจารย์โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ทั้ง 13 โรงเรียน ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกคน ที่เป็นกำลังใจและแสดงความห่วงใยผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัว พี่ชาย พี่สาวและน้องสาว ที่คอยช่วยเหลือ ห่วงใย และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมาตลอดระยะเวลาของการทำวิจัย

ท้ายสุดนี้ คุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมนุชาคุณบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและอบรมสั่งสอนข้าพเจ้าตลอดมา จนประสบความสำเร็จในวันนี้

นพดล โชติกพานิชย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
การกำหนดประชากรและการเลือกตัวอย่าง	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
ตัวแปรอิสระ	6
ตัวแปรตาม	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
สมมติฐานในการวิจัย	10
 2 เอกสารและงานวิจัย	 11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น	11
ความหมายวัยรุ่น	11
อุปสรรคด้านการเรียนของวัยรุ่น.....	13
ความหมายและองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	14
ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	19
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค.....	21
การฝึกการเผชิญอุปสรรค.....	31
เกณฑ์ปกติ	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	35
งานวิจัยต่างประเทศ.....	35
งานวิจัยในประเทศ.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การดำเนินการทดลอง.....	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 59
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	 76
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	76
วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
สรุปผลการวิจัย	80
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะ	85
 บรรณานุกรม	 88
 ภาคผนวก	 94
ภาคผนวก ก	95
ภาคผนวก ข	97
ภาคผนวก ค	100

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ง	114
ภาคผนวก จ	128
ภาคผนวก ฉ	176
ประวัติย่อผู้วิจัย	215

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (จำแนกตามระดับโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา)	44
2	แสดงวันที่นักเรียนเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน	52
3	แสดงแบบแผนการทดลอง One-Group Pretest – Posttest Design	53
4	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน (n=100).....	60
5	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน (n=1,300).....	64
6	เกณฑ์ปกติของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน	69
7	ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียน (n=1,300).....	72
8	เปรียบเทียบระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนกับเพศและอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพนักเรียนกับครูและเกิดจากสัมพันธภาพนักเรียนกับเพื่อน .	73
9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน (n=20).....	74
10	เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน.....	75

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน.....	177
12	ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ด้านการเรียน	183
13	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามอุปสรรค ด้านการเรียน	192
14	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามความสามารถ ในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน.....	198
15	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถามอุปสรรค ด้านการเรียน	207
16	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถามความสามารถ ในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน.....	2107
17	คะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8	213
18	คะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8	214

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การเปรียบเทียบบุคคลตามทฤษฎีของเกสโตลท์	20
2 องค์ประกอบที่สำคัญ สาเหตุของพฤติกรรมตามทฤษฎีไฮเดอร์.....	22
3 ภาวะความหมดอาลัยตายอยากและการมีอำนาจควบคุม.....	23
4 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ปัญญาและองค์ประกอบ ส่วนบุคคลและอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม	24
5 ปัจจัยความคาดหวังในความสามารถของตนและความคาดหวังในผลลัพธ์.....	26
6 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนและความคาดหวัง ในผลลัพธ์	26
7 การแสดงตัวพยากรณ์สากลของความสำเร็จ.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัยรุ่นเป็นช่วงระยะเวลาคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ นับเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าเด็กวัยรุ่นผู้ใดได้ดำเนินชีวิตในช่วงเวลานี้ผ่านพ้นไปอย่างราบรื่น มีปัญหาไม่ซับซ้อนมากนัก เด็กวัยรุ่นผู้นั้นย่อมเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ด้วยดี และมักจัดการกับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างราบรื่น แต่ถ้าเป็นไปทางตรงกันข้าม วัยนี้จะเป็นวัยที่ต้องเผชิญอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะลักษณะของงานที่ตนต้องกระทำเป็นประจำ ได้แก่ การเรียนของวัยรุ่นปัจจุบันมักจะมีปัญหาเรื่อง ไม่เข้าใจวิชาที่เรียน ไม่ชอบวิชาที่เรียน จัดเวลาไม่เป็น ไม่กล้าซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน เรียนไม่ทันเพื่อนตลอดจนการทำงานที่ได้รับมอบหมายอันจะเป็นผลทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียน วัยรุ่นเหล่านี้นั้นจะเกิดพฤติกรรมไม่ยอมทำงานแม้ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายก็ตาม อย่างไรก็ตามถ้าวัยรุ่นเหล่านี้นั้นมองวิกฤติให้เป็นโอกาส กล่าวคือ มองปัญหาอุปสรรคความยากลำบากและความล้มเหลวให้ถ่องแท้ ทำความเข้าใจ กล้าเผชิญ แล้วเปลี่ยนให้เป็นโอกาสสำหรับตนเอง เป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการต่อสู้ให้ได้มาซึ่งความสำเร็จก็จะทำให้เขาเหล่านั้นสามารถจะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี (ศรีเรือน แก้วกังวาน .2540 : 239)

สิ่งที่เป็อุปสรรคต่อการเรียนของวัยรุ่นมาจากปัญหาทางด้านลักษณะนิสัยในการเรียน ได้แก่ การปฏิบัติตนในการที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูให้สำเร็จและด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัวและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะการคบเพื่อน ซึ่งสิ่งทีกล่าวมานี้จะส่งผลให้ วัยรุ่นเกิดความท้อแท้ หหมดกำลังใจที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จลงได้ จึงจำเป็นที่วัยรุ่นจะต้องเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน (Adversity Quotient : AQ) ให้เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อที่ผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นไปได้ (ธีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์.2548 : 15)

การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานได้ปรากฏขึ้นในปี 1997 สตอลซ์ (ประทักษ์ ลิขิตเลอสรวง. 2545 : 86 ; อ้างอิงจาก Stoltz. 1997) ได้ศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) ภายใต้แนวคิดที่ว่า ท่ามกลางความยากลำบากแห่งยุคสมัย คนส่วนใหญ่มักพินาศไปได้ไม่ไกลหลายต่อหลายชีวิตเหมือนการปีนเขาต้องฝ่าฟันความยากลำบากหรืออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อก้าวไปข้างหน้าและปีนให้สูงขึ้นเพื่อพบกับความสำเร็จในมิติใหม่ มนุษย์เกิดมาพร้อมกับการมีพลังขับเคลื่อนไปข้างหน้าเมื่อมีสิ่งเร้า เช่น อุปสรรคหรือความยากลำบากต่าง ๆ

ก็จะมีพฤติกรรมตอบสนอง ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างความยากลำบากของอุปสรรคที่เผชิญกับความความสามารถของบุคคลในการควบคุมสถานการณ์ ความยืดหยุ่น การมองโลกในแง่ดีหรือร้าย ซึ่งตามทฤษฎีการรับรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) ได้เสนอว่า แต่ละคนมีความสามารถในการต่อสู้กับอุปสรรคแตกต่างกัน ความพยายามในการต่อสู้กับอุปสรรคของแต่ละคนสามารถช่วยพัฒนาความชำนาญและความสามารถในการต่อสู้กับอุปสรรคครั้งต่อไป คนที่มีความพยายามในการต่อสู้กับอุปสรรคสามารถค้นหาหนทางเอาชนะข้อจำกัด หรือเปลี่ยนแปลงข้อจำกัดนั้นด้วยการกระทำของตนเอง ขณะที่คนที่ไม่มีความพยายามเอาชนะอุปสรรคจะรู้สึกท้อถอยเมื่อพบอุปสรรคหรือสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด (Markman.1999 : 2; citing Bandura.1997)

จากการสัมภาษณ์นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ถึงสิ่งที่ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ 1) นักเรียนไม่ชอบวิชาที่เรียน และไม่รู้จักรูปวิธีการเรียนที่ดี 2) สิ่งแวดล้อมทางบ้าน จากพ่อแม่และสัมพันธภาพในครอบครัว 3) สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ สัมพันธภาพในโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ถึงสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักเรียน สรุปได้ว่าเกิดจากการรับรู้ความสามารถ แรงจูงใจ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูและเพื่อน

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนี้มีสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ 1) อุปสรรคที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง 2) อุปสรรคที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) ของแบนดูรา มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่าง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ พฤติกรรมปัญญา องค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสภาพแวดล้อม โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุ – ผล ซึ่งกันและกัน (Bandura. 1986 : 24)

ในการที่จะพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนนั้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะทำให้นักเรียนมีความพยายามที่จะฝ่าฟันอุปสรรคในการทำงานไปสู่เป้าหมายให้สำเร็จลุล่วงไปได้ตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement) ของแมคเคลแลนด์ มีแนวคิดที่ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี (McClelland. 1953 : 110 – 111)

วินัส ภักดีนรา (2546 : 51) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในวิทยานิพนธ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาว์อารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ว่า “บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) สูงกับบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ต่ำค่อนข้างแตกต่างกันมาก

ซึ่งกลุ่มที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) สูงจะสามารถควบคุมและรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาเผชิญได้ดีกว่ากลุ่มที่มีระดับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ต่ำ เพราะฉะนั้นความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้น ๆ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมสถานการณ์ได้ (คุมเกมได้) ดังนั้น บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) สูงจึงพยายามต่อสู้ ‘ปิ่นปาย’ มีมานะ ในขณะที่บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ต่ำ มักหยุดพ้อกล้มเลิก ท้อถอยต่ออุปสรรค การศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของบุคคลก่อให้เกิดความเข้าใจเพื่อใช้เป็นกุญแจหรือเครื่องมือสำคัญในการเลือกวิธีแก้ไขปัญหานำไปสู่การปฏิบัติต่อไป“

สตอลซ์ (Stoltz. 1997 : 106 - 125) กล่าวว่าผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคจะประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. การควบคุมสถานการณ์ (Control : C) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองและหาวิธีการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียนทั้งที่เกิดจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม
2. การวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin : O_r) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์หาสาเหตุของอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียนทั้งที่เกิดจากตัวนักเรียนและสิ่งแวดล้อมและทำความเข้าใจถึงบทบาทของตนเองว่า ควรทำเช่นไรจึงจะผ่านพ้นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียนให้ลุล่วงไปได้
3. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Ownership : O_w) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนและยอมรับผลของการกระทำของตนเองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียนไม่ปิดความรับผิดชอบ
4. การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (Reach : R) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่ามีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้านการเรียนมากน้อยเพียงใด
5. ความอดทนต่อความยากลำบาก (Endurance : E) หมายถึง ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดขึ้น

สตอลซ์ (Stoltz. 1997 : 154 - 186) กล่าวถึงเทคนิคในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ได้แก่

1. การรับรู้ข้อมูล (Listening) หมายถึง วิธีการที่จะให้วัยรุ่นได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของปัญหา

2. การสำรวจ (Exploring) หมายถึง วิธีการที่จะให้วัยรุ่นได้สำรวจข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของปัญหาตลอดทั้งอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อหาสาเหตุในการแก้ไขปัญหามโนทัศน์ที่เกิดขึ้น

3. การวิเคราะห์ (Analysing) หมายถึง วิธีการที่จะให้วัยรุ่นได้วิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมที่จะปฏิบัติต่ออุปสรรคนั้นและวิเคราะห์ผลที่จะตามมา

4. การลงมือปฏิบัติ (Doing Something) หมายถึง วิธีการที่จะให้วัยรุ่นได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้สามารถฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคในการเรียนที่เกิดขึ้นและสรุปสิ่งที่ได้

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนและสร้างโปรแกรมพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่ำ เพื่อให้นักเรียนวัยรุ่นมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้เขาเป็นคนที่มีความดีและมีให้นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการพัฒนาได้เพิ่มพูนความสามารถที่จะเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในด้านการเรียนอันเป็นหนทางสู่ความสำเร็จในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นและสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

2. เพื่อศึกษาระดับของอุปสรรคในการเรียน และความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีเพศที่ต่างกัน และนักเรียนที่มีอุปสรรคด้านการเรียนมากกับน้อย

4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

5. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นของชายกับหญิง หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำผลการวิเคราะห์ความสามารถของวัยรุ่นในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและสร้างแบบสอบถามและโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนได้อย่างมีคุณภาพ

ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่น ๆ และกลุ่มวัยรุ่นคนอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น อีกทั้งยังเป็นแนวทางใหม่สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนต่าง ๆ ในการช่วยส่งเสริมให้วัยรุ่นของตนมีความมานะพยายามเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น
2. การพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนและหาเกณฑ์ปกติของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ได้แก่

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 3 เขตพื้นที่การศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 มีโรงเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทั้งหมด 40 โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 มีโรงเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทั้งหมด 36 โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 มีโรงเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทั้งหมด 42 โรงเรียน รวมจำนวนโรงเรียนทั้งหมดที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 4 ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวน 118 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายเพื่อหาค่าเกณฑ์ปกติของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน เขตพื้นที่การศึกษาละ 4 โรงเรียน ได้จำนวน 12 โรงเรียน และนักเรียนทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1,300 คน

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน คือ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 48 ห้องเรียน โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

เขตดินแดง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจงมา 1 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 เรียงตามคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนชายสูงสุด มีค่าเท่ากับ 149.00 และต่ำสุด มีค่าเท่ากับ 96.00 และเรียงตามคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนหญิงสูงสุด มีค่าเท่ากับ 153.00 และต่ำสุด มีค่าเท่ากับ 94.00 และนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา ของนักเรียนชายมีคะแนนอยู่ระหว่าง 96.00 -136.00 และนักเรียนหญิง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 94.00 - 128.00

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้โปรแกรมฝึกความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ได้มาจากนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน เป็นชาย 10 หญิง 10 คน สมัครใจและเข้ารับการฝึกอบรม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อุปสรรคด้านการเรียน แบ่งเป็น

1.1.1 เพศ

- เพศหญิง
- เพศชาย

1.1.2 ตัวนักเรียน

1.1.3 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว

1.1.4 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่

1.1.4.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

1.1.4.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ตอนที่ 2 ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อุปสรรคด้านการเรียน หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความยากลำบากในการเรียน
 เพื่อหมายไม่เอยากเรียน แบ่งเป็น

1.1 เพศ หมายถึง เพศของนักเรียน ได้แก่ เพศหญิงและเพศชาย

1.2 อุปสรรคที่เกิดจากตัวนักเรียน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองและ
 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.2.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนเชื่อเกี่ยวกับ
 ความสามารถของตนว่าสามารถเรียนได้และเชื่อว่าผลที่เกิดจากการกระทำจะทำให้การเรียน
 ประสบความสำเร็จ

1.2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้
 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1.3.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว

1.3.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ
 เพื่อน

2. ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น หมายถึง การรับรู้
 การแสดงออกของนักเรียนเองถึงความสามารถในการดำเนินการกับข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน
 ด้านการเรียน เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 การควบคุมสถานการณ์ (Control : C) หมายถึง ความสามารถในการควบคุม
 ตนเองและหาวิธีการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียนทั้งที่เกิดจากตัวนักเรียน
 เองและสิ่งแวดล้อม

2.2 การวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin : O_r) หมายถึง ความสามารถในการ
 วิเคราะห์หาสาเหตุของอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียนทั้งที่เกิดจากตัวนักเรียนและสิ่งแวดล้อมและ
 ทำความเข้าใจถึงบทบาทของตนเองว่าควรทำเช่นไรจึงจะผ่านพ้นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียน
 ให้ลุล่วงไปได้

2.3 การยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Ownership : O_w) หมายถึง ความสามารถ
 ในการปฏิบัติตนและยอมรับผลของการกระทำของตนเองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียน
 ไม่ปัดความรับผิดชอบ

2.4 การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (Reach : R) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่ามีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้านการเรียนมากน้อยเพียงใด

2.5 ความอดทนต่อความยากลำบาก (Endurance : E) หมายถึง ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดขึ้น

3. การพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน หมายถึง การจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนาการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้แก่แก่นักเรียนวัยรุ่นโดยมีลำดับขั้นดังนี้

3.1 ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมและลักษณะของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน และตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป ผู้วิจัยจะทบทวนและติดตามผลของการดำเนินการฝึกอบรมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่ฝึกไปในครั้งที่แล้ว

3.2 ขั้นดำเนินการ

ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการฝึกพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนในแต่ละด้าน ได้แก่ การควบคุมสถานการณ์ การวิเคราะห์ขั้นตอนของอุปสรรค การยอมรับผลการกระทำของตนเอง การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค ความอดทนต่อความยากลำบากโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 การรับรู้ข้อมูล (Listening) หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยจะให้วัยรุ่น ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของปัญหา

3.2.2 การสำรวจ (Exploring) หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยจะให้วัยรุ่นได้สำรวจข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาตลอดทั้งอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อหาสาเหตุในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

3.2.3 การวิเคราะห์ (Analysing) หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยจะให้วัยรุ่นได้วิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมที่จะปฏิบัติต่ออุปสรรคนั้นและวิเคราะห์ผลที่จะตามมา

3.2.4 การลงมือปฏิบัติ (Doing Something) หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยจะให้วัยรุ่นได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้สามารถฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดขึ้นและสรุปสิ่งที่ได้

3.3 ขั้นสรุป

ให้นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากการฝึกพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนและเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับตนและนำไปฝึกใช้กับตน

4. เกณฑ์ปกติ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรอ้างอิงเพื่อเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบและแปลความหมายของการใช้แบบสอบถาม

กับนักเรียนวัยรุ่นคนหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะบ่งบอกได้ว่านักเรียนวัยรุ่นคนนั้นมีระดับความสามารถในการทำแบบสอบถามนั้นอยู่ในระดับใดของกลุ่มประชากร

5. นักเรียนวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนชายและหญิงเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพิจารณาอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนได้แนวทางมาจากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้

1.1 อุปสรรคที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

1.1.1 การรับรู้ความสามารถของตนใช้แนวคิดทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน (Self – Efficacy) ของแบนดูรา มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่าง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ พฤติกรรมปัญญา องค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสภาพแวดล้อม โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ จะทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุ – ผล ซึ่งกันและกัน (Bandura. 1986 : 24)

1.1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ใช้แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement) ของแมคเคลแลนด์ มีแนวคิดว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี (McClelland. 1953 : 110)

1.2 อุปสรรคที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมใช้แนวคิดทฤษฎีการระบุเหตุของพฤติกรรม (Attribution Theory) ของไฮเดอร์ มีแนวคิดว่าการรับรู้พฤติกรรมนั้นต้องอาศัยสาเหตุ 2 อย่าง คือ สาเหตุที่มาจากส่วนบุคคล และสาเหตุที่มาจากเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อม โดยสาเหตุทั้งสองนี้จะอยู่ในลักษณะสัมพันธ์กันในลักษณะที่ว่า บุคคลจะไม่มีพฤติกรรมใด ๆ ถ้าบุคคลนั้นขาดแรงจูงใจ (สิทธิโชค วรรณสันติกุล. 2546 : 99 – 100 ; อ้างอิงจาก Heider.1985)

2. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพิจารณาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนได้แนวทางมาจากแนวคิดของสตอลท์ (Stoltz. 1997 : 106 - 125) กล่าวว่าผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคจะประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การควบคุมสถานการณ์ (Control)

2.2 การวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin)

2.3 การยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Ownership)

2.4 การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (Reach)

2.5 ความอดทนต่อความยากลำบาก (Endurance)

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพิจารณาการพัฒนาศักยภาพในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนได้แนวทางมาจากแนวคิดของสตอลซ์ (Stoltz.1997 : 154 - 186) กล่าวว่า เทคนิคในการพัฒนาศักยภาพในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ได้แก่

3.1 การรับรู้ข้อมูล (Listening)

3.2 การสำรวจ (Exploring)

3.3 การวิเคราะห์ (Analysing)

3.4 การลงมือปฏิบัติ (Doing Something)

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนเพศต่างกันจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่างกัน
2. นักเรียนที่มีระดับอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวเองมากกับน้อยจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่างกัน
3. นักเรียนที่มีระดับอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัวมากกับน้อยจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่างกัน
4. นักเรียนที่มีระดับอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมากกับน้อยจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่างกัน
5. นักเรียนที่มีระดับอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมากกับน้อยจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่างกัน
6. นักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยผู้วิจัยจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเพิ่มขึ้น
7. หลังที่นักเรียนได้รับการฝึกอบรมนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น
 - 1.1 ความหมายของวัยรุ่น
 - 1.2 อุปสรรคด้านการเรียนของวัยรุ่น
 - 1.3 ความหมายและองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
 - 1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
 - 1.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
 - 1.6 การฝึกการเผชิญอุปสรรค
 - 1.7 เกณฑ์ปกติ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
 - 2.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

1.1 ความหมายของวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวกับวัยรุ่น ได้ให้แนวคิดดังนี้

ประสาท อิศรปริดา (2523 : 3) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง ความเจริญวัย (to grow) หรือ การเจริญที่เข้าสู่สู่วุฒิภาวะ (to grow to maturity)

ประดับ เรืองมาลัย (2524 : 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง วัยที่มีวุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ เป็นระยะที่ทุกสิ่งทุกอย่างในร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2527 : 151) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง วัยที่กำลังอยู่ในระหว่างเรียน การเตรียมตัวเพื่อเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีวุฒิภาวะทางเพศ อย่างสมบูรณ์

เชื้ออารี พงศ์อิศวรานันท์ (2529 : 114) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง วัยที่ย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540 : 330) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง พัฒนาการสู่ความเจริญเติบโตพ้นจากความเป็นเด็ก

สรุป วัยรุ่น หมายถึง ช่วงระยะของการเจริญเติบโตของคนทั้งในทางชีวะ สรีระและจิตใจ จาก ความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทุกด้านของวัยรุ่น

ในการที่จะทราบถึงความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนนั้น เพศนับว่าเป็น ตัวแปรหนึ่งที่มีผลสำคัญยิ่ง ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

1. ลักษณะความเป็นชาย (Masculinity) และลักษณะความเป็นหญิง (Femininity)
แชปลิน (Chaplin.1971 : 854) กล่าวถึง ลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงในพจนานุกรมทางจิตวิทยาว่า

ความเป็นชาย หมายถึง สถานภาพหรือเงื่อนไขของร่างกายที่ทำให้ปรากฏคุณลักษณะของเพศชาย

ความเป็นหญิง หมายถึง คุณภาพหรือคุณลักษณะพิเศษที่ทำให้ปรากฏเป็นเพศหญิงหรือสถานภาพของเพศหญิง

บิลเลียอุสคัส (Bieliauskas.1965 : 255) กล่าวว่า ลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิง คือ ประสบการณ์ทางจิตวิทยาที่พัฒนาการมาตั้งแต่ในวัยเด็กและมีส่วนเกี่ยวข้องกับมโนภาพแห่งตน (Self - Concept) และความสำเร็จในการเลียนแบบ

สรุปว่า ลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิง หมายถึง บุคคลที่เกิดมาพร้อมกับเพศของตนที่แสดงออกถึงความเป็นเพศชายหรือเพศหญิงและมีความพึงพอใจที่จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกในทางใดหนึ่งที่ตรงกับเพศของตนหรือตรงข้ามกับเพศของตนก็ได้

2. เพศกับปัญหาการเรียน

มนูญ เป้นเจริญ (2522 : 88 - 92) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 จังหวัดสงขลา ตามตัวแปรเพศ พบว่า นักเรียนหญิงประสบปัญหาการเรียนมากกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เพศกับความรับผิดชอบด้านการเรียน

สมาร์ท (Smart.an. 1967 : 536 – 537) ได้ศึกษาการพัฒนาการของเด็กและสัมพันธภาพที่มีต่อครอบครัว ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบนั้นแม้จะเริ่มต้นในวัยเด็กก็ตาม แต่จะพัฒนาการสู่วัยรุ่น ผู้ใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยอันเดียวกัน พบว่า เด็กหญิงจะมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย

ขวัญฤดี ขำซอนสตัย (2542 : 27) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาชายมีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการใช้สติปัญญาสูงกว่า นักศึกษาหญิงในด้านการเรียนและทำงานตามรูปแบบหรือแนวคิดของตนเอง ชอบค้นคว้าด้วยตนเอง มากกว่าที่จะเข้าฟังบรรยายแต่นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมตามแนวบทบาททางวิชาการและเป็นการศึกษาสูงกว่านักศึกษาชาย คือ เข้าฟังบรรยายอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยไม่ขาดเรียน เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยในวิชาเรียน มักจะชวนช่วยศึกษาหาความกระจ่างด้วยการเข้าพบอาจารย์ เป็นการส่วนตัว

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่า เด็กหญิงและเด็กชายมีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่างกัน และมีแนวโน้มว่าเด็กหญิงจะมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย

1.2 อุปสรรคด้านการเรียนของวัยรุ่น

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540 : 370 – 371) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นที่ไม่มีความสุขในการเรียนในหนังสือจิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (วัยรุ่น) ไว้ว่า “เนื่องจากวัยรุ่นมักเป็นระยะสุดท้ายหรือเกือบสุดท้ายของการเรียนแบบทางการ (formal education) ก่อนเข้าสู่โลกอาชีพและโลกครอบครัว การเรียนรู้ในระยะนี้มักเป็นการเรียนที่หนักหนาจริงจังและแข่งขันสำหรับเด็กส่วนมาก มีเด็กกลุ่มหนึ่งที่มีความด้อยในด้านความสามารถในการเรียนรู้ (learning disabilities) ซึ่งได้กล่าวมาบ้างแล้วในบทที่ 5 จึงจะไม่กล่าวถึงอีก กลุ่มอาการด้อยความสามารถในการเรียนรู้ถ้าได้รับการแก้ไขตั้งแต่วัยเด็กตอนปลายก็จะเรียนได้ดีมีความสำเร็จในช่วงวัยรุ่นแต่ก็มีเด็กอีกประเภทหนึ่งในระยะวัยรุ่นที่เรียนอยู่ในโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยอย่าง “ไม่มีความสุข” เด็กวัยรุ่นพวกนี้มีพฤติกรรมโดยรวม ๆ ที่อาจสังเกตเห็นได้ชัด เช่น ทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก (เช่น มาโรงเรียนสายเสมอ สกปรก ประพฤติพิกล ๆ แต่ไม่ทำร้ายคนอื่น หรือทรัพย์สินของใคร) ผู้ใหญ่และครูประณามเด็กว่าเจ้าปัญหา ด่าว่าหรือลงโทษโดยวิธีต่าง ๆ เด็กก็มีปฏิกิริยาโต้ตอบ เป็นต้นว่า เรียนเลว สอบตก หนีโรงเรียน ไม่ยอมทำงาน ฝ่าฝืนระเบียบ สูบบุหรี่ยาเสพติด ทะเลาะวิวาท ทำลายตนเอง หรือฆ่าตัวตาย ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าและพบว่าลักษณะร่วมกันของเด็กกลุ่มนี้คือ ไม่ใช่เด็กโง่ รู้ดีว่าอะไรผิดอะไรถูก อะไรควรอะไรไม่ควร ไม่ชอบตัวเองพร้อมกับเกลียดชังผู้อื่น เบื่อ ไม่อยากทำอะไร ไม่รู้ว่าจะทำไปทำไม วัยรุ่นเหล่านี้มักทอดอาลัย มองไม่เห็นว่าจะเปลี่ยนให้เป็นคนดี

มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อการเรียนของตนได้อย่างไร ข้อที่ร้ายสุดก็คือมักจะเป็นเด็กที่พ่อแม่ก็ทอดอาลัย ไม่อยากรับผิดชอบต่ออนาคตของเด็ก พ่อแม่ให้ความสนใจเมื่อเด็กมีปัญหาเท่านั้น เมื่อเด็กทำดีไม่เคยให้กำลังใจหรือพยายามรับรู้ความสามารถของเด็ก เด็กเหล่านี้มีความสนิทสนมกับผู้ใหญ่ไม่กี่คน ไม่มีความสุขที่ได้อยู่กับพ่อแม่แม้ระยะสั้น ๆ สิ่งที่น่าประทับใจของเด็กก็คือ พ่อแม่หรือและผู้ใหญ่ที่ตนรู้จักไม่เคยยกย่องชื่นชมตนเลย มีแต่คำสั่งหรือคำแนะนำบอกให้ตนทำโน่นทำนี่ ผู้ใหญ่นี้ไม่ถึงว่าการบอกแนะนำเด็กคือการตำหนิติเตียน เด็กถือว่าการลงโทษ“

อุไร สุมาธิธรรม (2545 : 96 – 97) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านการเรียนของเด็กวัยรุ่นในหนังสือจิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น ไว้ว่า “การที่เด็กวัยรุ่นไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนอาจมีสาเหตุมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งหรือหลาย ๆ สาเหตุร่วมกัน เช่น การเลือกเรียนตามเพื่อน ตามค่านิยมของสังคมโดยที่ตนเองไม่มีความถนัด การมีปัญหาด้านเซาว์ปัญญาทำให้เรียนรู้ได้ช้า การมีปัญหาด้านสุขภาพ การมีปัญหาด้านจิตใจ จากปัญหาครอบครัว หรือแม้กระทั่งปัญหาจากบรรยากาศการเรียนการสอนของครูที่ทำให้เด็กไม่ประสบความสำเร็จด้านการเรียน และการไม่มีความสุขในการเรียนนี้มักจะนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ได้มากมาย เด็กวัยรุ่นอาจมีพฤติกรรมเรียนไม่เหมาะสมเกิดขึ้น เช่น หนีเรียน ขาดเรียนบ่อย ๆ หนีโรงเรียนเพราะเบื่อหน่ายชีวิตที่โรงเรียน และไปหาความพอใจจากการเที่ยวเตร่หาความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเพื่อนที่รู้จัก ซึ่งอาจนำไปในทางที่ผิดพลาดได้ นักเรียนที่หนีโรงเรียนจนไปมั่วสุมอยู่ตามบ้านเพื่อนที่ขาดผู้ปกครองดูแล มักมีปัญหาด้านความประพฤติ เช่น ติดการพนัน ติดสุราและยาเสพติด มีพฤติกรรมผิดกฎหมายและแสวงหาความอิสระในการแสดงออกทางเพศจนเกินขอบเขต เบียดเบียนในชีวิตของผู้อื่น การที่เด็กวัยรุ่นติดเพื่อนและถูกอิทธิพลของเพื่อนเกเรครอบงำนี้ย่อมทำให้เกิดการหลงผิด ประพฤติผิดกฎหมายบ้านเมืองและเสียอนาคตได้ในที่สุด“

สรุป อุปสรรคด้านการเรียนของวัยรุ่น เกิดจากตัวเด็กเอง สิ่งแวดล้อมทางบ้านและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

1.3 ความหมายและองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

ความหมายและองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเผชิญอุปสรรคมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านซึ่งมีประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในเรื่องต่าง ๆ ได้ให้แนวคิดดังนี้

มีผู้ให้ความหมายของคำว่าความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) ไว้หลายท่าน ดังนี้

ดาร์เนีย พัคซ์กุล (2544 : 41) ให้ความหมายของคำว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึง ความอดทนอดกลั้นในสภาวะที่บีบคั้น ซึ่งจะช่วยให้ประสบ

ความสำเร็จ ทั้งในหน้าที่การงาน และการครองรักครองเรือน มัทนทรา ธรรมบุศย์ (2544 :14) ให้ความหมายของคำว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือความลำบากคั่นสนีย์ จัตราคุปต์ (2545 : 103) ให้ความหมายของคำว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึง รูปแบบปฏิกิริยาตอบสนองหรือพฤติกรรมของคน ๆ นั้น ต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น วิทยา นาควัชร (2544 :91) ให้ความหมายของคำว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึง ความอดทนเมื่อมีอุปสรรคและสามารถฝ่าฟันอุปสรรคได้อย่างคนมีกำลังใจและมีความหวังอยู่เสมอ โดยมนุษย์ทุกคนเกิดมามีทั้งข้อดีและข้อบกพร่องในตนเองที่ทำให้สุขหรือทุกข์ ประสบความสำเร็จมากขึ้นหรือน้อยลงกันทุกคน ขึ้นอยู่กับพันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็ก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้ได้หล่อหลอมให้เกิดเป็นบุคลิกภาพที่ดีหรือไม่ดี เกิดเป็นนิสัยที่ทำให้ชีวิตเจริญหรือนิสัยที่ทำให้ชีวิตเสื่อมถอยลง ศิริรัตน์ แอดสกุล (2545 : 9) ให้ความหมายของคำว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึง ความสามารถในการอดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่อการรอคอย คนที่ไม่รู้จักอดทนจะมีลักษณะใจร้อน ท้อแท้ และหมดกำลังใจ ไม่รู้จักรอคอย ทำอะไรไม่ค่อยได้ บางครั้งถึงกับทำร้ายร่างกายตัวเอง หรือทำร้ายร่างกายคนอื่น ภิเชก จันทรเอี่ยม (2546 : 67) ให้ความหมายของคำว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึง ความมานะ ความอดทนต่อความยากลำบากที่แสนสาหัส แต่สามารถฟันฝ่าไปได้ สตอลซ์ (Stoltz, 1997 : 6 - 7) ให้ความหมายของคำว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการอดทนต่อปัญหา หรือ อุปสรรคต่าง ๆ เมื่อเกิดอุปสรรคขึ้นในชีวิตแล้วสามารถที่จะตอบสนองต่อปัญหาเหล่านั้นได้ และมีความสามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ วิเคราะห์ได้ว่าใครเป็นต้นตอของอุปสรรค อีกทั้งยังมีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการให้เหตุผลกับอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความเข้าใจและสามารถแก้ไขปรับปรุงส่วนประกอบสำคัญของความก้าวหน้าในทุก ๆ วันจนชั่วชีวิต โดยที่สตอลซ์ได้กล่าวถึงความสามารถในการเผชิญอุปสรรค หรือ AQ ใน 3 แนวทางต่อไปนี้ 1) เป็นโครงร่างตามแนวคิดใหม่สำหรับการเข้าใจและช่วยยกระดับทุก ๆ แง่มุมสถานการณ์ของความสำเร็จ 2) การวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรค คือ การวัดว่าเมื่อเกิดอุปสรรคต่าง ๆ ขึ้นในชีวิตแล้ว จะตอบสนองต่ออุปสรรคต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างไร และ 3) เป็นเครื่องมือสำหรับปรับปรุง แก้ไขว่า บุคคลสามารถที่จะตอบสนองต่ออุปสรรคได้อย่างไร โดยมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ 3 วิชาด้วยกันมาสนับสนุน คือ จิตวิทยาว่าด้วยการเรียนรู้ (Cognitive Psychology) อิมมูโนวิทยาของจิต - ประสาท (Psycho - neuroimmunology) และสรีรวิทยาของระบบประสาท (Neuro - physiology)

จากความหมายของคำว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) ข้างต้น สามารถที่จะสรุปได้ว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือความลำบาก มีความอดทนต่อการรอคอย สามารถควบคุมสถานการณ์ วิเคราะห์ได้ถึงต้นตอของอุปสรรค มีความรับผิดชอบ และมีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ

ดังนั้น AQ จึงเป็นแนวคิดใหม่ การวัด และเครื่องมือในทางปฏิบัติ สามารถรวบรวมความหมายได้ว่า AQ ข้อเสนอใหม่ที่สมบูรณ์เพื่อช่วยทำความเข้าใจ และแก้ไขปรับปรุงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน สู่ความก้าวหน้าตลอดชีวิต

AQ สามารถกำหนดความสำเร็จทั้งในการทำงาน การเรียน และในชีวิต

1. AQ จะบอกถึงความทนทานต่ออุปสรรคและความสามารถที่จะเอาชนะอุปสรรคได้เป็นอย่างดี
2. AQ จะทำนายว่าใครที่อยู่เหนืออุปสรรคและใครที่จะเป็นผู้พ่ายแพ้
3. AQ จะทำนายว่าใครที่ปฏิบัติ และมีศักยภาพที่เหนือกว่าความคาดหมายและใครที่จะล้มเหลวอย่างง่ายดาย
4. AQ จะทำนายได้ว่า ใครจะล้มเลิก และใครที่จะมีชัยชนะ

สตอลซ์ (Stoltz, 1997 : 106 - 125) กล่าวถึงความสามารถในการเผชิญอุปสรรคจะประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้

1. การควบคุมสถานการณ์ (Control : C) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมและอยู่เหนือสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ผู้ที่ได้คะแนน C สูง คือ คนที่สามารถเข้าใจปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาย่างกระตือรือร้น รู้จักพลิกแพลง และจะสร้างภูมิคุ้มกันจากความรู้สึกต้องการความช่วยเหลือ

2. การวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรคและการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Origin and Ownership : O₂) ในมิตินี้จะถูกแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

- 2.1 การวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin : O₁) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์หาสาเหตุและปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของปัญหาว่าเกิดจากอะไร ใครควรจะเป็นคนรับผิดชอบ และรู้หน้าที่ บทบาท และตำแหน่งของตนเองอย่างชัดเจน เมื่อประสบกับปัญหาแบบเดิมอีกก็สามารถแก้ไขได้เร็วขึ้น และมีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้ที่ได้คะแนน O₁ สูง คือ คนที่สามารถจะวิเคราะห์ได้ว่าใครเป็นสาเหตุหรือปัจจัยของปัญหาที่เกิดขึ้น มีความสำนึกผิดในระดับที่เหมาะสม ส่วนผู้ที่ได้คะแนน O₁ ต่ำ จะรวมความผิดพลาดทั้งหมดไว้ที่ตนเอง ซึ่งบางทีก็ไม่ใช่อะไรที่เกิดจากตัวเองทั้งหมด

2.2 การยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Ownership : O_w) หมายถึง การรับผิดชอบ ต่อผลการกระทำของตนเอง ไม่ปิดความรับผิดชอบ และใช้ความสามารถในการให้เหตุผลของตนเอง สำหรับแก้ไขสถานการณ์ ผู้ที่ได้คะแนน O_w สูง คือ คนที่สามารถในการให้เหตุผลสูง ยินดีที่จะ รับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง ส่วนผู้ที่ได้คะแนน O_w ต่ำ คือ คนที่ปิดความรับผิดชอบทั้งหมด ให้กับผู้อื่น ไม่ว่าอุปสรรคที่เกิดขึ้นจะเกิดจากปัจจัยใดก็ตาม

3. การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (Reach : R) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ ผลกระทบของปัญหา หรือ ความยุ่งยากที่มีต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละคนว่ามีมากน้อยแค่ไหน เมื่อเกิดอุปสรรคแล้วมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในด้านอื่นๆ มากน้อยแค่ไหน ผู้ที่มี คะแนน R สูง คือ คนที่สามารถควบคุมอารมณ์ด้านลบ และควบคุมผลกระทบและความเสียหาย ต่อการดำเนินชีวิตเมื่อมีปัญหาความยุ่งยากเกิดขึ้น ส่วนผู้ที่มีคะแนน R ต่ำ คือ คนที่ยอมให้อุปสรรค นั้นเข้าไปมีบทบาทกับชีวิตในส่วนต่างๆ ทำให้เกิดความสิ้นหวัง ท้อแท้ ไม่สามารถทำ สิ่งอื่น ๆ ได้อีก

4. ความอดทนต่อความยากลำบาก (Endurance : E) หมายถึง ความสามารถในการ รับมือและอดทนกับความยืดเยื้อของปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต มองเห็นว่า อุปสรรค เป็นสิ่งชั่วคราว คนที่มีคะแนน E สูง คือ คนที่มีความอดทนกับอุปสรรคต่างๆ ได้ดี จะรู้สึก ว่า “สิ่งนี้จะผ่านพ้นไปในที่สุด” ส่วนคนที่มีคะแนน E ต่ำ คือ คนที่มองอุปสรรคว่าไม่มีทางจบสิ้น และจะดำเนินต่อไปอย่างไม่มีกำหนด

สตอลซ์ (Stoltz. 2000 : 67- 70) ให้แนวคิดที่ว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) เป็นความสามารถในการยืนหยัดเอาชนะอุปสรรค ความยากลำบากของ บุคคลเพื่อให้บุคคลก้าวไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จ โดยบุคคลนั้นต้องประกอบด้วยความสามารถใน การยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Embracing Change) ความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับ การเปลี่ยนแปลง (Resilience) ความสามารถในการเพียรพยายาม (Persistence) ความสามารถในการ เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Learning) ความสามารถในการปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา (Improvement) ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ความสามารถในการคิด อย่างสร้างสรรค์ (Creativity) ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง (Motivation) ความสามารถในการกล้าเสี่ยง และกล้าทดลอง (Risk Taking) และ ความสามารถในการสร้าง ผลผลิตของงานให้เกิดขึ้น (Productivity)

เพ็ทเลอร์ เบอร์กินเน่ และบอยเดล (Pedler, Burgoyne & Baydell. 2001 : 22 - 34) ให้ แนวคิดที่ว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคนั้นต้องประกอบด้วยความสามารถในการคิด สร้างสรรค์ ความสามารถในการรับผิดชอบต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความสามารถในการ

การปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงความสามารถในการเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ความสามารถในการควบคุมและเลือกวิธีตอบสนองต่อเหตุการณ์อย่างเหมาะสม ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ความสามารถในการอดทนต่ออุปสรรค และเพียรพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรค ความสามารถในการควบคุมตนเองและความสามารถในการมองโลกในแง่ดี

สโตนเนอร์ และกิลลิแกน (Stoner & Gilligan. 2002 : 133 – 166) ให้แนวคิดที่ว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและความยากลำบากต้องเป็นบุคคลที่ประกอบด้วยความสามารถในการมองวิกฤตให้เป็นโอกาส ความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความสามารถในการหาวิธีดำเนินการแก้ไขในความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ความสามารถในการควบคุมความคิดและอารมณ์ของตนเอง ความสามารถในการศึกษาเรียนรู้จากความผิดพลาด ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ความสามารถในการท้าทายและกล้าเสี่ยงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ความสามารถในการอดทนและเพียรพยายาม และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

ลิ้ม (ลิ้ม. 2544 : 211 – 250) ให้แนวคิดที่ว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต้องประกอบด้วยความเพียรพยายาม มุ่งมั่น อดทน ไม่ยอมแพ้ ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ความสามารถในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อปรับปรุงตนเองไปสู่จุดหมาย กล้าเสี่ยง กล้าทำ กล้าเผชิญกับอุปสรรคโดยไม่กลัวความล้มเหลว ความสามารถในการไขว่คว้าหาโอกาส และทำงานหนักเพื่อเปลี่ยนโอกาสให้กลายเป็นจริง ความสามารถในการเรียนรู้ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างอนาคตที่แข็งแกร่ง และความสามารถในการอุทิศตนเพื่องาน

แอนโทนี ร็อบบินส์ (ร็อบบินส์. 2545 : 75 – 146) ให้แนวคิดที่ว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต้องประกอบด้วยความสามารถในการตั้งเป้าหมาย ความสามารถในการตัดสินใจและลงมือกระทำ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการท้าทายความคิด ความสามารถในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ความสามารถในการเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความยากลำบาก ความเพียร พยายาม มุ่งมั่น ความเชื่อมั่นในการขับเคลื่อนไปข้างหน้า ความสามารถในการเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตนเอง ความสามารถในการมองโลกในแง่ดี ความสามารถในการมองปัญหาอุปสรรคเป็นเรื่องชั่วคราวและความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด

สมิต อาชนิจกุล (2542 : 14 – 42) ให้แนวคิดที่ว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ต้องประกอบด้วยความมุ่งมั่น เข้มแข็ง บึกบึน ไม่ยอมแพ้ ฝึกหัดต่อสู้กับ

ตนเอง ความเพียรพยายาม กล้าเผชิญกับอุปสรรคที่เกิดขึ้น ความสามารถในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน ความสามารถในการมองอุปสรรคมีคุณค่าแก่นมนุษย์ ความสามารถในการคิดให้รอบคอบและลงมือปฏิบัติทันทีที่ตัดสินใจ ความสามารถในการสร้างอารมณ์ขันเพื่อช่วยให้สถานการณ์เครียดเพลาลง ความสามารถในการมองตนเองในแง่ดี ไม่ดูถูกความสามารถของตนเอง และความสามารถในการยอมรับความผิดพลาดเป็นบทเรียนในครั้งต่อไป

องค์ประกอบความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ประกอบด้วย

1. ความสามารถในการเข้าใจปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง
2. ความสามารถในการวางแผนดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรค และควบคุมให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด โดยการกำหนดเป้าหมาย ศึกษาสาเหตุ แนวทางในการปรับปรุงแก้ไข การศึกษาหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจและการลงมือกระทำ
3. ความสามารถในการรับผิชอบต่อผลการกระทำและผลกระทบของปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น
4. ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความยากลำบากตลอดทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น
5. ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความเพียรพยายาม มุ่งมั่น อดทน มีความเชื่อมั่นในตนเอง ศรัทธาในตนเอง ศรัทธาต่องานและมองโลกในแง่ดี เพื่อผลผลิตของงานและวิถีชีวิตในการทำงาน

1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

สตอลซ์ (Stoltz. 1997 : 15 – 19) ได้ทำการเปรียบเทียบการประสบความสำเร็จว่าเหมือนกับการปีนภูเขาและได้เปรียบมนุษย์ว่าเป็นนักไต่เขาซึ่งสตอลซ์ได้จำแนกมนุษย์ ออกเป็น 3 พวกด้วยกัน คือ

1. Quitter คือ ผู้ที่ยอมแพ้ง่าย ๆ เลือกที่จะถอยตัว ลาออก คนพวกนี้จะละทิ้ง ล้มเลิกการปีนภูเขา พวกเขาจะปฏิเสธโอกาสทั้งหมดที่มี เพราะอาจจะมีโอกาสที่ดีผ่านเข้ามาในชีวิต แต่พวกเขาจะไม่เป็นคนที่ดีว่าโอกาส พวกเขาจะเสแสร้ง หรือ ละเลยแกนกลางของความเป็นมนุษย์ของพวกเขา ที่จะผลักดันให้ก้าวขึ้นไปสู่ความสำเร็จ
2. Camper คือ บุคคลที่จะเดินไปได้ไกลพอสมควรแล้วพวกเขาจะพูดว่า “นี่ก็ไกลมากพอแล้วนะที่ฉันสามารถหรือต้องการที่จะไปถึง” พวกเขาเบือนหน้าที่จะปีนขึ้นไปอีกจึงหยุดที่จะก้าวขึ้นไป และค้นหาความราบรื่น ความสะดวกสบาย ซึ่งซ่อนตัวจากอุปสรรคต่าง ๆ พวกเขาจึงเลือกที่จะ

นั่งพักผ่อน และไม่ก้าวต่อไป Camper ไม่เหมือน Quitter ที่มีการจัดการกับการท้าทายน้อยที่สุด พวกเขาจะได้รับผลประโยชน์บ้างจากการเดินทางที่แสนจะง่าย พวกเขาจะเสียสละบ้างและทำงานอย่างขยันหมั่นเพียรเท่ากับที่เขาคิดว่าเขาจะทำได้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า Camper จะประสบความสำเร็จในการที่จะไปถึงสถานที่ตั้งค่าย แต่พวกเขาก็ไม่สามารถที่จะรักษาความสำเร็จไว้ได้นอกจากที่ก้าวขึ้นไปสู่ความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

3. Climber คือ บุคคลผู้ซึ่งอุทิศตัวให้กับการก้าวขึ้นสู่ความสำเร็จชั่วชีวิต ซึ่งบุคคลประเภทนี้จะไม่สนใจถึงพื้นเพ ข้อได้เปรียบหรือข้อเสียเปรียบ เคราะห์ดีหรือเคราะห์ร้าย พวกเขาจะก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง Climber จะเป็นบุคคลที่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้ ไม่ยอมให้อายุ เพศ เชื้อชาติ ร่างกาย หรือความพิการทางจิตใจ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคมาอยู่ในหนทางของการก้าวขึ้นไปสู่ความสำเร็จ

ประทีป ลิขิตเลอสรวง (2545 : 88) ได้กล่าวถึงลักษณะที่แตกต่างของกลุ่มคน 3 ประเภท คือ ผู้ถอนตัว ผู้พักแรม และนักปีนเขา กับวิถีชีวิตการทำงาน มนุษยสัมพันธ์ ปฏิบัติการต่อการเปลี่ยนแปลง ภาษาที่ใช้สนทนา การฟันฝ่าอุปสรรคและความมุ่งมั่นในชีวิตดูภาพประกอบ 1

	Quitter	Camper	Climber
1. วิถีชีวิต	ไม่ชวนชวายเป็นชีวิตเรียบง่าย น่าเบื่อหน่าย	กระตือรือร้นบ้าง ชีวิตขึ้นลงบ้าง แต่ขออยู่นิ่ง ๆ ในที่สุด	กระตือรือร้นอย่างมาก ชีวิตท้าทาย มีรสชาติ พบความสำเร็จ
2. การงาน	ไม่ทะเยอทะยาน ไม่กระตือรือร้น ซ้ำเกียจ	มีความคิดสร้างสรรค์ พลังใจ ผลงานอยู่ในระดับปานกลาง นานวันก็ฝ่อลง	เต็มไปด้วยพลัง มีวิสัยทัศน์เป็นผู้นำ เรียนรู้และพัฒนา ตนเองตลอดเวลา
3. มนุษยสัมพันธ์	โดดเดี่ยว เดี่ยวดาย	กลัว ๆ กล้า ๆ	ดีมีด่าก็ ความสัมพันธ์

	Quitter	Camper	Climber
4. ปฏิบัติการต่อการเปลี่ยนแปลง	ลังเล และรอคอย จด ๆ จ้อง ๆ	มีข้อจำกัดในการ เปลี่ยนแปลงใหญ่ ๆ	ท้าทายกับการ เปลี่ยนแปลง ปรับตัว ได้ดีทุกสถานการณ์
5. ภาษาสนทนา	มักปฏิเสธปิดกั้น ตนเอง	ประนีประนอมไม่ชี้ขาด	มีความเป็นไปได้อยู่ เสมอ
6. การฝ่าฟันอุปสรรค	พ่ายแพ้อย่างง่ายดาย	มีข้อจำกัด	ชนะและประสบความสำเร็จ
7. ความมุ่งมั่นในชีวิต	ปัจจัย 4 (Physiological need)	ความมั่นคงปลอดภัย และการยอมรับ (Psychological needs)	เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น สังคม ประเทศชาติ และประชาคมโลก (Self – Actualization)

ภาพประกอบ 1 ลักษณะที่แตกต่างของกลุ่มคน 3 ประเภท
ที่มา : ประทักษ์ ลิขิตเลอสรวง. (2545) สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย : 88

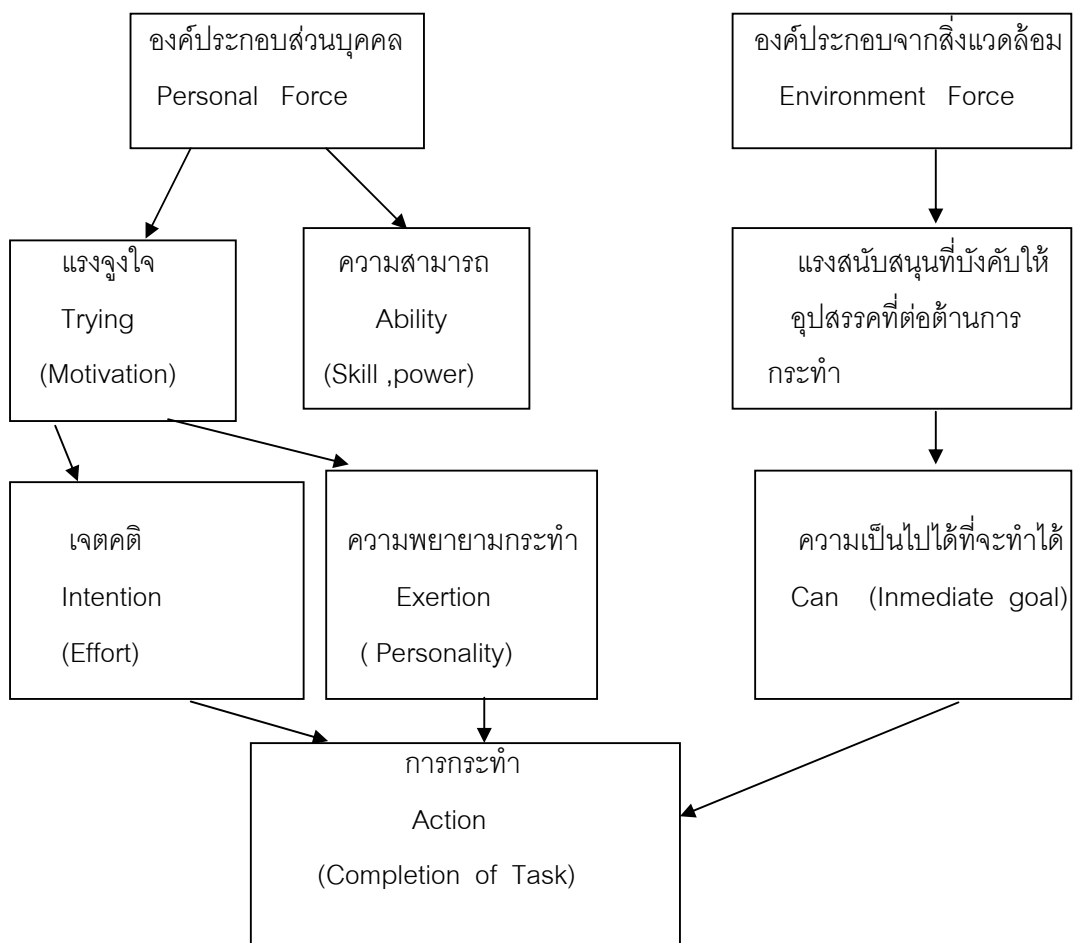
1.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

สตอลซ์ (Stoltz. 1997 : 53 – 67) กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ได้แก่ ทฤษฎีการระบุเหตุของพฤติกรรม (Attribution Theory) ทฤษฎีความหมดอาลัยตายอยาก (Learned Helplessness) ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) ทฤษฎีแห่งการคาดหวัง (Expectancy Theory) ทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อในการควบคุม (Locus of Control) ในการนำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ผู้วิจัยได้รวบรวมนำเสนอทฤษฎีตามแนวคิดของสตอลซ์และแนวคิดทฤษฎีอื่นเพิ่มเติม ได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจ แนวคิดเกี่ยวกับความอดทน และแนวคิดเกี่ยวกับมองโลกในแง่ดี ดังนี้

1.5.1 ทฤษฎีการระบุเหตุของพฤติกรรม (Attribution Theory)

ไฮเดอร์ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546 : 99 – 100 ; อ้างอิงจาก Heider.1958) อธิบายว่าการรับรู้พฤติกรรมนั้นต้องอาศัยสาเหตุ 2 อย่าง คือ สาเหตุที่มาจากส่วนบุคคล และสาเหตุที่มาจากเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อม โดยสาเหตุทั้งสองนี้จะอยู่ในลักษณะความสัมพันธ์แบบเพิ่มหรือลด บวกหรือลบ กล่าวคือ ถ้ากระทำสิ่งใดด้วยความต้องการของตน บุคคลจะทำได้ง่ายขึ้น เมื่อเงื่อนไขสิ่งแวดล้อม

อำนวยความสะดวก แต่จะยากขึ้นเมื่อสิ่งแวดล้อมเป็นตัวขัดขวาง (ดูภาพประกอบ 1) สำหรับสาเหตุที่มาจากส่วนบุคคล ถูกแยกออกเป็น 2 สาเหตุย่อย คือ สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้พยายามทำ (Trying) และที่เป็นความสามารถ (Ability) สาเหตุย่อยทั้งสองส่วนจะสัมพันธ์กันในลักษณะที่ว่า บุคคลจะไม่มีพฤติกรรมใด ๆ ถ้าบุคคลนั้นขาดแรงจูงใจ ได้แก่ ความต้องการจะทำหรือขาดความสามารถที่จะทำได้

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบที่สำคัญ สาเหตุของพฤติกรรมตามทฤษฎีไฮเดอร์

ที่มา : ไฮเดอร์ (สิทธิโชค วรรณสันติกุล. 2546 : 99 ; อ้างอิงจาก Heider. 1985

1.5.2 ทฤษฎีความหมดอาลัยตายอยาก (Learned Helplessness)

ทฤษฎีนี้อธิบายว่าทำไมมนุษย์จำนวนมากจึงยอมแพ้หรือหยุดเมื่อเจอกับอุปสรรคในชีวิต การระบุเหตุของความล้มเหลวของพฤติกรรมของตนเองอาจนำไปสู่ภาวะของความหมดอาลัยตายอยาก (Learned Helplessness) หมดกำลังใจที่จะกระทำสิ่งใดต่อไปอีก ได้แต่นั่งนอนอยู่เฉย ๆ ซึ่งสตอลซ์ (Stolz. 1997 : 54) กล่าวว่า ความหมดอาลัยตายอยากเป็นพฤติกรรมที่ทำลายแรงงูใจในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยฝังความเชื่อไว้ภายในใจว่าทำอะไรไปก็ไม่เกิดผลใด ๆ ขึ้นมา จึงทำให้ความรู้สึกถึงการควบคุมสถานการณ์นั้นลดน้อยลงเป็นการสูญเสียการควบคุมเหตุการณ์ที่เป็นอุปสรรค นอกจากนี้ภาวะความหมดอาลัยตายอยากกับการมีอำนาจในการควบคุมตนเอง (Empowerment) ไม่สามารถไปในทิศทางเดียวกันได้

ภาพประกอบ 3 ภาวะความหมดอาลัยตายอยากและการมีอำนาจในการควบคุม
ที่มา : Stolz. (1997) *Aversity Quotient : Turning Obstacles into Opportunities* : 57

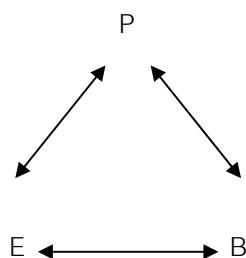
จากภาพประกอบ 3 คนที่อยู่ในภาวะความหมดอาลัยตายอยากไม่สามารถมีอำนาจในการควบคุมตนเองได้ และคนที่รู้สึกตัวว่ามีอำนาจในการควบคุมตนเองก็ไม่ทนทุกข์ทรมาน หรืออยู่ในภาวะความหมดอาลัยตายอยาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดขวางการสร้างอำนาจที่จะควบคุมตนเอง ดังนั้นคนที่หมดอาลัยตายอยากไม่สามารถตอบสนองต่ออุปสรรคได้ดี ต้องทรมานกับชีวิตในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นการบั่นทอนในด้านการปฏิบัติงาน ผลผลิตของงาน การงูใจ การเรียนรู้ การพัฒนา การรับมือกับความเลียง สุขภาพ กำลังใจ การปรับตัวและความอดทนไปจากบุคคลนั้น ทำให้เกิดพวกที่ชอบยอมแพ้ ซึ่งลิตทริชค วรานุสันติกุล (2546 :113) ได้กล่าวถึงความหมดอาลัยตายอยาก

เป็นอาการที่คนหรือสัตว์เกิดการเรียนรู้ว่า ตนเองไม่สามารถควบคุมหรือคาดการณ์ได้ต่อสิ่งแวดล้อมของตนได้ จึงเกิดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง มีผลทำให้ไม่อยากเคลื่อนไหวใด ๆ อยากอยู่เฉย ๆ เนื่องจากดิ้นรนไปก็ไร้ประโยชน์ ไม่อาจจะเอาตัวรอดได้อยู่แล้ว

1.5.3 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy)

การรับรู้ความสามารถของตนเองมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา สังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986 : 24) ซึ่งมีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่าง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ พฤติกรรมปัญญา องค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสภาพแวดล้อม โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ จะทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุ – ผล ซึ่งกันและกัน

ดังแสดงในภาพประกอบ 4

B = พฤติกรรม (Behavior)

P = ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคล
(Cognitive and other personal factors)

E = อิทธิพลของสภาพแวดล้อม
(Environmental influences)

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคล
อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม

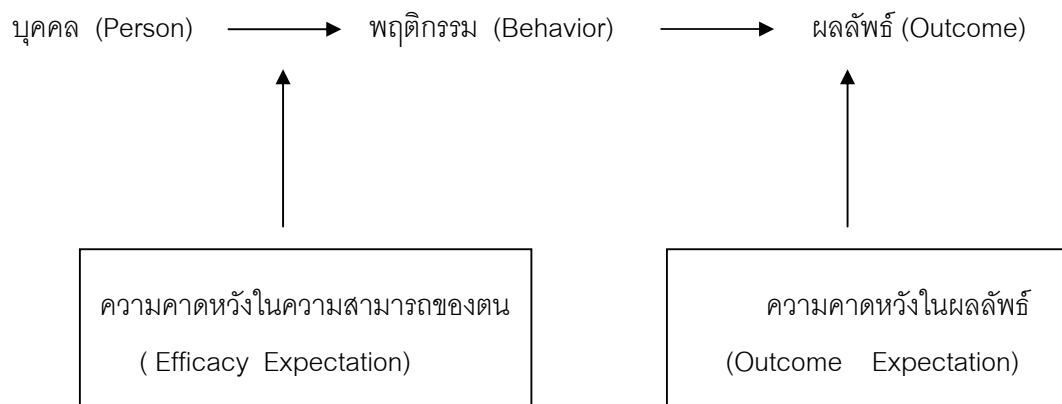
ที่มา : Bandura. (1986) *Social Foundations of Thought and Action : A Social Cognitive Theory* : 24

จากภาพประกอบ 4 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรม ปัญญา และองค์ประกอบส่วนบุคคลและอิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั้น ต่างเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุ – ผล ซึ่งกันและกัน นั้นหมายความว่า ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ก็มีผลทำให้องค์ประกอบอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย อาทิเช่น เด็กหญิงสมสมรประดิษฐ์ปลาตะเพียนด้วยใบลานได้เห็นเพื่อนประสบความสำเร็จในการทำงาน (E) เช่นนี้ส่งผลทำให้เด็กหญิงสมสมรเชื่อว่า (P) ความพยายามมุ่งมั่นของตนเองสามารถทำให้ประสบผลสำเร็จได้ มีผลทำให้เด็กหญิงสมสมรมีพฤติกรรม (B) ซึ่งแสดงถึงความพยายามมุ่งมั่นด้วย แล้วพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงความพยายามมุ่งมั่นของเด็กหญิงสมสมรก็ทำหน้าที่เป็นสภาพแวดล้อม (E) ให้กับเพื่อนในชั้นเรียนคนอื่น ๆ ด้วย

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนว่า สามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงได้หรือไม่ ซึ่งในสถานการณ์นั้นอาจมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน มีความแปลกใหม่ ไม่สามารถทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ และสถานการณ์เหล่านั้นมักจะทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะที่บุคคลมีอยู่ในขณะนั้น หากแต่อาจขึ้นอยู่กับความเชื่อของบุคคลว่าเขาสามารถทำได้ด้วยทักษะที่มีอยู่ (Bandura.1986 : 25)

ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองประกอบด้วยความคาดหวัง ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรม 2 ประการ (Bandura.1977 : 191 - 215) ประการแรก ความคาดหวังในความสามารถของตน (Efficacy Expectation) หมายถึง ความมั่นใจของบุคคลว่าสามารถกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการเป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นก่อนกระทำพฤติกรรม ประการที่สอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ (Outcome Expectation) หมายถึง การคาดคะเนของบุคคลว่า ถ้ากระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตนเองคาดหวังไว้ เป็นการคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมของตน

แบนดูรา (Bandura.1977 : 193) ได้เสนอรูปแบบปัจจัยด้านความคาดหวังในความสามารถสัมพันธ์กับพฤติกรรมและผลลัพธ์ ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตน และความคาดหวังในผลลัพธ์

ที่มา : Bandura.(1977) *Journal of Personality and Social Psychology* : 193

การรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมาก โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้น ซึ่งจะได้เห็นได้ ดังภาพประกอบ 5

		ความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์	
		สูง	ต่ำ
ความคาดหวัง ในความสามารถของตน	สูง	มีแนวโน้มที่จะทำแน่นอน	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำแน่นอน

ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนและความคาดหวังในผลลัพธ์

ที่มา : Bandura.(1977) *Journal of Personality and Social Psychology* : 193

จากภาพประกอบ 6 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนกับความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ ถ้าหากบุคคลมีความคาดหวังในความสามารถของตนสูง และมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์สูงเช่นเดียวกัน บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมแน่นอน แต่ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลมีความคาดหวังในความสามารถของตนต่ำ และมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ต่ำด้วยหรือความคาดหวังในส่วนใดส่วนหนึ่งไปในทางตรงกันข้าม บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจไม่กระทำพฤติกรรมนั้น จะเห็นว่าความคาดหวังในความสามารถของตนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล

1.5.4 ทฤษฎีแห่งการคาดหวัง (The Expectancy Theory)

นักจิตวิทยาในยุคปัจจุบันที่อยู่ในกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) มีความเชื่ออย่างหนักแน่นว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญาหรือความคิดในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่งเพื่อจะนำไปสู่เป้าหมายที่สนองความต้องการของตนเองด้วยความเชื่อเช่นนี้เองจึงเกิดมีสมมติฐาน (Assumptions) ดังนี้ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546 : 177 – 178) 1) พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นโดยผลรวมของแรงผลักดันภายในตนเองและแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม 2) มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการความปรารถนาและเป้าหมายแตกต่างกัน 3) บุคคลตัดสินใจที่จะทำพฤติกรรมโดยเลือกจากพฤติกรรมหลายอย่าง สิ่งที่เป็นข้อมูลให้เลือก ได้แก่ ความคาดหวังในค่าของผลลัพธ์ที่จะได้ภายหลังจากการแสดงผลพฤติกรรมนั้นไปแล้ว

1.5.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อในการควบคุม (Locus of Control)

1.5.5.1 ความหมายของความเชื่อในการควบคุม

แวกเนอร์ (Wagner and Hollenbeck.1992 : 98) ให้ความหมายว่า สภาวะที่บุคคลเชื่อว่าการกระทำของตนเองมีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ซึ่งมีผลกับบุคคลนั้น ส่วนเชอร์ริงตัน (Cherrington.1994 : 72) ให้ความหมายว่า ระดับที่บุคคลเชื่อว่าการกระทำของตนเองมีอิทธิพลต่อรางวัลที่ได้รับในชีวิต และแชคเลตัน (Shackleton.1995 : 42) ให้ความหมายของความเชื่อในการควบคุมว่า การที่บุคคลเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองเป็นผลมาจากพฤติกรรมหรือเป็นผลของพลังต่าง ๆ ที่นอกเหนือการควบคุมของตนเอง จากความหมายที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความเชื่อในการควบคุม หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นผลมาจากตนเองหรือปัจจัยภายนอก

1.5.5.2 ประเภทของความเชื่อในการควบคุม

ความเชื่อในการควบคุมแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ซึ่งเป็นแนวเส้นต่อเนื่องกัน คือ

1. ความเชื่อในการควบคุมจากภายใน

มิดเดิลมิสท์ และฮิตต์ (Middlemist and Hitt. 1981 : 67 – 68) ให้ความเห็นว่า บุคคลที่เชื่อในการควบคุมจากภายในตนเองจะอนุমানความสำเร็จ (ความล้มเหลว) ของงานว่ามาจากจุดดีหรือจุดอ่อนของตนเอง เนื่องจากบุคคลพึ่งพิงทรัพยากรภายในตนเอง และรู้สึกว่าจะสามารถควบคุมความสำเร็จได้โดยตนเอง บุคคลที่เชื่อในการควบคุมจากภายในตนเองรู้สึกว่าจะมีความสามารถมาก หรือใช้ความพยายามมากยิ่งขึ้นเป็นสาเหตุให้ได้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจมากขึ้นเท่านั้น

2. ความเชื่อในการควบคุมจากภายนอก

มิดเดิลมิสท์ และฮิตต์ (Middlemist and Hitt. 1981 : 67 – 68) ให้ความเห็นว่า บุคคลที่เชื่อในการควบคุมจากภายนอกจะอนุমানความสำเร็จ (ความล้มเหลว) ของงานว่ามาจากลักษณะของสถานการณ์รอบตัว ความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นเพราะความยากของงานหรือเพราะโชคชะตา

1.5.5.3 ผลของความเชื่อในการควบคุม

บุคคลที่มีบุคลิกภาพความเชื่อในการควบคุมที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติในด้านต่าง ๆ และพฤติกรรมที่แตกต่างกันได้ 롭บินส์ (Robbins.1983 : 82 – 83) กล่าวว่า มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงผลของความเชื่อในการควบคุมต่อการปฏิบัติงานยังไม่ชัดเจนนัก แม้จะมีเหตุผลว่าผู้ที่เชื่อในการควบคุมจากภายในน่าจะเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดีกว่าและรูปแบบพฤติกรรมการทำงานหลายอย่างสอดคล้องกับแนวทางความเชื่อในการควบคุมจากภายในก็ตามเช่น การค้นหาข้อมูลอย่างกระตือรือร้นก่อน การตัดสินใจ มีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จ มีความพยายามมากกว่าที่จะควบคุมสภาพแวดล้อม ซึ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติซึ่งน่าจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดี

1.5.6 ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation)

1.5.6.1 ทฤษฎีแรงจูงใจ Maslow (Maslow 's General Theory of Motivation)

มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 80) ได้เขียนทฤษฎีสิ่งจูงใจ (Motivation Theory) หรือที่เรียกว่าทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจูงใจ (Maslow 's General Theory of Human Motivation) เป็นทฤษฎีซึ่งมาสโลว์กล่าวถึงสิ่งจูงใจจากความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว และความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง (Hierarchy of Needs) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้น ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security or Safety Needs) ขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคม (Social or Belongingness Needs) ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or Status Needs) ขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self – Actualization Needs)

1.5.6.2 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement)

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1953 : 110 – 111) ให้คำนิยามคำว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยมหรือทำให้ดีกว่าคนอื่นที่เกี่ยวข้อง พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความสบายใจ เมื่อประสบความสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อไม่สำเร็จหรือประสบความล้มเหลว แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961 : 36 - 62) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจทางสังคมไว้ 3 ประการ คือ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับของคนอื่น 3) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งอิทธิพลที่เหนือว่าคนอื่น ๆ ในสังคม แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961: 104) ได้กำหนดลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะต้องเป็นบุคคลที่มีความกล้า กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญความสำเร็จ หรือความล้มเหลว มีความขยันหมั่นเพียร อุตสาหะ พยายามสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่จะให้ความสำเร็จแก่ตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน และปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนเองด้วยดี มีความรอบรู้ในการตัดสินใจและติดตามผลการตัดสินใจของตนเอง มีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าได้แม่นยำ และมีความสนใจในการจัดระบบงานและการจัดองค์การ

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1967 : 153) ให้ความหมายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ (Goal) ได้เท่าเทียมมาตรฐานอันดีเยี่ยม (Standard of Excellence)

กิลฟอร์ด (Guildford. 1959 : 437 – 439) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยาน ความปรารถนาที่จะกระทำกิจการให้สำเร็จ มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ มีความอดทน เต็มใจจะลำบาก แม้จะยากเย็นเพียงใดก็ตาม เพื่องานทำกิจการให้สำเร็จ ถึงแม้ว่าจะเสียเวลานาน

ไวเนอร์ (Weiner. 1986 : 16) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงชอบริเริ่มกระทำการต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่า และภูมิใจที่ได้เลือกงานมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นอกจากนี้ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลวต่าง ๆ ชอบเลือกงานที่ซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

เฮอแมน (วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์. 2547 : 40 ; อ้างอิงจาก Hermans. 1970) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 10 ประการ คือ มีระดับความทะเยอทะยานสูง มีความคาดหวังสูงว่าตนจะประสบความสำเร็จถึงแม้ผลจากการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส

มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นไป อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานานเมื่องานที่กำลังทำอยู่ขัดจังหวะหรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก ต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่นและพยายามปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ของตนให้ดีที่สุด

อานวย แสงสว่าง (2544 : 81) ได้กล่าวถึง ลักษณะของคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นบุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้รับความสำเร็จ มีความหวาดกลัวต่อการประสบความล้มเหลว ความต้องการการท้าทายในการทำงาน ชอบการทำงานที่มีการเสี่ยงภัย ให้แนวทางการทำงานที่เคยใช้ได้ผลสำเร็จมาแล้ว ชอบการวิเคราะห์และการประเมินปัญหา ชอบสมมติบุคคลให้มีความรับผิดชอบเพื่อให้สามารถทำงานได้ ชอบการทำงานที่มีข้อมูลป้อนส่งกลับแบบเฉพาะที่มีความเร็วฉับพลัน ชอบมีอารมณ์หงุดหงิด เมื่อได้รับความล้มเหลวหรือผิดหวัง และชอบการทำงานด้วยตนเองเสมอ

เอนกกุล กรี่แสง (2521 : 125 – 128) ได้เสนอแนะการสร้างแรงจูงใจที่ใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ ให้คำชมเชย หรือ คำตำหนิ มีการทดสอบบ่อยครั้ง ส่งเสริมให้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ใช้วิธีการที่แปลกและใหม่เพื่อเร้าใจผู้เรียน ให้รางวัลล่วงหน้าเพื่อยั่วให้พยายามมากขึ้น ใช้ตัวอย่างจากสิ่งที่ดีเคยเป็นอย่างดี เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน ใช้เกมส์และการเล่นละครเข้าช่วยในการสอนลดการเอาเด่นของผู้เรียนและลดสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนไม่พอใจ

วารินทร์ สายโอบเอื้อ (2524 : 68 - 70) กล่าวถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจไว้หลายวิธี คือ การเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ อาจกระทำได้โดยเร้าให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและความกังวลในระดับที่พอเหมาะทำให้เกิดการแสวงหาความรู้ การแข่งขันและการร่วมมือ การชมเชยและการตำหนิ การให้นักเรียนรู้ความก้าวหน้าของตน การตั้งระดับความมุ่งหวังให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และการให้รางวัลและการลงโทษ

1.5.7 แนวคิดเกี่ยวกับความอดทน

เวนเทรลลา (วิทยา พลายนณี. 2545 : 240 – 241 ; อ้างอิงจาก Ventrella. 2000) ได้ให้ความหมายของความอดทน หมายถึง ความเต็มใจในการรอคอยโอกาส ความพร้อม ผลลัพธ์จากการทำของตนเองหรือของผู้อื่น ซึ่งระดับความอดทนของคนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง อารมณ์และสภาพจิตใจ ณ เวลานั้นของบุคคล

1.5.8 แนวคิดเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี

เวนเทรลลา (วิทยา พลายนณี. 2545 : 169 ; อ้างอิงจาก Ventrella. 2000) ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่าเป็นความเชื่อและความคาดหวังว่าจะเกิดสิ่งที่ดีแม้ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากท้าทายหรือคับขัน ซึ่งบุคคลที่มองโลกในแง่ดีจะมีคุณสมบัติในการมองเห็น

ประโยชน์และโอกาสที่ดีของวิกฤติการณ์ปัญหาหรือความยากลำบากที่กำลังเผชิญ การสนับสนุนและคาดหวังในความสำเร็จ ความพึงพอใจหรือผลสัมฤทธิ์จากความมานะบากบั่นการแยกแยะความเป็นไปได้ที่ไร้ขีดจำกัดที่มีอยู่เพื่อสร้างสรรค์ชีวิตตามที่ปรารถนา การเผชิญกับความท้าทายหรือรับมือกับโอกาสใหม่ ๆ ด้วยความสุขุมมั่นคง การขจัดหรือลดผลกระทบที่เกิดจากความกลัว ความสงสัย และความวิตกกังวลทั้งภายในและภายนอก การมีจิตใจผ่องแผ้วอยู่เสมอ แม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากและการฟันฝ่ากับปัญหาต่าง ๆ ด้วยความคิดที่ว่าเราจะแก้ปัญหา “อย่างไร” ไม่ใช่ “ถ้า” อย่างนั้นหรืออย่างนี้ อย่างไรก็ตามการมีทัศนคติที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความคาดหวังในช่วงเวลาที่ท้าทายนั้นเป็นจุดสำคัญที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในการทำงานสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ต่างกันระหว่างความสำเร็จหรือความล้มเหลว ในขณะเดียวกับการมองโลกในแง่ร้ายนั้น คือ ความคาดหวังว่าจะเกิดผลลบ

เซียร์ (วิทยา พลายนณี. 2545 : 174 ; อ้างอิงจาก Cheer. n.d.) เป็นศาสตราจารย์ทางจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยคาร์เนกีเมลลินในฟิตส์เบิร์ก กล่าวไว้ว่า คนที่มองโลกในแง่ร้ายมองความล้มเหลวเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะไม่มีวันเหมือนเดิม แต่สำหรับคนที่มองโลกในแง่ดีกลับมองอย่างง่าย ๆ ว่า อุปสรรคต่าง ๆ เป็นเพียงสิ่งที่ต้องเอาชนะไปให้ได้เท่านั้น เมื่อมีบางสิ่งผิดเพี้ยนไป คนที่มองโลกในแง่ดีมีแนวโน้มที่จะยกความผิดทั้งหมดให้กับปัจจัยภายนอกหรืออิทธิพลชั่วคราวที่อยู่เหนือการควบคุมของพวกเขา อย่างไรก็ตาม คนที่มองโลกในแง่ร้ายกลับป้ายความผิดให้กับบุคคล หรือลักษณะนิสัยที่มีมาแต่กำเนิดของตนเอง คนที่มองโลกในแง่ร้ายซึ่งได้รับการดำเนินคดีในเรื่องประสิทธิภาพการทำงานที่ย่ำแย่จะพูดในทางลบกับตนเอง ขณะที่คนที่มองโลกในแง่ดีจะคาดหวังผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ดังนั้น พวกเขาจึงมีแรงกระตุ้นมากขึ้นในการที่จะทำความคิดฝันให้เป็นความจริง

เซทิและซีลิคแมน (Sethi & Seligman. 1993 : 256 – 259) อธิบายถึงความแตกต่างของการมองโลกในแง่ดีกับมองโลกในแง่ร้าย โดยคนที่มองโลกในแง่ร้ายจะมองอุปสรรคว่าเป็นสิ่งที่ถาวร (ไม่เปลี่ยนแปลง) แ่กระจายไปทุกส่วนของชีวิต (ทำลายทุกสิ่งทุกอย่าง) และเป็นเรื่องส่วนบุคคล (เป็นความผิดของตนเองทั้งหมด) ขณะที่คนมองโลกในแง่ดีจะมองอุปสรรคเป็นเรื่องที่มีอยู่ชั่วคราวเป็นเรื่องภายนอกและมีขอบเขตจำกัด

1.6 การฝึกการเผชิญอุปสรรค

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2544 :17) ได้กล่าวถึง การพัฒนาการเผชิญอุปสรรคว่า “เนื่องจาก AQ เป็นความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคซึ่งเป็นตัวขัดขวางทำให้คนเราไม่สามารถก้าวขึ้นไปสู่ความสำเร็จตามที่ปรารถนาได้ ดังนั้น

ผู้ที่ต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตจึงควรเริ่มต้นด้วยการฝึกทักษะ เพื่อพัฒนา AQ ในระยะแรก ๆ ของการฝึกนั้น ท่านอาจจะรู้สึกเบื่อหน่าย เพราะรู้สึกซ้ำไม่เห็นผลทันที บางคนอาจมองว่าเป็นเรื่องตลกขบขันและบางคนก็อาจเห็นว่าเสียเวลาเปล่าไม่รู้ว่าทำอะไรเพื่ออะไร เพราะไม่เคยคิดจะเป็นผู้บริหารหรือผู้นำ หากท่านคิดเช่นนี้ ก็อยากให้กำลังใจว่า AQ ไม่ใช่เรื่องจำเป็นสำหรับผู้บริหารหรือผู้นำเท่านั้น แต่เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับทุกคน เนื่องจากผู้ที่สามารถพัฒนา AQ ได้สูงจะมองเห็นคุณค่าที่มีอยู่ในตนเองมากขึ้น และหากท่านเป็นผู้หนึ่งที่ยังต้องเติบโตในองค์กรต่อไป การพัฒนา AQ จะช่วยให้ท่านเป็นที่รัก เป็นที่ต้องการของเพื่อนร่วมงานและองค์กรมากขึ้น”

1.7 เกณฑ์ปกติ (Norms)

1.7.1 ความหมายของเกณฑ์ปกติ (Norms)

ความหมายของเกณฑ์ปกติ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวกับเกณฑ์ปกติ ได้ให้แนวคิดดังนี้

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2521 : 374) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง คะแนนเฉลี่ย หรือ คะแนนจุดกลางของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเรียกว่า กลุ่มอ้างอิงที่ทำการสุ่มมาโดยแสดงลงในตาราง (Norms table) ซึ่งลอกความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนดิบกับคะแนนมาตรฐานที่แปลงรูปมาจากคะแนนดิบ

เตือนใจ เกตุษา (2532 : 237) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง จุดหลักที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบและแปลความหมายของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2539 : 313) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้วและเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่มประชากร

สรุปได้ว่า เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรอ้างอิง เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบและแปลความหมายของการใช้แบบสอบถามกับนักเรียนวัยรุ่นคนใดคนหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะบ่งบอกได้ว่านักเรียนวัยรุ่นคนนั้นมีระดับความสามารถในการทำแบบสอบถามนั้นอยู่ในระดับใดของกลุ่มประชากร

1.7.2 การสร้างเกณฑ์

การสร้างเกณฑ์ปกติจะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ 3 ประการ ได้แก่

1. ความเป็นตัวแทนที่ดี เป็นการสุ่มตัวอย่างของประชากรที่นิยามไว้ทำได้หลายวิธี เช่น สุ่มแบบธรรมดา สุ่มแบบแบ่งชั้น สุ่มแบบเป็นระบบ หรือสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เป็นต้นเลือกสุ่มตามความเหมาะสมโดยพิจารณาประชากรเป็นตัวสำคัญถ้าประชากรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีคุณสมบัติอะไรแตกต่างกันมากจะใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา แต่ถ้าเป็นลักษณะมีอะไรแตกต่างกันมาก เช่น ขนาดโรงเรียนต่างกัน ระดับความสามารถแตกต่างกัน ทำเลการแตกต่างและมีผลต่อการเรียน จะใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ถ้าแต่ละหน่วยการสุ่ม เช่น โรงเรียน ห้องเรียน มีคุณลักษณะไม่ต่างกัน แต่แบ่งหน่วยการสุ่มไว้แล้วจะใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ทั้ง 3 วิธีนี้ใช้ในการสุ่มเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติมากที่สุด ดังนั้น ก่อนสร้างเกณฑ์ปกติต้องวางแผนการสุ่มให้ดีไว้ก่อนเพื่อให้เกณฑ์ปกติมีความเชื่อมั่นได้

2. มีความเที่ยงตรง หมายถึง การนำคะแนนดิบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทำไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง เช่น คนหนึ่งสอบเลขได้ 20 คะแนน ตรงกับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 และตรงกับคะแนนที่ (T) 50 แปลว่า เป็นความสามารถปานกลางของกลุ่ม ความเป็นจริงจะเป็นอย่างตัวเลขในเกณฑ์ปกติดังกล่าวได้หรือเปล่า ดังนั้น ความสอดคล้องของคะแนนการสอบกับเกณฑ์ปกติตามความเป็นจริง จึงถือว่าสำคัญมาก ในการแปลความหมายของคะแนนการสอบแต่ละครั้ง

3. มีความทันสมัย เกณฑ์ปกตินั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของประชากรกลุ่มนั้น ดังนั้น เกณฑ์ปกติที่เคยศึกษาไว้นานแล้วหลายปี อาจมีความผิดพลาดจากความเป็นจริง จึงจำเป็นต้องศึกษาใหม่หรือเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่เสมอๆ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ปกติควรเปลี่ยนทุก ๆ 5 ปี จึงจะทันสมัย

1.7.3 ชนิดของเกณฑ์ปกติ

ชนิดของเกณฑ์ปกติขึ้นอยู่กับเกณฑ์ 2 ประการ ได้แก่

1. การแบ่งตามลักษณะประชากร สามารถแบ่งเป็นลักษณะย่อย ๆ ได้ดังนี้

1.1 เกณฑ์ปกติระดับชาติ (National norms) เป็นการสร้างเกณฑ์ปกติระดับชาติโดยใช้ประชากรที่นิยามไว้มากมายทั่วประเทศ เช่น หาเกณฑ์ปกติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4) ระดับชาติ ก็ต้องสอบนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ป.4) ทั่วประเทศ

1.2 เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local norms) เป็นการสร้างเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น ได้แก่ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนของผู้สอบกับคนทั้งจังหวัด อำเภอ หรือ ตำบล เช่น การเปรียบเทียบความสามารถในวิชาการของ

นักเรียนคนหนึ่งทั้งจังหวัดว่าเด็กคนนั้นสอบแล้วจะอยู่ในระดับใด เก่งหรืออ่อนกว่าคนอื่นเพียงใด จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขทันที

1.3 เกณฑ์ปกติระดับโรงเรียน (School norms) เป็นการประเมินเปรียบเทียบนักเรียนแต่ละคนกับนักเรียนส่วนรวมของโรงเรียน เพื่อใช้ในการประเมินการพัฒนาของโรงเรียน โดยดูได้จากการศึกษาแต่ละปีว่า เดี๋ยวหรือด้อยกว่าปีที่ผ่านมาเกณฑ์ปกติเอาไว้

2. การแบ่งตามลักษณะการใช้สถิติการเปรียบเทียบ สามารถแบ่งเป็นลักษณะย่อย ๆ ได้ดังนี้

2.1 เกณฑ์ปกติ เปอร์เซ็นไทล์ (Percentile norms) สร้างจากคะแนนดิบที่มาจากประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี แล้วดำเนินการตามวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติ แต่พอถึงค่า เปอร์เซ็นไทล์ก็หยุดแค่นั้น เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นไทล์นี้จะเป็นคะแนนจัดอันดับเท่านั้น จะนำไปวถกกลับกันไม่ได้ แต่สามารถเปรียบเทียบและแปลความหมายได้ เช่น เด็กคนหนึ่งสอบได้ 25 คะแนน ไปเทียบกับเกณฑ์ปกติตรงกับตำแหน่ง เปอร์เซ็นไทล์ที่ 80 แสดงว่า เด็กคนนี้มีความสามารถเหนือคนอื่น 80 %

2.2 เกณฑ์ปกติคะแนนที (T- score norms) เป็นคะแนนมาตรฐานสามารถนำมาวถกกลับและเฉลี่ยได้ มีค่าเหมาะสมในการแปลความหมาย คือ มีค่าตั้งแต่ 0 - 100 มีคะแนนเฉลี่ย 50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10

2.3 เกณฑ์ปกติแบบคะแนนมาตรฐาน (Standard score norms) เป็นเกณฑ์ปกติที่แปลงจากคะแนนดิบมาได้รูปของคะแนนมาตรฐาน ซึ่งขึ้นอยู่กับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลคะแนนดิบส่วนใหญ่แปลงในเชิงเส้นตรง ที่เรียกว่า คะแนนซี (Z) คำนวณได้จากความแตกต่างระหว่างคะแนนดิบของแต่ละบุคคลกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มหารด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะได้เป็นคะแนน ซี แล้วในแต่ละแบบทดสอบ จะสร้างคะแนนมาตรฐานของแต่ละแบบทดสอบ เช่น แบบทดสอบเชาว์ปัญญาของเวคสเลอร์ (WAIS - R, WISCs - R) สร้างคะแนนมาตรฐานเป็น Scaled score ด้วยการกำหนด ค่าเฉลี่ยเป็น 10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 3 จะได้ Scaled score = 10+3Z

2.4 เกณฑ์ปกติตามอายุ (Age norms) เป็นคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากบุคคลในระดับอายุต่าง ๆ จากกลุ่มตัวอย่างมาตรฐานที่เป็นตัวแทนของระดับอายุนั้น ๆ เช่น อายุ 7 ปี 8 ปี 9 ปี 10 ปี เหมาะสำหรับการใช้กับการทดสอบวัยเด็ก

2.5 เกณฑ์ปกติตามระดับชั้น (Grade norms) เป็นคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากนักเรียนในชั้นเรียนนั้น การสร้างทำได้โดยการทดสอบกลุ่มนักเรียนที่เป็นตัวแทนในแต่ละระดับชั้นเรียน แล้วคำนวณค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับออกมา เมื่อมีการทดสอบของนักเรียนคนใดคนหนึ่ง ได้

คะแนนการทดสอบเท่ากับระดับหรือคะแนนเฉลี่ยของระดับใด ก็สามารถบอกได้ว่า นักเรียนคนนั้นมี ความสามารถในการทดสอบอยู่ในระดับชั้นเรียนนั้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญอุปสรรค

2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการระบุเหตุของพฤติกรรมที่เป็นตัวทำนาย และความสำเร็จในการเรียนหลักสูตร

เฮนรี มาตินโก และเพียร์ (Henry, Martinko & Pierce. 1993 : 341 – 352) ศึกษา รูปแบบการระบุเหตุของพฤติกรรมที่เป็นตัวทำนายความสำเร็จในการเรียนหลักสูตรคอมพิวเตอร์ครั้งแรก ซึ่งจุดประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการระบุเหตุพฤติกรรม และผลการปฏิบัติในวิชาคอมพิวเตอร์ จากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 72 คน จากมหาวิทยาลัย 4 แห่งทางตะวันออกเฉียงใต้ นักศึกษาที่เข้าร่วมทั้งหมดได้ลงทะเบียนเรียนในวิชาคอมพิวเตอร์ได้ดีกว่านักเรียนที่มองโลกในแง่ร้าย วัตถุประสงค์อีกประการ คือ การทดสอบการระบุเหตุของพฤติกรรมเฉพาะของนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงความสัมพันธ์ระหว่างการระบุเหตุของพฤติกรรมเฉพาะ และผลการปฏิบัติในวิชาคอมพิวเตอร์ว่าทำได้ดีเพียงใด โดยพบว่าผลการปฏิบัติในวิชาคอมพิวเตอร์จะขึ้นกับการระบุเหตุของพฤติกรรมเฉพาะที่มาจากความสามารถ

2.1..2 ความสัมพันธ์ระหว่างความหมดอาลัยตายอยากและกระบวนการของความสำเร็จ

ไดเนอร์และวิก (Diener & Dweck.1980 : 940 – 952) ศึกษาการวิเคราะห์ความหมดอาลัยตายอยาก : กระบวนการของความสำเร็จ พบว่า เด็กที่หมดอาลัยตายอยากมองความล้มเหลวเป็นผลสืบเนื่องมาจากพวกเขาขาดความสามารถและไม่สามารถเอาชนะอุปสรรคได้ ส่วนเด็กที่มีความเชี่ยวชาญ (Mastery Children) จะเน้นปัจจัยแรงจูงใจและมองความล้มเหลวว่าสามารถเอาชนะมันได้ แม้ว่าการแสดงออกของเด็ก 2 กลุ่มนี้อยู่ในระหว่างความสำเร็จหรือก่อนการล้มเหลว แต่งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาได้แนะนำว่า เด็กเหล่านี้อาจจะแตกต่างในเรื่องของการรับรู้ที่ว่าความสำเร็จของพวกเขาสามารถเกิดขึ้นอีกได้และความล้มเหลวสามารถหลีกเลี่ยงได้ งานวิจัยปัจจุบันเป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติของความแตกต่าง เด็กจะต้องทำงานที่เผชิญกับความสำเร็จ ความล้มเหลว เด็กครึ่งหนึ่งจะถูกถามเกี่ยวกับการแสดงออกของพวกเขาหลังจากประสบความสำเร็จ และอีกครึ่งหนึ่งจะถูกถามเกี่ยวกับความล้มเหลว ความแตกต่างที่เกิดขึ้น คือ เด็กที่หมดอาลัยตายอยาก จะประเมินจำนวนความสำเร็จที่ได้รับต่ำเกินไป (และประเมินจำนวนความล้มเหลวสูงเกินไป) ไม่มองว่าความสำเร็จเป็นตัวชี้บ่งถึงความสามารถและไม่คาดหวังว่าความสำเร็จจะมีความต่อเนื่อง

ความล้มเหลวที่ตามมาจะทำให้พวกเขาลดคุณค่าของตัวเองลงแต่เด็กที่มีความเชี่ยวชาญจะไม่สะทกสะท้านต่อความล้มเหลว ดังนั้น เด็กที่หมดอาลัยตายอยากจะมองความสำเร็จในลักษณะที่ไม่โดดเด่น ไม่สามารถทำนายได้ ไม่ยาวนาน และประสบความสำเร็จน้อย

2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในการควบคุมกับเพศและผลการเรียน

แมมเวนดา (Mwamwenda. 1995 : 629 – 631) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในการควบคุมกับเพศและผลการเรียน โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษามหาวิทยาลัยชาวแอฟริกาใต้ จำนวน 73 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ชายมีความเชื่อในการควบคุมจากภายในตนเอง และผู้หญิงมีความเชื่อในการควบคุมจากภายนอก แต่ผลการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อในการควบคุมจากภายในหรือภายนอก

2.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างแบบวัดและความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

รัชนิดา สบายวรรณ (มาร์กแมน (Markman. 2001 : online) ; อ้างอิงจาก รัชนิดา สบายวรรณ. 2547) ได้ทำการศึกษาบทบาทของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ซึ่งเป็นการวัดความสามารถหนึ่งที่อยู่ทั่วไปในการเผชิญหน้ากับอุปสรรคของนักประดิษฐ์ 199 คน ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคที่สร้างโดย พอล จี. สตอลซ์ จำนวน 56 ข้อ 5 มาตรา พบว่ามีความแตกต่างระหว่างนักประดิษฐ์ผู้ซึ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่กับผู้ที่ทำงานตามรูปแบบเดิมขององค์กร การศึกษาครั้งนี้ยังยืนยันว่า นักประดิษฐ์ที่จดสิทธิบัตร คือ บุคคลที่มีความอดทนสูง ซึ่งวัดได้โดย (a) การควบคุมอยู่เหนืออุปสรรค (b) ความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (c) ขอบเขตของอุปสรรค และสุดท้าย (d) ความอดทนต่ออุปสรรค เกี่ยวข้องกับความสำเร็จที่สูง ซึ่งเป็นการวัดโดยใช้รายได้ของบุคคลนั้นเป็นเกณฑ์

2.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค เชาวนปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์

สตอลซ์ (Stoltz. 1997 : 11 - 13) ได้กล่าวถึงตัวพยากรณ์สากลของความสำเร็จว่า จากการที่ตัวพยากรณ์มาตรฐานที่ใช้ทำนายการประสบความสำเร็จ อาทิเช่น ประชาชนบางคนมีพรสวรรค์ในชีวิตมากกว่าบุคคลอื่น ๆ บางคนได้รับพรจากพระเจ้าว่าให้เหนือกว่าคนทั่ว ๆ ไป มีความถนัดชำนาญเฉพาะสาขามีร่างกายที่แข็งแรงใหญ่โต สนใจครอบครัว มีสังคมที่ดี และมีแหล่งทรัพยากรที่ไม่มีขีดจำกัด ในขณะที่คนอื่น ๆ ขาดแคลนอย่างมากกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นข้อได้เปรียบอย่างเห็นได้ชัด แต่ทำไมคนที่มีความพรสวรรค์ในตัวบุคคลอย่างเห็นได้ชัด ถึงมีศักยภาพในตัวเองต่ำ ในขณะที่คนอื่น ๆ ที่มีเศษส่วนเล็ก ๆ ของแหล่งทรัพยากรและมีโอกาส

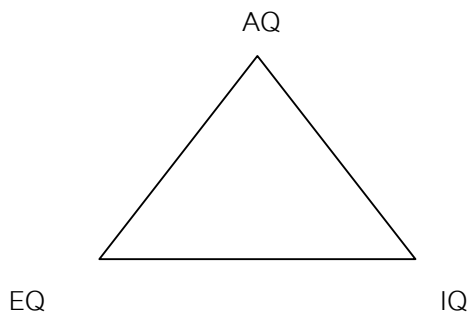
เดียวกัน ถึงเติบโตขึ้นเหนือสภาพแวดล้อม และเกินจากสิ่งที่คาดหวังทั้งปวง นี่คือคำถามสำคัญของความสำเร็จ

IQ ไม่เพียงพอต่อความสำเร็จ พิจารณาจากความคิดที่ล้าสมัยเกี่ยวกับการวัดแบบดั้งเดิม (Traditional measure) IQ หรือเชาว์ปัญญา สิ่งนี้คืออิทธิพลทางพันธุกรรม การวัดความถนัดในทางวิทยาศาสตร์ ถูกปรารภมาให้คิดโดยพ่อแม่ ครู และนายจ้าง ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ที่น่าเชื่อถือที่สุดของความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าบนโลกใบนี้ ก็มีตัวอย่างให้เห็นกันอยู่ทั่วไป ของประชากรที่มี IQ สูง ผู้ซึ่งไม่ทำศักยภาพของตนเองให้ประสบความสำเร็จ พวกเรารู้ทั้งหมดว่าคนคนที่เป็นอัจฉริยะ ผู้ซึ่งจะให้ความช่วยเหลือคนอื่น น้อยกว่า ผู้ซึ่งมีความสามารถทางสติปัญญาที่ธรรมดา

มีตัวอย่างในกรณีของคนที่เฉลียวฉลาด มีสติปัญญาสูง แต่ในด้านจิตใจนั้น ไม่มีเชาวน์อารมณ์ หรือ ทักษะทางสังคม ไม่คบค้าสมาคมกับใคร และจะเห็นได้ว่า คนเหล่านี้หลายคนใช้ความฉลาดของตัวเองในทางที่ผิด กลายเป็นฆาตกร ดังนั้น IQ ล้มเหลวต่อการเป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จอย่างชัดเจน

ความฉลาดทางอารมณ์ถูกนิยามขึ้นใหม่ ในหนังสือขายดี Emotional Intelligence ของ Daniel Goleman เป็นการอธิบายที่เข้าใจได้อย่างชัดเจนว่า ทำไมบางคนที่มี IQ สูงจะทรมานทรมาย ในขณะที่หลาย ๆ คน ที่ IQ พอประมาณ กลับเจริญเฟื่องฟู โกลแมน ชี้แนะหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งขยายความเข้าใจของความฉลาดได้จัดเตรียมหลักฐานอย่างเห็นได้ชัดสำหรับความคิดที่ว่า สิ่งที่เพิ่มเติมใน IQ คือ พวกเราแต่ละคนมี EQ หรือความฉลาดทางอารมณ์ EQ ของคุณ ซึ่งดูได้จากการวัดที่ใช้ในการสมมุติ พิจารณาความสามารถของคุณในการให้ความสำคัญกับสิ่งอื่น ๆ ถ่วงความพึงพอใจ ควบคุมแรงผลักดันของตนเอง สำนึกต่อตนเอง เพียรพยายามและมีผลสะท้อนกับสิ่งอื่น ๆ

อ้างอิงจากตัวอย่างต่าง ๆ โกลแมน ได้แย้งอย่างน่าเชื่อถือ ในการดำเนินชีวิต EQ มีความสำคัญมากกว่า IQ อย่างไรก็ตามไม่มีใครที่จะได้รับผลประโยชน์สูงสุดจาก EQ ของตัวเอง เพราะว่า EQ ขาดการวัดที่เที่ยงตรง และวิธีการเรียนรู้ EQ อย่างชัดเจน ดังนั้น EQ ก็ยังคงยากที่จะเข้าใจ

ภาพประกอบ 7 แสดงตัวพยางค์สามตัวของความสำเร็จ

ที่มา : รัชนิดา สบายวรรณ. (2547). การสร้างแบบวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : 14

บางคนที่มี IQ สูง และรู้ทุกด้านของ EQ ถึงกระนั้นก็ยังมีความบกพร่องที่ล้มเหลวได้ นั่นไม่ใช่ทั้ง IQ หรือ EQ ที่ดูเหมือนว่าจะกำหนดความสำเร็จหนึ่ง ๆ ได้ อย่างไรก็ตามทั้ง IQ และ EQ ก็ยังคงแสดงบทบาทอยู่ คำถามที่เหลืออยู่ก็คือ ทำไมบางคนยังเพียรพยายามในขณะที่คนอื่น ๆ อาจจะคล้ายอัจฉริยะ และทำให้เหมาะสมได้ดี ถึงคงล้มเหลว และคนอื่นยอมแพ้อย่างสงบ AQ จะตอบคำถามเหล่านี้ ต้องทำความเข้าใจกับบทบาทของ AQ ในความต่อเนื่องในการเผชิญอุปสรรคในขณะที่คนอื่น ๆ ยอมแพ้

2.1.6 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน

เอ็ดเวิร์ด (Edwerd. 1974 : 76 - A) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาถึงนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เป็นเด็กชายและเด็กหญิงที่ปฏิบัติตามหลักและอยู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยให้ผลต่อการพัฒนาคุณธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

รอล์ฟ และคนอื่น ๆ (Role and others. 1988 : 248) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า เด็กออสเตรเลีย ที่ถูกส่งเข้าโรงเรียนครั้งแรกกับการอบรมเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวดขันเป็นพิเศษของผู้ปกครอง จะมีพฤติกรรมจากการจากพรากเกินกว่า 3 วันแรกของการเปิดภาคเรียนในโรงเรียน

ปาร์ค (Park. 1922 : 142) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการวิตกกังวลต่อการจากพรากของเด็กในวัยเรียน เป็นระยะที่เริ่มเข้าเรียนครั้งแรก พบว่า วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูของชาวเกาหลีสามารถอธิบายความวิตกกังวลเกี่ยวกับการจากพรากของเด็กหญิงและเด็กชาย ซึ่งมาจากครอบครัวที่

มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง นอกจากนี้นี้ยังพบว่า เด็กชายที่เป็นลูกคนแรก มักจะถูกเลี้ยงดูด้วยความรักความเอาใจใส่มาก เข้มงวดกวดขันมาก จะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวที่โรงเรียน ทำให้เกิดพฤติกรรมการจากพรากได้

เมอร์ฟี และคนอื่น ๆ (Murphy and others. 1993 : 11086 - A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการจากพรากของเด็กในประเทศแคนาดา จากกลุ่มตัวอย่าง 40 คู่ โดยสังเกตจากพฤติกรรมทั้งก่อนและขณะเกิดพฤติกรรมจากพราก พบว่า การอบรมเลี้ยงดูในหลาย ๆ วิธีในการเตรียมความพร้อมของเด็กกับการมาโรงเรียนครั้งแรก ไม่ได้ลดผลการเกิดพฤติกรรมการจากพรากของเด็ก จากการสอบถามถึงการดูแลเอาใจใส่อย่างเป็นพิเศษ การเลี้ยงดูแบบพึ่งพาเกินไปนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมการจากพราก

จะเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา ที่มีต่อเด็กนั้น จะส่งผลถึงพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด และบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของเด็ก รวมทั้ง ส่งผลต่อการที่เด็กจะสามารถเผชิญอุปสรรคไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ปรารถนาได้

จากผลการวิจัยนี้มีข้อจำกัดและการประเมินความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของบุคคล ดังนั้น จึงควรทำการวัดผลหลาย ๆ ครั้ง เพราะบุคลิกลักษณะนิสัยของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกันจึงควรมีการดัดแปลงให้เหมาะสม

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (AQ) ด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นช่วงชั้นที่ 4 ในประเทศไทยยังไม่แพร่หลาย มีเพียงเฉพาะในต่างประเทศซึ่งเน้นความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (AQ) ในด้านธุรกิจ อีกทั้งยังมีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมจึงไม่สามารถนำมาใช้วัดกับคนไทยได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่องความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (AQ) ด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นช่วงชั้นที่ 4 ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (AQ) ด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นช่วงชั้นที่ 4 ต่อไป

2.2 งานวิจัยในประเทศ

บังอร กมลวัฒนา (2542 : 56 – 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีรูปแบบการตอบและการจัดเรียงปัญหาต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,600 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของเวียร์ 4 ฉบับ รวมทั้งหมด 40 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทั้ง 4 ฉบับ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.768 - 0.816 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่มี

การจัดเรียงปัญหาต่างกัน เมื่อมีรูปแบบการตอบเหมือนกันและมีรูปแบบการตอบต่างกัน เมื่อมีการจัดเรียงปัญหาเหมือนกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปิยรัตน์ ศิริผลสมสุข (2543 : 161 - 172) ได้ทำการศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ ระดับชั้น สาขาวิชา สังกัดสถานศึกษา สภาพครอบครัว และบุคลิกภาพ และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นปีที่ 1 - 3 (ปวช.) ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1,288 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาประสบปัญหาทางด้านการเรียน ความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป การทะเลาะวิวาท ในระดับปานกลาง และประสบปัญหาทางด้านการครอบครัว สุขภาพและพัฒนากายทางร่างกาย ความสัมพันธ์กับเพื่อนและปัญหาสารเสพติดในระดับน้อย ส่วนในด้านวิธีในการแก้ปัญหา นั้น นักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเองมากที่สุด รองลงมา คือ ใช้วิธีแก้ปัญหาแบบพึ่งพาผู้อื่น และใช้วิธีแก้ปัญหด้วยการหลีกเลี่ยงปัญหานั้นน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกัน ด้านเพศ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงประสบปัญหาสุขภาพและพัฒนากายทางร่างกาย ปัญหาความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป ปัญหาสารเสพติด และปัญหาการทะเลาะวิวาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาครอบครัว การเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบด้านระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นปวช. 1 ปวช. 2 และปวช. 3 ประสบปัญหาครอบครัว การเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนความแตกต่างด้านสาขาวิชาที่เรียน พบว่า นักเรียนสาขาอุตสาหกรรม และนักเรียนสาขาพาณิชยกรรม ประสบปัญหาการเรียน สุขภาพ และพัฒนากายทางร่างกาย ความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป สารเสพติด และการทะเลาะวิวาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ความแตกต่างด้านสังกัดสถานศึกษา พบว่า นักเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาและนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนประสบปัญหาสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนความแตกต่างด้านสภาพครอบครัว พบว่า นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแตกแยก และครอบครัวปกติ ประสบปัญหาครอบครัว สุขภาพ และพัฒนากายทางร่างกาย ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปและสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านบุคลิกภาพแบบเอและแบบบี ประสบปัญหาทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ในการศึกษาวิธีการแก้ปัญหานั้นพบว่า ระดับชั้น สาขาวิชาที่เรียน สังกัดสถานศึกษาใช้วิธีแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านเพศ สภาพครอบครัว และบุคลิกภาพ ใช้วิธีแก้ปัญหามาไม่แตกต่างกัน

ธีระศักดิ์ กำปรรณารักษ์ (2548 : 14) ได้สรุปถึงความสัมพันธ์ระหว่าง IQ EQ AQ ว่า หากเปรียบเทียบไม่แห่งความสำเร็จ

ใบ ดอก ผล เทียบได้กับ AQ เป็นเรื่องของความมานะพยายามความมุ่งมั่นแรงจูงใจ พฤติกรรม ผลงานของความสำเร็จที่ปรากฏ

ลำดับ กิ่งก้าน เทียบได้กับ EQ เป็นเรื่องของกรอบเลี้ยงดู บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย อารมณ์ สุขภาพจิต

ราก เทียบได้กับ IQ เป็นเรื่องของกรรมพันธุ์ โครงสร้างทางสมอง สติปัญญา สุขภาพกาย

ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง (2546 : 92 - 93) ได้ทำการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2 ฉบับ คือ ข้อความและสถานการณ์ ตามแนวคิดของ Riggio 6 ด้าน คือ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวน 1,489 คน ศึกษา ค่าอำนาจจำแนกฉบับข้อความมีค่าอยู่ระหว่าง 2.116 - 10.002 ส่วนฉบับสถานการณ์มีค่าอำนาจ จำแนกอยู่ระหว่าง 2.004 - 10.724 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ ฉบับข้อความมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.627 - 0.811 และฉบับสถานการณ์มีน้ำหนัก องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.655 - 0.793 เมื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีหลาย ลักษณะหลายวิธี ทั้ง 2 ฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงเหมือนอยู่ระหว่าง 0.503 - 0.535 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงจำแนก มีค่าอยู่ระหว่าง 0.005 - 0.498 ส่วนค่าความเชื่อมั่นฉบับข้อความมีค่า 0.8779 ส่วนฉบับสถานการณ์มีค่า 0.8404 และ เกณฑ์ปกติฉบับข้อความ มีคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T16 - T 84 ฉบับสถานการณ์ความ มีคะแนน ที่ปกติอยู่ระหว่าง T17 - T 83

รัชนิพร ยันตะบุศย์ (2546 : 75 - 78) ได้ทำการสร้างแบบทดสอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วย ตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1,800 คน ซึ่งเครื่องมือวัดมีลักษณะเป็นแบบทดสอบมาตราส่วน ประมาณค่า 4 ระดับ ชนิดข้อความที่สร้างขึ้นวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 9 ด้าน ซึ่งได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง การวางแผนการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ทักษะในการเรียนรู้และแก้ปัญหา ความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นและการเปิดใจรับโอกาสต่อการเรียนรู้ ได้ศึกษาอำนาจจำแนก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.249 - 0.649 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์ องค์ประกอบ พบว่ามีคุณลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะภายในตนเอง

และคุณลักษณะภายนอก ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.400 - 0.766 ส่วนค่าความเชื่อมั่นมีค่า 0.8327 และเกณฑ์ปกติมีคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T15 - T 85

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและความสามารถในการเผชิญอุปสรรค รวมถึงปัญหาของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 แล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างแบบวัดและโปรแกรมพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 ได้พัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการเรียน เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ก็สามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและพัฒนาความสามารถของวัยรุ่นในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นโดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรม ผู้วิจัยเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการวิจัย
 - 3.1 การศึกษาวิจัย
 - 3.2 การพัฒนา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 3 เขตพื้นที่การศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 มีโรงเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทั้งหมด 40 โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 มีโรงเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทั้งหมด 36 โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 มีโรงเรียนช่วงชั้นที่ 4 ทั้งหมด 42 โรงเรียน รวมจำนวนโรงเรียนทั้งหมดที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 4 ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวน 118 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายเพื่อหาค่าเกณฑ์ปกติของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน เขตพื้นที่การศึกษาละ 4 โรงเรียน ได้จำนวน 12 โรงเรียน และนักเรียนทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1,300 คน

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (จำแนกตามระดับโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา)

ลำดับที่	โรงเรียน	เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวน
1	สามเสนวิทยาลัย เขตพญาไท	1	103
2	สุรศักดิ์มนตรี เขตดินแดง	1	114
3	กุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง	1	92
4	พุทธจักร เขตบางรัก	1	106
5	บางกะปิ เขตบางกะปิ	2	130
6	หอวัง เขตจตุจักร	2	89
7	จันทร์หุนบำเพ็ญ เขตห้วยขวาง	2	104
8	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4 เขตหนองจอก	2	127
9	ศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน	3	120
10	บางปะกอกวิทยาคม เขตราชบุรีบูรณะ	3	132
11	วิมุดยารามพิทยากร เขตบางพลัด	3	105
12	แจ่งร้อนวิทยา เขตราชบุรีบูรณะ	3	78
รวมจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 12 โรงเรียน			1,300

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน คือ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย คือ นักเรียนชั้นปีที่ 4 จำนวน 48 ห้องเรียน โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เขตดินแดง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงมา 1 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 เรียงตามคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนชายสูงสุด มีค่าเท่ากับ 149.00 และต่ำสุด มีค่าเท่ากับ 96.00 และเรียงตามคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนหญิงสูงสุด มีค่าเท่ากับ 153.00 และต่ำสุด มีค่าเท่ากับ 94.00 และนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา ของนักเรียนชายมีคะแนนอยู่ระหว่าง 96.00 -136.00 และนักเรียนหญิง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 94.00 - 128.00

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ได้มาจากนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน เป็นชาย 10 หญิง 10 คน สมัครใจและเข้ารับการฝึกอบรม

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและแบบทดสอบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของสตอลซ์ (Stoltz.1977 : 106 –125) เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน
2. แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น
3. โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน

มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 60 ข้อ ได้แก่

1.2.1 แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากนักเรียน (การรับรู้ความสามารถ) จำนวน 12 ข้อ

1.2.2 แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากนักเรียน (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) จำนวน 12 ข้อ

1.2.3 แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนด้านสิ่งแวดล้อม (สัมพันธภาพภายในครอบครัว) จำนวน 12 ข้อ

1.2.4 แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนด้านสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน (สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู) จำนวน 12 ข้อ

1.2.5 แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน) จำนวน 12 ข้อ

1.3 นำแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนไปให้ประธานควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และกรรมการควบคุมปริญญาโท คือนายอาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา ตรวจสอบความสอดคล้องและถูกต้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาปรับปรุง

1.4 นำแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.พาสนา จุฬรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยข้อคำถามทั้งหมด 56 ข้อ ผ่านเกณฑ์โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับอยู่ที่ 1.0

1.5 นำแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนที่มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสันพิทยา จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยข้อคำถามทั้งหมดได้นำมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมและคัดเลือกข้อที่มีค่า r (อำนาจจำแนก) ตั้งแต่ .2021 - .7460 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9456 ซึ่งจะได้ข้อคำถามในแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน จำนวน 46 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน

ลำดับ	ข้อความถาม	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	<u>ด้านนักเรียน</u> นักเรียนจัดเวลาไม่เป็น					
00	<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u> ผู้ปกครองยอมรับความคิดเห็นของ นักเรียน					
000	ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
0000	นักเรียนเป็นคนที่คุณอยากทำงาน กลุ่มด้วย					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ
(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
บางครั้ง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายของอุปสรรคด้านการเรียน มีเกณฑ์การพิจารณาคะแนน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับสูงมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก

2. แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น
มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญ
อุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของ
นักเรียนวัยรุ่นให้ครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 64 ข้อ

2.3 นำแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนไปให้
ประธานควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และกรรมการ
ควบคุมปริญญาโท คือ อาจารย์ดร.ราชันย์ บุญธิมา ตรวจสอบความสอดคล้องและถูกต้องกับ
นิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาปรับปรุง

2.4 นำแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่ปรับปรุงแล้วไปให้
ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และ
อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดย
ข้อคำถามทั้งหมด 55 ข้อ ผ่านเกณฑ์โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับอยู่ที่ 1.0

2.5 นำแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่มีค่า IOC
ผ่านเกณฑ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549
โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดย
ข้อคำถามทั้งหมดได้นำมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)
โดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมและคัดเลือกข้อที่
มี r (ค่าอำนาจจำแนก) ตั้งแต่ .2745 - .7543 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
(Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9358
ซึ่งจะได้ข้อคำถามในแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน จำนวน 34 ข้อ

2.6 ทำการคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์มาหาเกณฑ์ปกติแล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ลำดับ	ข้อความถาม	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	นักเรียนบอกให้เพื่อนหยุดคุยก่อน เพราะจะเรียนเลขไม่รู้เรื่อง (C)					
00	นักเรียนคิดว่าจัดงานไม่ทันปัญหานี้ เกิดจากครู (O_r)					
000	นักเรียนทำการบ้านไม่ได้คิดว่าเป็น เพราะตนเอง (O_w)					
0000	นักเรียนรู้สึกท้อแท้เพราะสอบได้ คะแนนน้อย (R)					
00000	นักเรียนจะพยายามเรียนให้ได้เกรดเอ เพื่อเป็นที่พอใจของพ่อแม่ (E)					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ
(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
มีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับสูงมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	อุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก

3. โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน โดยกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมายในการวิจัย

3.2 สร้างโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนา

3.3 นำโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเสนอประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ คือ อาจารย์ดร.ราชันย์ บุญธิมา ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โครงสร้าง และความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 นำโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน คือ อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผล จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุง

3.5 นำโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่สร้างขึ้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสันพิทยา จำนวน 20 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีการ และเวลาที่ใช้ในการทดลองก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.6 นำโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่สร้างขึ้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) มาปรับปรุง

3.7 นำโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1, เขต 2 และเขต 3

2. ติดต่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดวันเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของวัยรุ่นไปรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนจำนวน 12 โรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อวิเคราะห์หาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของวัยรุ่น

3.2 นำโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนฉบับที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปดำเนินการประเมินกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เป็นวัยรุ่น จำนวน 20 คน ทั้งก่อนและหลังการทดลองโครงการฝึกอบรมโดยผู้วิจัย

3.3 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การดำเนินการทดลอง

มีขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง ดังนี้

2.1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงมา 1 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 42 คน เพื่อตอบแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนและคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาจำนวน 20 คน เป็นชาย 10 คน หญิง 10 คน เป็นกลุ่มทดลอง โดยเก็บคะแนนนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2.2 ระยะเวลาทดลอง

ผู้วิจัยจะดำเนินการฝึกอบรมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้กับนักเรียนวัยรุ่น (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2) โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วันพุธ และวันพฤหัสบดี รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยใช้ห้อง 532 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงวันเวลาที่นักเรียนเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ครั้งที่		วัน	เดือน	ปี	เวลา
1	วันพุธที่	28	มิถุนายน	2549	13.50 น. - 14.40 น.
2	วันพฤหัสบดีที่	29	มิถุนายน	2549	08.00 น. - 08.50 น.
3	วันพุธที่	5	กรกฎาคม	2549	13.50 น. - 14.40 น.
4	วันพฤหัสบดีที่	6	กรกฎาคม	2549	08.00 น. - 08.50 น.
5	วันพุธที่	12	กรกฎาคม	2549	13.50 น. - 14.40 น.
6	วันพฤหัสบดีที่	13	กรกฎาคม	2549	08.00 น. - 08.50 น.
7	วันพุธที่	19	กรกฎาคม	2549	13.50 น. - 14.40 น.
8	วันพฤหัสบดีที่	20	กรกฎาคม	2549	08.00 น. - 08.50 น.
9	วันพุธที่	26	กรกฎาคม	2549	13.50 น. - 14.40 น.
10	วันพฤหัสบดีที่	27	กรกฎาคม	2549	08.00 น. - 08.50 น.
11	วันพุธที่	2	สิงหาคม	2549	13.50 น. - 14.40 น.
12	วันพฤหัสบดีที่	3	สิงหาคม	2549	08.00 น. - 08.50 น.

2.3 หลังการทดลอง

ภายหลังการทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน จำนวน 20 คน ตอบแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาบันทึกไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

2.4 นำคะแนนก่อนและหลังการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยทำการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One - Group Pretest - Posttest Design) (พิชิต ฤทธิ์จัญญ. 2543 :167) ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง One - Group Pretest - Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

X	แทน	การสอนโดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรม
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
RE	แทน	กลุ่มทดลอง
T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) (ฉ้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2540 : 84) โดยใช้สูตรดังนี้

$$P_x = L_0 + \left(\frac{NX / 100 - F_c}{f_p} \right)$$

เมื่อ	P _x	แทน	จุดคะแนนของเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ X
	L ₀	แทน	Lower limit ที่เปอร์เซ็นต์ไทล์ตกอยู่ในชั้นคะแนนนั้น
	N	แทน	จำนวนคน
	F _c	แทน	ความถี่สะสมก่อนถึงชั้นคะแนนที่ P _x ตกอยู่
	f _p	แทน	ความถี่สะสมของชั้นคะแนนที่ P _x ตกอยู่

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2544 : 273) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม
$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2. หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534:322) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X
$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด y
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ y
N	แทน	จำนวนคน

2.3 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (เพ็ญแข แสงแก้ว.2541:117) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

3. สถิติเพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัย

3.1 ความมุ่งหมายการวิจัยข้อ 1 ว่า “เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น” วิเคราะห์โดยการหาค่าความเที่ยงตรงจากเนื้อหา หาค่าอำนาจจำแนกและหาความเชื่อมั่น และสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าจากคะแนนมาตรฐาน ที่ (T - Score) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2524 :181) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$T = 10 Z + 50$$

เมื่อ	50	แทน	ค่าเฉลี่ย
	10	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	Z	แทน	ค่าของคะแนนมาตรฐาน ที่

3.2 ความมุ่งหมายการวิจัยข้อ 2 ว่า “ศึกษาระดับของอุปสรรคในการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น” วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้

ค่าเฉลี่ย (Mean) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 40) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 74) ใช้สูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ความมุ่งหมายการวิจัยข้อ 3 ว่า “เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีเพศที่ต่างกันและนักเรียนที่มีอุปสรรคด้านการเรียนมากกับน้อย” วิเคราะห์โดยการทดสอบ ที่ แบบกลุ่มตัวอย่างอิสระจากกัน (t – test Independent Sample) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 180) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

X_1 = ค่าเฉลี่ยของตัวอย่างกลุ่มที่ 1

X_2 = ค่าเฉลี่ยของตัวอย่างกลุ่มที่ 2

S_1^2 = ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 = ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.4 ความมุ่งหมายการวิจัยข้อ 4 ว่า “เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน” วิเคราะห์โดยการทดสอบ ที่ แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน (t – test Dependent Sample) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 201) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

โดยมี df แทน $n - 1$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่

n แทน จำนวนคน

3.5 ความมุ่งหมายการวิจัยข้อ 5 ว่า “เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นของชายกับหญิง หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน” วิเคราะห์โดยการทดสอบ ที่ แบบกลุ่มตัวอย่างอิสระจากกัน (t – test Independent Sample) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 180) โดยใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\overline{X_1} - \overline{X_2}}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	=	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	X_1	=	ค่าเฉลี่ยของตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	X_2	=	ค่าเฉลี่ยของตัวอย่างกลุ่มที่ 2
	S_1^2	=	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	=	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	=	ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	=	ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.diff	แทน	ผลต่างของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
Min	แทน	คะแนนต่ำสุด
Max	แทน	คะแนนสูงสุด
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
PR	แทน	ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile)
IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม
α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
T	แทน	คะแนนที่ปกติ (T - score)
t	แทน	สถิติทดสอบ t
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ตอนที่ 2 การสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ตอนที่ 3 ระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบผลการทดลองการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

การสร้างแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนได้มีการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาการศึกษาและด้านจิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน คืออาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ พิจารณาความสอดคล้องของข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำผลการพิจารณามาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) ผลปรากฏว่า ได้ข้อคำถามของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์จำนวน 46 ข้อ และได้ข้อคำถามของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์จำนวน 34 ข้อ และผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและคัดเลือกข้อคำถามไว้ทั้งหมดเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียน 100 คน

ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน (n = 100)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 1 : นักเรียนสอบได้คะแนนเต็มทุกวิชา		
+1. เป็นเพราะนักเรียนอ่านหนังสือตลอดเวลา (O_r)	.4076	.9352
+2. นักเรียนคิดว่าความสำเร็จเช่นนี้จะเกิดขึ้นอีกแน่ (E)	.4728	.9346
สถานการณ์ที่ 2 : รายงานที่นักเรียนทำส่งครูไปนั้นยังไม่ดีตามที่ตั้งใจไว้		
+3. ในครั้งต่อไปนักเรียนจะพยายามทำรายงานให้ดีกว่านี้ (E)	.6015	.9336

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 3 : นักเรียนได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มทุก ครั้ง		
+4. นักเรียนภูมิใจกับการได้รับเลือกนี้ (R)	.5484	.9339
+5. นักเรียนคิดว่าสถานการณ์เช่นนี้จะเกิดกับนักเรียนเสมอ (E)	.3051	.9363
สถานการณ์ที่ 4 : ในช่วงโมเมนต์ศิลปะครูให้นักเรียนวาดภาพ ลายไทยทุกครั้ง		
+6. นักเรียนจะพยายามวาดภาพลายไทยจนสุดฝีมือ (O_w)	.4820	.9345
+7. นักเรียนอยากเรียนต่อไปอีก (C)	.4368	.9350
สถานการณ์ที่ 5 : นักเรียนได้รับคำชมจากครูว่าเป็นคน ขยัน		
+8. นักเรียนจะส่งการบ้านทุกครั้งตลอดไป (E)	.5512	.9338
สถานการณ์ที่ 6 : นักเรียนตั้งใจเรียนมากแต่ได้คะแนนน้อย		
+9. นักเรียนต้องรับผิดชอบต่อวิชาที่ได้คะแนนน้อย (O_w)	.5058	.9343
สถานการณ์ที่ 7 : ในการสอบปลายภาคผลปรากฏว่า นักเรียนนักเรียนสอบได้ลำดับท้ายๆเสมอ		
+10. นักเรียนจะเรียนทบทวนวิชาเพื่อสอบให้ได้ลำดับที่ดี กว่าเดิม (O_r)	.4388	.9353
-11. ปัญหานี้ นักเรียนคิดว่าจะแก้ไขได้ (C)	.7126	.9323
สถานการณ์ที่ 8 : เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงาน ยากๆ		
+12. นักเรียนจะทำงานให้เสร็จเรียบร้อย (O_w)	.7024	.9327
+13. งานไม่ว่าจะง่ายหรือยากไม่มีผลต่อนักเรียน (R)	.5057	.9343
+14. นักเรียนได้รับมอบหมายงานยากๆ อีกก็จะทำจน สำเร็จทุกครั้ง (E)	.7543	.9317

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 9 : นักเรียนต้องไปเรียนร่วมกับเพื่อนต่าง ห้องเพียงลำพังและทั้งห้องไม่มีใครสนใจนักเรียนเลย		
+15. นักเรียนจะอดทนเรียนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะจบ (C)	.5119	.9343
สถานการณ์ที่ 10 : พ่อแม่สนใจซักถามการเรียนของ นักเรียน		
+16. นักเรียนมีกำลังใจที่จะเรียนมากขึ้น (R)	.6444	.9329
+17. นักเรียนขยันเรียนมากกว่าเดิม (C)	.7515	.9319
สถานการณ์ที่ 11 : นักเรียนปรึกษาปัญหาการเรียนกับ สมาชิกในครอบครัวได้		
+18. นักเรียนมีกำลังใจที่จะจัดการปัญหาชีวิตของตนเอง (R)	.4588	.9347
+19. เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะเล่าปัญหาอีก (E)	.4498	.9350
สถานการณ์ที่ 12 : พ่อแม่ตั้งความหวังว่านักเรียนจะสอบ ได้ 4 ทุกวิชา		
+20. นักเรียนจะต้องตั้งใจเรียนและขยันเรียนมาก ๆ (O_w)	.6892	.9325
สถานการณ์ที่ 13 : พ่อแม่ไม่สนใจเรื่องการเรียนของ นักเรียน		
+21. นักเรียนจะไม่ละความพยายามที่จะให้พ่อแม่สนใจ การเรียนของนักเรียน (E)	.5553	.9338
สถานการณ์ที่ 14 : นักเรียนต้องทำงานบ้านมากจึงมีเวลา ให้กับการเรียนน้อย		
+22. นักเรียนยอมรับสถานการณ์นี้ได้ (C)	.4495	.9348
-23. นักเรียนจะเลิกทำงานบ้าน (O_w)	.2745	.9374

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 15 : นักเรียนเรียนบางวิชาไม่รู้เรื่อง		
-24. นักเรียนจะไม่สนใจในวิชานี้อีกเลย (E)	.2660	.9374
สถานการณ์ที่ 16 : ครูที่สอนนักเรียนเป็นคนที่เครียดและ เข้มงวดในการสอน		
+25. นักเรียนปรับตัวเข้ากับสถานการณ์นี้ได้แน่นอน (C)	.6154	.9332
+26. นักเรียนมีความขยันและอดทนในวิชาที่ครูสอน (O_w)	.6924	.9326
สถานการณ์ที่ 17 : นักเรียนรู้สึกเหงาเมื่อเพื่อนสนิทย้ายไป อยู่โรงเรียนอื่น		
+27. นักเรียนจะพยายามทำความสนิทสนมกับเพื่อน คนอื่น ๆ ต่อไป (E)	.5389	.9339
สถานการณ์ที่ 18 : ในการทำรายงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่รับ ฟังความคิดเห็นของนักเรียน		
+28. นักเรียนจะพยายามทบทวนความคิดเห็นของตนเองว่ามี ข้อบกพร่องอะไร (O_w)	.6738	.9326
+29. นักเรียนจะเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ จนกว่ากลุ่มจะ ยอมรับ (E)	.6205	.9331
สถานการณ์ที่ 19 : นักเรียนถูกเพื่อนในกลุ่มตำหนิเมื่อ นักเรียนทำงานผิดพลาด		
+30. นักเรียนยอมรับสถานการณ์นี้ได้ (C)	.5365	.9340
สถานการณ์ที่ 20 : ทุกครั้งที่นักเรียนอ่านทำนองเสนาะจบ แล้วจะถูกเพื่อน ๆ วิพากษ์วิจารณ์เสมอ		
+31. นักเรียนจะพยายามปรับปรุงจนเพื่อนไม่ วิพากษ์วิจารณ์อีก (E)	.5868	.9334

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 21 : ในการทำงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับ นักเรียน		
+32. นักเรียนสามารถควบคุมตนเองและทำงานต่อไปได้ (C)	.6295	.9331
+33. นักเรียนจะปรับปรุงตนเองจนเพื่อนยอมรับ (E)	.6722	.9326
สถานการณ์ที่ 22 : นักเรียนกับเพื่อนขัดแย้งกันในการเสนอ ความคิดเพื่อทำรายงาน		
+34. นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นบ่อย (E)	.4126	.9354
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ		.9358

จากตาราง 4 พบว่าค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .2745 - .7543 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9358

ตาราง 5 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
ด้านการเรียนรายข้อกับนักเรียน 1,300 คน

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 1 : นักเรียนสอบได้คะแนนเต็มทุกวิชา		
+1. เป็นเพราะนักเรียนอ่านหนังสือตลอดเวลา (O_r)	.3783	.9033
+2. นักเรียนคิดว่าความสำเร็จเช่นนี้จะเกิดขึ้นอีกแน่ (E)	.4479	.9022

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 2 : รายงานที่นักเรียนทำส่งครูไปนั้นยังไม่ ดีตามที่ตนตั้งใจไว้		
+3. ในครั้งต่อไปนักเรียนจะพยายามทำรายงานให้ดีกว่านี้		
(E)	.5438	.9013
สถานการณ์ที่ 3 : นักเรียนได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มทุก ครั้ง		
+4. นักเรียนภูมิใจกับการได้รับเลือกนี้ (R)	.4436	.9023
+5. นักเรียนคิดว่าสถานการณ์เช่นนี้จะเกิดกับนักเรียน เสมอ (E)	.3401	.9039
สถานการณ์ที่ 4 : ในช่วงมืองศิลปะครูให้นักเรียนวาดภาพ ลายไทยทุกครั้ง		
+6. นักเรียนจะพยายามวาดภาพลายไทยจนสุดฝีมือ (O_w)	.3967	.9031
+7. นักเรียนอยากเรียนต่อไปอีก (C)	.3092	.9052
สถานการณ์ที่ 5 : นักเรียนได้รับคำชมจากครูว่าเป็นคน ขยัน		
+8. นักเรียนจะส่งการบ้านทุกครั้งตลอดไป (E)	.5749	.9003
สถานการณ์ที่ 6 : นักเรียนตั้งใจเรียนมากแต่ได้คะแนน น้อย		
+9. นักเรียนต้องรับผิดชอบต่อวิชาที่ได้คะแนนน้อย (O_w)	.5026	.9015
สถานการณ์ที่ 7 : ในการสอบปลายภาคผลปรากฏว่า นักเรียนนักเรียนสอบได้ลำดับท้ายๆเสมอ		
+10. นักเรียนจะเรียนทบทวนวิชาเพื่อสอบให้ได้ลำดับที่ดี กว่าเดิม (O_r)	.3135	.9047
-11. ปัญหานี้นักเรียนคิดว่าจะแก้ไขได้ (C)	.5184	.9013

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 8 : เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงาน ยาก ๆ		
+12. นักเรียนจะทำงานให้เสร็จเรียบร้อย (O_w)	.6290	.9000
+13. งานไม่ว่าจะง่ายหรือยากไม่มีผลต่อนักเรียน (R)	.3203	.9044
+14. นักเรียนได้รับมอบหมายงานยากๆ อีกก็จะทำจน สำเร็จทุกครั้ง (E)	.5978	.9000
สถานการณ์ที่ 9 : นักเรียนต้องไปเรียนร่วมกับเพื่อนต่าง ห้องเพียงลำพังและทั้งห้องไม่มีใครสนใจนักเรียนเลย		
+15. นักเรียนจะอดทนเรียนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะจบ (C)	.3984	.9032
สถานการณ์ที่ 10 : พ่อแม่สนใจซักถามการเรียนของ นักเรียน		
+16. นักเรียนมีกำลังใจที่จะเรียนมากขึ้น (R)	.5292	.9010
+17. นักเรียนขยันเรียนมากกว่าเดิม (C)	.5820	.9002
สถานการณ์ที่ 11 : นักเรียนปรึกษาปัญหาการเรียนกับ สมาชิกในครอบครัวได้		
+18. นักเรียนมีกำลังใจที่จะจัดการปัญหาชีวิตของตนเอง (R)	.5349	.9011
+19. เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะเล่าปัญหาอีก (E)	.4404	.9023
สถานการณ์ที่ 12 : พ่อแม่ตั้งความหวังว่านักเรียนจะ สอบได้ 4 ทุกวิชา		
+20. นักเรียนจะต้องตั้งใจเรียนและขยันเรียนมาก ๆ (O_w)	.5921	.9000

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 13 : พ่อแม่ไม่สนใจเรื่องการเรียนรู้ของ นักเรียน		
+21. นักเรียนจะไม่ละความพยายามที่จะให้พ่อแม่สนใจ การเรียนรู้ของนักเรียน (E)	.4752	.9017
สถานการณ์ที่ 14 : นักเรียนต้องทำงานบ้านมากจึงมี เวลาให้กับการเรียนน้อย		
+22. นักเรียนยอมรับสถานการณ์นี้ได้ (C)	.3461	.9039
-23. นักเรียนจะเลิกทำงานบ้าน (O_w)	.3368	.9076
สถานการณ์ที่ 15 : นักเรียนเรียนบางวิชาไม่รู้เรื่อง		
-24. นักเรียนจะไม่สนใจในวิชานี้อีกเลย (E)	.3076	.9047
สถานการณ์ที่ 16 : ครูที่สอนนักเรียนเป็นคนที่เครียดและ เข้มงวดในการสอน		
+25. นักเรียนปรับตัวเข้ากับสถานการณ์นี้ได้แน่นอน (C)	.5309	.9010
+26. นักเรียนมีความขยันและอดทนในวิชาที่ครูสอน (O_w)	.5726	.9004
สถานการณ์ที่ 17 : นักเรียนรู้สึกเหงาเมื่อเพื่อนสนิทย้าย ไปอยู่โรงเรียนอื่น		
+27. นักเรียนจะพยายามทำความสนิทสนมกับเพื่อน คนอื่น ๆ ต่อไป (E)	.4252	.9025
สถานการณ์ที่ 18 : ในการทำรายงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน		
+28. นักเรียนจะพยายามทบทวนความคิดเห็นของตนว่ามี ข้อบกพร่องอะไร (O_w)	.5683	.9004
+29. นักเรียนจะเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ จนกว่ากลุ่มจะ ยอมรับ (E)	.4801	.9017

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น เมื่อตัดรายข้อ ออก
สถานการณ์ที่ 19 : นักเรียนถูกเพื่อนในกลุ่มตำหนิเมื่อ นักเรียนทำงานผิดพลาด		
+30. นักเรียนยอมรับสถานการณ์นี้ได้ (C)	.3893	.9030
สถานการณ์ที่ 20 : ทุกครั้งที่นักเรียนอ่านทำนองเสนาะจบ แล้วจะถูกเพื่อน ๆ วิพากษ์วิจารณ์เสมอ		
+31. นักเรียนจะพยายามปรับปรุงจนเพื่อนไม่ วิพากษ์วิจารณ์อีก (E)	.5415	.9009
สถานการณ์ที่ 21 : ในการทำงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับ นักเรียน		
+32. นักเรียนสามารถควบคุมตนเองและทำงานต่อไปได้ (C)	.5039	.9014
+33. นักเรียนจะปรับปรุงตนเองจนเพื่อนยอมรับ (E)	.5590	.9007
สถานการณ์ที่ 22 : นักเรียนกับเพื่อนขัดแย้งกันในการ เสนอความคิดเพื่อทำรายงาน		
+34. นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นบ่อย (E)	.3172	.9043
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ		.9048

จากตาราง 5 พบว่าค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .3092 - .6290 และค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .9048

ตอนที่ 2 การสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน จำนวน 34 ข้อ ไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 1,300 คน มาหาค่าคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์และสร้างคะแนนมาตรฐานโดยใช้คะแนนที่ปกติ (T – score) ดังตาราง 6

ตาราง 6 เกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

คะแนน	ความถี่ (f)	T –Score	เปอร์เซ็นต์ไทล์
163 - 164	5	73	99.9
162	7	72	99.6
160 - 161	4	71	99.0
158 - 159	6	70	98.8
157	7	69	97.8
155 - 156	20	68	96.8
154	9	67	95.7
153	14	66	95.0
150 - 152	33	65	93.1
149	18	64	91.4
148	23	63	90.0
146 - 147	34	62	87.8
144 - 145	32	61	85.0
143	19	60	83.2
142	23	59	81.7
140 - 141	50	58	79.2
138 - 139	47	57	75.2
137	21	56	72.5
135 - 136	52	55	69.6
134	28	54	66.8

ตาราง 6 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T-Score	เปอร์เซ็นต์ไทล์
132 - 133	66	53	63.5
131	38	52	59.6
129 - 130	73	51	55.6
128	38	50	51.1
126 - 127	59	49	47.2
125	29	48	43.6
123 - 124	65	47	40.3
122	23	46	36.4
120 - 121	69	45	33.1
118 - 119	56	44	28.6
117	29	43	25.0
115 - 116	60	42	21.7
114	25	41	18.2
112 - 113	35	40	15.6
111	15	39	13.5
109 - 110	26	38	11.9
108	9	37	10.4
106 - 107	26	36	9.0
105	16	35	7.7
103 - 104	18	34	6.3
102	9	33	5.1
100 - 101	12	32	4.8
99	4	31	3.5
97 - 98	11	30	3.0
95 - 96	8	29	2.1
94	6	28	1.7
92 - 93	7	27	1.1

ตาราง 6 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T-Score	เปอร์เซ็นต์ไทล์
91	1	26	.7
90	2	25	.6
88	1	24	.5
85	1	22	.4
84	1	21	.3
82	1	20	.2
75	1	16	.2
73	1	14	.1

จากตาราง 6 คะแนนเกณฑ์ปกติของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 73 - 164 คะแนน คะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T_{14} - T_{73} ร้อยละอยู่ระหว่าง 0.1 - 3.3 และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์อยู่ระหว่าง 0.1 - 99.9

การแปลความหมายของคะแนนโดยเทียบกับเกณฑ์ปกติ ถ้าต้องการทราบระดับของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้นำคะแนนดิบมาเทียบกับคะแนนที่ปกติ และพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 320)

ตั้งแต่ T63 และสูงกว่า	หมายถึง	มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนสูงมาก
T52 - T62	หมายถึง	มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนสูง
T41 - T51	หมายถึง	มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนปานกลาง
T30 - T40	หมายถึง	มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่ำ
T29 และต่ำกว่า	หมายถึง	มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่ำมาก

ตอนที่ 3 ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียน

3.1 เปรียบเทียบระดับของอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียน

ตาราง 7 ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียน (n = 1,300)

แบบสอบถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
อุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน	2.58	.50	ปานกลาง
อุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว	1.94	.60	น้อย
อุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	2.21	.57	น้อย
อุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	2.23	.56	น้อย
ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน	3.76	.45	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับน้อย และมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับมาก

3.2 เปรียบเทียบระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนกับเพศและอุปสรรคด้านการเรียน

ตาราง 8 เปรียบเทียบระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนกับเพศ อุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพนักเรียนกับครู และเกิดจากสัมพันธภาพนักเรียนกับเพื่อน

อุปสรรคด้านการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P
เพศชาย	563	125.80	16.24		
				4.456**	.000
เพศหญิง	737	129.66	14.46		
เกิดจากตัวนักเรียน					
ระดับมาก	628	119.33	13.198		
				23.378**	.000
ระดับน้อย	672	136.07	12.62		
เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว					
ระดับมาก	578	122.45	14.71		
				12.267**	.000
ระดับน้อย	722	132.42	14.43		
เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู					
ระดับมาก	601	122.24	14.43		
				13.326**	.000
ระดับน้อย	699	132.93	14.42		
เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน					
ระดับมาก	611	120.95	14.37		
				17.208**	.000
ระดับน้อย	689	134.22	13.42		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนที่เพศต่างกันและระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับมากและระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 แสดงผลการทดลองการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

4.1 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ($n = 20$)

กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}_{diff}$	S.D. _{diff}	t	P
ก่อน	132.35	15.14	8.40	14.65	2.57*	.019
หลัง	140.75	12.88				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเพิ่มขึ้นก่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น
ของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญ
อุปสรรคด้านการเรียน ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนชาย
กับนักเรียนหญิงหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
ด้านการเรียน

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ชาย	10	142.50	11.49	.597	.558
หญิง	10	139.00	14.54		

จากตาราง 10 ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เข้าร่วม
โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนมีความสามารถในการเผชิญ
อุปสรรคไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นและสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
2. เพื่อศึกษาระดับของอุปสรรคในการเรียน และความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีเพศที่ต่างกัน และนักเรียนที่มีอุปสรรคด้านการเรียนมากกับน้อย
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
5. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นของชายกับหญิง หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 3 เขตพื้นที่การศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1,300 คน

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน คือ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 1,386 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ได้มาจากนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน เปอร์เซ็นไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน เป็นชาย 10 หญิง 10 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจงจากผู้สมัครใจ

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน
2. แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น
3. โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเพื่อสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับแล้วนำไปให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตตรวจสอบความถูกต้อง

1.3 นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับไปให้ผู้ทรงคุณ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและหาคำดัชนีความสอดคล้อง

1.4 นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับที่มีคำดัชนีความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียน 100 คน

1.5 นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับที่ (Try Out) กับนักเรียน 100 คน แล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นแล้วจัดสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยต่อไป

2. การสร้างโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนมีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเพื่อสร้างโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

2.2 สร้างโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนแล้วนำไปให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตตรวจสอบความถูกต้อง

1.3 นำโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนไปให้ผู้ทรงคุณ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

1.4 นำโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียน 100 คน

1.5 นำโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่ (Try Out) กับนักเรียน 100 คนแล้วมาปรับปรุงแล้วจึงนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1, เขต 2 และเขต 3

2. ติดต่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดวันเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของวัยรุ่นไปรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนจำนวน 12 โรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อวิเคราะห์หาระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของวัยรุ่น

3.2 นำแบบสอบถามความสามารถในการฝึกอบรมเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปดำเนินการประเมินกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น จำนวน 20 คน ทั้งก่อนและหลังการทดลองโครงการฝึกอบรมโดยผู้วิจัย

3.3 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การดำเนินการทดลอง

มีขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง ดังนี้

2.1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงมา 1 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 42 คน เพื่อตอบแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนและคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนจากการตอบ

แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน เป็นชาย 10 คน หญิง 10 คน เป็นกลุ่มทดลอง โดยเก็บคะแนนนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2.2 ระยะเวลาทดลอง

ผู้วิจัยจะดำเนินการฝึกอบรมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้กับนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วันพุธ และวันพฤหัสบดี รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

2.3 หลังการทดลอง

ภายหลังการทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน จำนวน 20 คน ตอบแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาบันทึกไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

2.4 นำคะแนนก่อนและหลังการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เครื่องมือเป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมและคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป
3. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
4. สร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับของอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ระดับอุปสรรคด้านการเรียนและระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียน
2. เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีเพศต่างกัน และอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับมากกับน้อย

ตอนที่ 3 การสร้างโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
2. เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นชายกับหญิง หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

1. แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน จำนวน 46 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Consistency : IOC) ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .3092 - .6290 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9048
2. เกณฑ์ปกติของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแปลงคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานปกติ T - Score ซึ่งมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 73 - 164 คะแนน คะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T_{14} - T_{73} และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์อยู่ระหว่าง 0.1 - 99.9

ตอนที่ 2 ศึกษาาระดับของอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

1. ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน อยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนที่เพศต่างกัน และนักเรียนที่มีระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับมากและระดับน้อย มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

1. นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังการทดลองนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ผลการวิจัยเพื่อสร้างแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายดังนี้

1. แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ที่ 0.70 – 1.00 ทั้งนี้ได้นำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.70 เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ ซึ่งเป็นไปตามที่ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2524 : 115) กล่าวไว้ว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ข้อคำถามนั้นก็จะเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้นได้ สำหรับค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนอยู่ระหว่าง .2210 - .7460 และแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .2745 - .7543 ซึ่งเป็นไปตามที่ พิชิต ฤทธิ์จรูญ

(2544 : 280) กล่าวว่า ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ -1.00 - +1.00 ข้อสอบที่ดีควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และเป็นไปตามที่ ประคอง กรรณสูตร (2535 : 33) ได้กล่าวว่า ข้อสอบที่จะเก็บไว้ใช้ต่อไปควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนเท่ากับ .9456 และแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9358 ทุกค่าเป็นไปตามที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 317) ได้กล่าวไว้ว่า เครื่องมือวัดด้านความรู้สึกรู้สึกหรือจิตพิสัยควรมีค่าความเชื่อมั่นอย่างต่ำ 0.70

2. เกณฑ์ปกติของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน คะแนนดิบอยู่ระหว่าง 73 - 164 คะแนน และค่าคะแนนที่ปกติ (T - score) อยู่ระหว่างตำแหน่ง $T_{14} - T_{73}$ และค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์อยู่ที่ 0.1 - 99.9 ซึ่งเป็นไปตามที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2541 : 215 - 216) กล่าวว่า ซึ่งค่าคะแนนที่ปกตินี้เป็นการนำคะแนนดิบมาเทียบกับเกณฑ์ปกติเพื่อดูว่า มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนอยู่ในระดับใด

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับของอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

2.1 ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อยู่ในระดับน้อย และความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน อยู่ในระดับมาก

2.1.1 ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนในวัยนี้เป็นวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่กำลังอยู่ในระหว่างเรียน มีพัฒนาการจากวัยเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จึงต้องปรับตัวเข้ากับสภาพปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญอยู่เป็นประจำ ได้แก่ การเรียน หากนักเรียนเหล่านี้ท้อถอย หหมดกำลังใจ หรือ ขาดความอดทนต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น ก็จะทำให้นักเรียนเหล่านี้ไม่ประสบความสำเร็จ เป็นไปตามที่ ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540 : 239) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงระยะเวลาคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่ต้องเผชิญอุปสรรคมากมาย หากพวกเขามีกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคแล้วก็จะทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

2.1.2 ระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อยู่ใน

ระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ในสภาพปัจจุบันครอบครัวคนไทยจะมีความผูกพันแน่นแฟ้น รักใคร่ปรองดองกันดี บิดามารดาจะเอาใจใส่ดูแลลูกหลานของตนไม่ว่าจะเป็นเรื่องตัวเด็กเอง หรือ เรื่องการเรียนก็ตาม และเมื่อถึงวัยต้องเข้าเรียน นักเรียนก็จะได้รับความดูแลเอาใจใส่จากครู และเพื่อน จึงมีอุปสรรคเรื่องครอบครัว ครู และเพื่อน อยู่ในระดับน้อย เป็นไปตามที่ เมธินันท์ ภิณญชน (2539 : 1) ได้กล่าวว่า ครอบครัว หมายถึง การที่ชายและหญิงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา มีความรับผิดชอบร่วมกัน แบ่งงานและหน้าที่กันทำตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งด้านการเงิน อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต มีกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมกันและเมื่อมีบุตร ธิดา ก็ทำหน้าที่ของบิดามารดาให้การเลี้ยงดู เอาใจใส่ ดูแลให้เขาได้รับความอบอุ่นและปลอดภัย และหากมีบุตรธิดามากกว่าคนหนึ่ง บิดามารดาก็ต้องอบรมสั่งสอนให้ลูก รู้จักบทบาทหน้าที่ของการเป็นพี่น้อง ให้รู้จักแบ่งปัน ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.1.3 ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ นักเรียนในวัยนี้ชอบที่จะวิพากษ์วิจารณ์ ชอบทลายปัญหา มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น รู้จักคิด กล้าสู้อุปสรรค และแก้ไขอุปสรรคที่เผชิญอยู่ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนเหล่านี้ มีความอดทน มุ่งมั่นจนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคที่ขวางหน้าไปได้ เป็นไปตามที่ สตอลซ์ (Stoltz : 6) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการอดทน ต่อปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ เมื่อเกิดอุปสรรคขึ้นในชีวิตแล้ว สามารถที่จะตอบสนองต่อปัญหา เหล่านั้นได้

2.2 นักเรียนที่เพศต่างกันและระดับของอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับมากและระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.1 เพศที่ต่างกัน ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนจะต่างกัน ด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เพศชายได้รับการเลี้ยงดูให้มีลักษณะเข้มแข็ง กล้าแสดงออก และมีความเป็นผู้นำ ส่วนเพศหญิงได้รับการเลี้ยงดูให้มีลักษณะเป็นคนละเอียดรอบคอบ ขยันหมั่นเพียร และอดทนต่อการทำงาน เป็นไปตามที่ แคทซ์ และ คซานสแน็ค (Katz & Ksansnak. 1994 : 272 - 282) ซึ่งกล่าวว่า ผู้ชายต้องมีลักษณะเป็นผู้นำ มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ และกล้าแสดงออก ส่วนผู้หญิงต้องมีลักษณะอ่อนโยน เห็นอกเห็นใจผู้อื่น พึ่งพาอาศัยผู้อื่น และแสดงออกทางอารมณ์ ผลการวิจัยครั้งนี้คล้ายกับงานวิจัยของ ขวัญฤดี ขำซอนสตัย (2542 : 27) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรม ความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความรับผิดชอบในการเรียนต่างกัน

2.2.2 อุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เกิดจากสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับมากและระดับน้อย มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนแตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้ เป็นไปตามหลักของการแก้ปัญหาว่า ผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมาก เมื่อมีอุปสรรคก็จะสามารถจัดการจนอุปสรรคนั้นเหลือน้อย ส่วนผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคน้อย ก็จะไม่สามารถจัดการอุปสรรคนั้นให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงทำให้มีปัญหาอุปสรรคมาก ซึ่งเป็นไปตามที่สตอลซ์ (Stoltz, 1997 : 18 - 19) ได้กล่าวว่า ลักษณะของคนที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมากเปรียบได้กับนักปีนเขา (Climber) จะเป็นคนที่ไม่ย่อท้อ อดทน มุ่งมั่น รับผิดชอบ จนประสบความสำเร็จ ส่วนคนที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคน้อยเปรียบได้กับผู้พ่ายแพ้ (Quitter) จะเป็นคนที่ท้อถอย หดหู่ท้อแท้ ขาดความอดทน และไม่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัส ภัคตินรธา (2546 : 51) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาว์อารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค พบว่าบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคสูงจะสามารถควบคุมและรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาเผชิญได้ดีกว่ากลุ่มที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคต่ำ

ตอนที่ 3 การเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ผลการวิจัยปรากฏว่า

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ปรากฏว่า มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ที่เป็นเช่นนี้เพราะจากการหาข้อมูลเบื้องต้น พบว่า การเรียนของนักเรียนมักจะมีปัญหาในระหว่างเรียน ได้แก่ ไม่เข้าใจวิชาที่เรียน ไม่ชอบวิชาที่เรียน จัดเวลาไม่เป็น ไม่กล้าซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้จะส่งผลเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรมกลุ่มมาใช้พัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนได้ และในระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคหลายเทคนิค เช่น เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การสนทนา ซักถาม การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง การระดมสมอง การเขียนบรรยาย ซึ่งจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีบรรยากาศเป็นกันเอง สนับสนุนกันคอยกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม กล้าแสดงออก

และร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมหลังจากทำกิจกรรมเสร็จสิ้นลงทุกกิจกรรม ตลอดจนกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นเรื่องอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียน นักเรียนสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงตนเองและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและในอนาคตได้ เป็นไปตามที่ คมเพชร จัตรศุภกุล (2530 : 14) ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นการนำประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่สมาชิกต้องการและการเปลี่ยนแปลงโดยรวม

3.2 หลังการทดลอง นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนไม่มีความแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่างก็ได้รับความรู้และเทคนิคในการฝ่าฟันอุปสรรคเหมือนกัน มีการจัดสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคและกระบวนการฝึกความสามารถในการเผชิญอุปสรรคให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนชายและนักเรียนหญิงต่างก็ใช้กระบวนการเหมือนกัน ดังนั้น จึงทำให้นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ไม่มีความแตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของแฮคเคทซ์และแคมเบล (Hackett & Cambell. 1987 : 203 – 215) ที่ได้ศึกษาเรื่อง งานตามการรับรู้ความสามารถและตามความสนใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 92 คน (เพศชาย 46 คน และเพศหญิง 46 คน) ไม่มีเพศใดเก่งกว่าเพศใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ซึ่งในการนำแบบสอบถามไปใช้นั้น ควรจะพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่เขต 1 – 3 ในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น การนำแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนไปใช้กับนักเรียนในระดับอื่นหรือท้องถิ่นอื่น จึงควรมีการหาคะแนนเกณฑ์ปกติใหม่

1.2 ผู้ที่สนใจต้องการจะนำแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนไปใช้ควรศึกษาวิธีการใช้ให้ละเอียดและมีการทดลองทำแบบสอบถามด้วยตนเองก่อนเพื่อจะได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

1.3 ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ควรคำนึงถึงจำนวนนักเรียนและจำนวนผู้ดำเนินการควบคุมการทำแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้เป็นไปอย่างสัดส่วนที่เหมาะสมกัน เพื่อที่จะได้มีการอธิบายรายละเอียดและวิธีการทำแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างทั่วถึง ตรงกัน และมีความถูกต้อง

1.4 แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน เป็นเพียงข้อบ่งชี้เบื้องต้นเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ทราบว่า นักเรียนมีอุปสรรคด้านการเรียนและมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนหรือไม่ ควรให้มีการพิจารณาร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยใช้เทคนิคการสังเกต และการสัมภาษณ์

2. จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การใช้โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์นั้นสามารถทำให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเมื่อเจออุปสรรคด้านการเรียนก็จะฝ่าฟันไปได้ด้วยความราบรื่นและสำหรับผู้ที่จะนำไปใช้โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนไปใช้ ควรที่จะได้ศึกษาเรื่อง อุปสรรคด้านการเรียนและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ในการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

1.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน เพื่อพัฒนาแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่อไป

1.2 ควรมีการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุปสรรคด้านการเรียนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน จากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่กว่านี้ เพื่อพัฒนาแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่อไป

2. ในการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

2.1 ควรมีการศึกษาโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน โดยใช้เทคนิคอื่นๆ ได้แก่ เทคนิคแม่แบบ ละคร และการให้คำปรึกษา เพื่อให้มีวิธีการที่หลากหลายขึ้น

2.2 ควรมีการติดตามผลเป็นระยะ เช่น ทุก 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อศึกษาความคงทนของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ขวัญฤดี ขำสอนสัตย์. (2542). **การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล**.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร ฉัตรสุมาลย์. (2530). **กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน**.กรุงเทพฯ :ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2534). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**.กรุงเทพฯ :ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารณีย์ พยัคฆ์กุล. (2544,สิงหาคม). “ข้อคิดผู้หญิงวันนี้”. **วารสารครูเชียงราย**. 38 (230) : 41.
- ดาราวรรณ กลุ่มเกลี้ยง. (2546). **การสร้างแบบวัดทักษะทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระศักดิ์ กำปรรณารักษ์. (2548, 6 กันยายน). “ AQ... พลังความมุ่งมั่น สร้างได้อย่างไร? “. **เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ**. ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า14.
- นิภา ศรีโพธิ์. (2524). **สถิติประยุกต์ทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- บังอร กมลวัฒนา. (2542). **การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีรูปแบบการตอบและการจัดเรียงปัญหาต่างกัน**.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยรัตน์ ศิริผลสมสุข. (2543). **การศึกษาปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประดับ เรืองมัลย์. (2524). **จิตวิทยาวัยรุ่น ศึกษา323**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ประทักษ์ ลิขิตเลอสรอง.(2545, 15 – 16 กรกฎาคม). AQ ความสามารถสู่ความสำเร็จ. **เอกสารการประชุมวิชาการประจำปี**. สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย.หน้า 86 - 89.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2523). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิคอร์ท.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2544). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**.กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือราชภัฏ พระนคร

- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2541). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภิเชก จันทรเอี่ยม. (2546,มกราคม – มิถุนายน). AQ องค์ประกอบของความสำเ็จในชีวิต. *วารสารเพชรบุรีวิทยา*ลงกรณ.4(1) : 67.
- มณฑรา ธรรมบุศย์. (2544,กันยายน). AQ กับความสำเ็จของชีวิต.*วารสารวิชาการ*. 4(9) : 12-17.
- มนูญ แป้นเจริญ. (2522).*การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคมและปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 จังหวัดสงขลา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธินันท์ ภินนุชน. (2539). *การให้คำปรึกษาครอบครัวเบื้องต้น*. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รัชนิดา สบายวรรณ. (2547). *การสร้างแบบวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตปริญญาตรี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนิพร ยันตะบุศย์. (2546). *การสร้างแบบทดสอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา)กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2540).*สถิติวิทยาทางการศึกษา*.กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลิ้ม, บิลลี่ พี.เอส. (2543). *กล่ำลั้มเหลว*. แปลโดย วันชัย วัฒนศัพท์ ; และวันดี พงศ์ปรีดีเปรมพิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : Hardknock Factory.
- วินัส ภักดีนรา. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาว์อารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ)*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วารินทร์ ลายโอบเอื้อ. (2524). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูพระนคร.
- วิทยา นาควัชร. (2544). *วิธีเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี และมีสุข (IQ EQ MQ AQ)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ GOODBOOK.
- วิทยา พลายนณี. (2545). *อาณาภาพแห่งความคิดเชิงบวกในโลกธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

- วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์. (2547). **การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานโดยใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน**. ปรินญาณินท์ กศ.ด.(จิตวิทยาการให้คำปรึกษา)กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2545). **เทคนิคสร้าง . IQ EQ AQ : 3Q เพื่อความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ : สถาบันสร้างสรรค์ศักยภาพสมองศรีเอทีเฟเบอร์.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2545, มกราคม). "การเลี้ยงดูในยุคปฏิรูปการศึกษา" **วารสารวิชาการ**. 4(1) : 9.
- สมิต อาชนวนิจกุล. (2542). **อุปสรรคเอาชนะได้ไม่ยาก**. กรุงเทพฯ: ดับเบิ้ลนายน์ พริ้นติ้ง.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2546). **จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2527). **จิตวิทยาพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยสวนสุนันทา.
- อรรถการ สัตยพาณิชย์. (2544). **101 คัมภีร์ผ่าวิกฤต**. กรุงเทพฯ : ฟองทองเอนเตอร์ไพรส์. อำนาจแสงสว่าง. (2543). **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทยวิสุทธิ.
- อุทุมพร จามรมาน. (2532). **การสร้างและพัฒนาเครื่องมื่อวัดลักษณะผู้เรียน**. กรุงเทพฯ : พันนี้พับบลิชซิง.
- อุไร สุมาวัชรธรรม. (2545). **จิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น**. นครศรีธรรมราช : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- เอนกกุล กริแสง. (2521). **เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา**. พิษณุโลก: แผนกเอกสารการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- เอื้ออารี พงศ์ศิรวรนนท์. (2529). **จิตวิทยาพัฒนาการ**. เพชรบูรณ์ : ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์.
- แอนโทนี ร็อบบิ้นส์. (2545) . **ก้าวไปสู่ความสำเร็จกับผม**. แปลโดย วันชัย ประชาเรืองวิทย์ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นไม้.
- Bandura. A. (1977). "Self - Efficacy : Toward A Unifying Theory of Behavioral Change". *Psychological Review*. 84 (2) :191-215.
- Bandura. A.; Adams, N.E.;& Beyer, J. (1977). "Cognitive Processe Mediating Behavioral Change". *Journal of Personality and Social Psychology*. 5 :191 – 215.

- Bandura. (1986). *Social Foundations of Thought and Action : A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall.
- Bieliauskas, Vytautas J. (1965). "Recent Advance in The Psychology of Masculinity and Femininity". *Journal of Psychology*. 60 : 255 – 263.
- Chaplin P. (1971). *Dictionary of Psychology*. 3rd ed : Dell Publishing Co Inc.
- Cherrington , D.J. (1994). *Organizational Behavior : The Management of Individual and Organizational Performance*. 2nd Ed. Massachusetts : Allyn and Bacon.
- Diener, C.I.; & Dweck, C.S. (1980). "An Analysis of Learned Helplessness : The Processing of Success". *Journal of Personality and Social Psychology*. 39 (5) : 940 - 952.
- Edwerd, Carolyn P. (1974, March). "*The Effect of Experience in Moral Development : Results from Kenye*". Dissertation Abstracts International. 36 (22) : 76 – A.
- Guildford, J.P. (1959). *Personality*. New York : McGraw – Hill.
- Hackett, G ; & Campbell, N.K. (1987) "Task Self - Efficacy and Task Interest as a Function of Performance on A Gender - Neutral Task". *Journal of Vocational Behavior*. 30 : 203 - 215.
- Henry, J.; Martinko, M.J.; & Pierce, M.A. (1993). "Attributional Style as A Predictor of Success in A First Computer Science Course". *Computers in Human Behavior*. 9: 341-352.
- Hilgard, E.R. (1967). *Introduction to Psychology*. New York : Harcourt Prace World.
- Katz, P.A. & Ksansnak, K.R. (1994). "*Development Aspects of Gender Roles Flexibility And Traditionality in Middle Childhood and Adolescence*." *Development Psychology*. 30 (2) : 272 – 282.
- Marman, G.D. (1999). *Adversity Quotient : The Role of Personal Bounce - Back Ability in New Venture Formation*. Renseelaer Polytechnic Institute.
- Maslow, A.H. (1954). *Motivation and Personality*. New York : Harper & Row.
- McClelland, D.C. (1953). *The Achievement Motivation*. New York : Appleton Century Crofts.
- McClelland, D.C. (1961). *The Achieving Social*. Princeton : D. Van Nostrand Company.

- Middlemist, R.D.;& Hitt, M.A. (1981). *Organizational Behavior : Applied Concepts*. Chicago : Science Research Associates.
- Murphy, Molly A. and others. (1993, July). "Anxiety and Daycare : Effects on Mothers and Children's Separation Behavior". *Dissertation Abstracts International*. 131 (20) : 11086 – A.
- Mwamwenda, T.S. (1995). "*South African Graduate Students Locus of Control, Gender Differences, and Academic Performance*". *Psychological Reports*. 77 : 629 – 631.
- Park, Jieul K. *Maternal System, and Child Gender as Predictors of Preschool Adjustment of Korean Children (Separation Anxiety)*. New York : Cornell University, 1922.
- Pedler, M; Burgoyne, J;& Boydell , T. (2001) . *A Manager's Guide to Self – Development*. 4 th ed. Glasgow : Bell and Bain.
- Robbins, S.P. (1983). *Organizational Behavior : Concepts, Controversies and Applications*. 2 nd ed. New Jersey : Prentice - Hall.
- Rolfe, Skarne A. and others. (1988). *The Effects of Infants day Care: How Mothers Feel About Separation From Their Young Infants*. New Jersey: Prentice : Hall.
- Sethi, S.; & Seligman, M.E.P. (1993). "*Optimism and Fundamentalism*". *Psychological Science*. 4 (4) : 256 – 259.
- Shackleton, V. (1995) . *Business Leadership*. London : Routledge.
- Smart McIlis S. and Russel C. Smart. (1967). *Children Develment and Relationships*. New York : The Macmillan Company.
- Stoltz, P.G. (1997) . *Adversity Quotient*. New York : Harper Collins.
- _____. (2000) . *Adversity Quotient @ Work* . New York : Harper Collins.
- Stoner,C.R;&Gilligan,J.F. (2002). *The Adversity Challenge : How Successful Leaders Bounce Back from Setbacks*. UT : Executive Excellence.
- Wagner, J.A.; & Hollenbeck, J.R. (1992) . *Management of Organizational Behavior*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Weiner, B. (1986). *An Attribution Theory of Motivation and Emotion*. New York : Springer – Verlag.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือ Try out

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและการใช้โปรแกรม

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน

แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน

ชื่อ..... นามสกุล.....เลขที่.....
 ชั้น ม..... / โรงเรียน..... ปีการศึกษา 2549
 วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 อันดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

หมายเหตุ

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียน เพื่อนำไปประกอบการวิจัยเรื่อง “การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น” ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอความร่วมมือจากนักเรียน ช่วยตอบแบบสอบถามโดยอ่านข้อความที่ละข้ออย่างละเอียดและพิจารณาตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนและขอความกรุณาให้ตอบแบบสอบถามทุกข้อโดยแต่ละข้อตอบเพียงคำตอบเดียว

แบบสอบถามฉบับนี้ ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความรู้สึกที่แตกต่างกันคำตอบที่ถูกที่สุดคือ คำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด เพราะคำตอบจะเก็บไว้เป็นความลับที่จะนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้นและผลจากคำตอบของนักเรียนผู้ศึกษาจะใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่อไป

ผู้ศึกษาขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือด้วยดี

(นายณพดล โชติภานิชย์)

นิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการแนะแนว

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
<u>ด้านตัวนักเรียน</u>						
	(การรับรู้ความสามารถ)					
+1.	นักเรียนมีความมั่นใจว่าจะเรียนจบหลักสูตร					
+2.	แม้จะเป็นงานที่ยากนักเรียนมั่นใจในความสามารถว่าทำได้					
+3.	นักเรียนพูดภาษาอังกฤษได้ดีเพราะฝึกพูดทุกวัน					
+4.	นักเรียนวาดภาพได้ดีทำให้ได้คะแนนมาก					
+5.	นักเรียนมีความพยายามจนสอบได้คะแนนดีขึ้น					
+6.	นักเรียนมีความพยายามอ่านหนังสือทุกวันจึงสอบผ่านทุกวิชา					
+7.	นักเรียนพยายามทำการบ้านส่งจนครูชมเชยนักเรียนว่าเป็นคนขยัน					
<u>ด้านนักเรียน</u>						
	(แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์)					
+8.	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในสิ่งที่เรียน					
+9.	นักเรียนทุ่มเทอ่านหนังสือเพื่อให้ได้คะแนนดี					
+10.	นักเรียนจะทำงานทุกครั้งจนสุดความสามารถเสมอ					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
+11.	นักเรียนไม่ชอบบางวิชาแต่ จะพยายามเรียนให้ได้ คะแนนดี					
+12.	นักเรียนมีสมาธิในการเรียน ทุกครั้ง					
+13.	เมื่อไม่เข้าใจนักเรียนจะถาม ครูทันที					
+14.	นักเรียนสนใจทุกวิชาที่เรียน อย่างจริงจัง <u>ด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน</u> (สัมพันธภาพในครอบครัว)					
+15.	ผู้ปกครองยอมรับความ คิดเห็นของนักเรียน					
-16.	ผู้ปกครองไม่สนใจซักถาม เรื่องการเรียนของนักเรียน					
+17.	นักเรียนสามารถปรึกษา ปัญหาทุกเรื่องกับผู้ปกครอง					
-18.	นักเรียนทำอะไรโดยไม่สนใจ สมาชิกในครอบครัว					
+19.	นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกใน ครอบครัวทำงานบ้าน					
+20.	สมาชิกในครอบครัวไว้วางใจ นักเรียน					
+21.	สมาชิกในครอบครัวให้ความ รัก ความอบอุ่นแก่นักเรียน					
+22.	เมื่อมีเวลารว่างนักเรียนจะให้ เวลาอยู่กับครอบครัว					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
-23.	สมาชิกในครอบครัวไม่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของ กันและกัน					
+24.	บิดามารดาทำเป็นแบบอย่าง ที่ดีให้แก่นักเรียน					
+25.	สมาชิกในครอบครัวช่วย แก้ปัญหาการเรียนให้กับ นักเรียนเสมอ <u>ด้านสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน</u> (สัมพันธ์ภาพระหว่าง นักเรียนกับครู) ครูรับฟังความคิดเห็นของ					
+26.	นักเรียน					
+27.	ครูให้ความเป็นกันเองแก่ นักเรียน					
+28.	ครูให้ความยุติธรรมแก่ นักเรียนทุกคน					
+29.	ครูมักจะว่ากล่าวนักเรียน ที่ขาดเรียน					
+30.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ซักถามเรื่องที่เรียน					
+31.	ครูถามสาเหตุที่นักเรียนที่มา เรียนสาย					
+32.	ครูให้โอกาสนักเรียนได้ ทำงานในชั้นเรียนอย่าง เต็มความสามารถ					
+33.	ครูให้ความสำคัญกับ ผลการสอบของนักเรียน					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
+34.	ครูพูดให้นักเรียนรู้สึกว่ นักเรียนมีความสำคัญที่จะ เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
+35.	นักเรียนปรึกษาครูได้ทุกเรื่อง					
+36.	นักเรียนไว้วางใจครูในการให้ คะแนนสอบอย่างเท่าเทียม กัน <u>ด้านสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน</u> (สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน)					
+37.	นักเรียนเป็นคนที่เพื่อนอยาก ทำงานกลุ่มด้วย					
+38.	เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็น ของนักเรียน					
+39.	เพื่อน ๆ และนักเรียนจะ จับกลุ่มติวหนังสือกัน					
+40.	ทุกครั้งที่ไม่สบายใจนักเรียน จะมีเพื่อนคอยให้กำลังใจ					
+41.	นักเรียนมีความสุขเมื่ออยู่ใน กลุ่มเพื่อน					
+42.	เพื่อนจะตั้งใจฟังเรื่องเล่าของ นักเรียน					
+43.	เวลานักเรียนขาดเรียน เพื่อนๆจะแสดงความห่วงใย					
+44.	เมื่อเพื่อนทำการบ้านไม่ได้ นักเรียนจะเข้าไปช่วยแนะนำ ทันที					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
+45.	เมื่อเพื่อนมีปัญหา นักเรียนจะ ให้ความช่วยเหลือ					
+46.	นักเรียนจะห่วงใยเพื่อน เมื่อ เพื่อนไม่มาเรียน					

แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ชื่อ..... นามสกุล..... เลขที่.....

ชั้น ม..... / โรงเรียน..... ปีการศึกษา 2549

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง จงอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้และพิจารณาว่า สถานการณ์นั้นกำลังเกิดขึ้นจริงกับตัวนักเรียน ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ ว่าเป็นจริงมากน้อยเพียงใดสำหรับตัวนักเรียน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกับนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 อันดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

หมายเหตุ

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียน เพื่อนำไปประกอบการวิจัยเรื่อง “การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น” ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอความร่วมมือจากนักเรียนช่วยตอบแบบสอบถามโดยอ่านข้อความที่ละข้ออย่างละเอียดและพิจารณาตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนและขอความกรุณาให้ตอบแบบสอบถามทุกข้อโดยแต่ละข้อตอบเพียงคำตอบเดียว

แบบสอบถามฉบับนี้ ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความรู้สึกที่แตกต่างกันคำตอบที่ถูกที่สุดคือ คำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด เพราะคำตอบจะเก็บไว้เป็นความลับที่จะนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้นและผลจากคำตอบของนักเรียนผู้ศึกษาจะใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนต่อไป

ผู้ศึกษาขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือด้วยดี

(นายพนพล ไชติกพานิชย์)

นิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการแนะแนว

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
สถานการณ์ที่ 1 : นักเรียนสอบ ได้คะแนนเต็มทุกวิชา +1. เป็นเพราะนักเรียนอ่าน หนังสือตลอดเวลา (O_r) +2. นักเรียนคิดว่าความสำเร็จ เช่นนี้จะเกิดขึ้นอีกแน่ (E) สถานการณ์ที่ 2 : รายงานที่ นักเรียนทำส่งครูไปนั้นยังไม่ได้ ตามที่ตนตั้งใจไว้ +3. ในครั้งต่อไปนักเรียนจะ พยายามทำรายงานให้ดีกว่านี้ (E) สถานการณ์ที่ 3 : นักเรียน ได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มทุก ครั้ง +4. นักเรียนภูมิใจกับการได้รับ เลือกนี้ (R) +5. นักเรียนคิดว่าสถานการณ์ เช่นนี้จะเกิดกับนักเรียนเสมอ (E) สถานการณ์ที่ 4 : ในช่วง ศิลปะครูให้นักเรียนวาดภาพ ลายไทยทุกครั้ง +6. นักเรียนจะพยายามวาด ภาพลายไทยจนสุดฝีมือ (O_w) +7. นักเรียนอยากเรียนต่อไปอีก (C)					

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
สถานการณ์ที่ 5 : นักเรียนได้ รับคำชมจากครูว่าเป็นคนขยัน +8. นักเรียนจะส่งการบ้าน ทุกครั้งตลอดไป (E)					
สถานการณ์ที่ 6 : นักเรียนตั้งใจ เรียนมากแต่ได้คะแนนน้อย +9. นักเรียนต้องรับผิดชอบ ต่อวิชาที่ได้คะแนนน้อย (O_w)					
สถานการณ์ที่ 7 : ในการสอบ ปลายภาคผลปรากฏว่า นักเรียน นักเรียนสอบได้ลำดับท้ายๆ เสมอ +10. นักเรียนจะเรียนทบทวนวิชาเพื่อ สอบให้ได้ลำดับที่ดีกว่าเดิม (O_r) -11. ปัญหานี้ นักเรียนคิดว่าจะ แก้ไขได้ (C)					
สถานการณ์ที่ 8 : เมื่อนักเรียน ได้รับมอบหมายให้ทำงานยาก ๆ +12. นักเรียนจะทำงานให้เสร็จ เร็วร้อย (O_w) +13. งานไม่ว่าจะง่ายหรือยาก ไม่มีผลต่อนักเรียน (R) +14. นักเรียนได้รับมอบหมาย งานยาก ๆ อีก ก็จะทำจนสำเร็จ ทุกครั้ง (E)					

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
สถานการณ์ที่ 9 : นักเรียนต้อง ไปเรียนร่วมกับเพื่อนต่างห้อง เพียงลำพังและทั้งห้องไม่มีใคร สนใจนักเรียนเลย +15. นักเรียนจะอดทนเรียนไป เรื่อย ๆ จนกว่าจะจบ (C) สถานการณ์ที่ 10 : พ่อแม่สนใจ ซักถามการเรียนของนักเรียน +16. นักเรียนมีกำลังใจที่จะเรียน มากขึ้น (R) +17. นักเรียนขยันเรียนมาก กว่าเดิม (C) สถานการณ์ที่ 11 : นักเรียน ปรึกษาปัญหาการเรียนกับ สมาชิกในครอบครัวได้ +18. นักเรียนมีกำลังใจที่จะ จัดการปัญหาชีวิตของนักเรียน (R) +19. เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะเล่า ปัญหาให้สมาชิกในครอบครัวฟัง อีก (E) สถานการณ์ที่ 12 : พ่อแม่ตั้ง ความหวังว่านักเรียนจะสอบได้ 4 ทุกวิชา +20. นักเรียนจะต้องตั้งใจเรียน และขยันเรียนมาก ๆ (O_w)					

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
สถานการณ์ที่ 13 : พ่อแม่ไม่สนใจเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียน					
+21. นักเรียนจะไม่ละความพยายามที่จะให้พ่อแม่สนใจการเรียนรู้ของตน (E)					
สถานการณ์ที่ 14 : นักเรียนต้องทำงานบ้านมากจึงมีเวลาให้กับการเรียนน้อย					
+22. นักเรียนยอมรับสถานการณ์นี้ได้ (C)					
-23. นักเรียนจะเลิกทำงานบ้าน (O _w)					
สถานการณ์ที่ 15 : นักเรียนเรียนบางวิชาไม่รู้เรื่อง					
-24. นักเรียนจะไม่สนใจในวิชานี้อีกเลย (E)					
สถานการณ์ที่ 16 : ครูที่สอนนักเรียนเป็นคนที่เครียดและเข้มงวดในการสอน					
+25. นักเรียนปรับตัวเข้ากับสถานการณ์นี้ได้แน่นอน (C)					
+26. นักเรียนมีความขยันและอดทน (O _w)					

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
สถานการณ์ที่ 17 : นักเรียน รู้สึกเหงาเมื่อเพื่อนสนิทย้ายไปอยู่ โรงเรียนอื่น					
+27. นักเรียนจะพยายามทำ ความสนิทสนมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ต่อไป (E)					
สถานการณ์ที่ 18 : ในการทำ รายงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่รับฟัง ความคิดเห็นของนักเรียน					
+28. นักเรียนจะพยายาม ทบทวนความคิดเห็นของตนว่ามี ข้อบกพร่องอะไร (O_w)					
+29. นักเรียนจะเสนอความ คิดเห็นใหม่ ๆ จนกว่ากลุ่มจะ ยอมรับ (E)					
สถานการณ์ที่ 19 : นักเรียนถูก เพื่อนในกลุ่มตำหนิเมื่อนักเรียน ทำงานผิดพลาด					
+30. นักเรียนยอมรับ สถานการณ์นี้ได้ (C)					
สถานการณ์ที่ 20 : ทุกครั้งที่ นักเรียนอ่านทำนองเสนาะจบ แล้วจะถูกเพื่อน ๆ วิพากษ์วิจารณ์เสมอ					
+31. นักเรียนจะพยายาม ปรับปรุงจนเพื่อนไม่ วิพากษ์วิจารณ์อีก (E)					

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
สถานการณ์ที่ 21 : ในการ ทำงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับ นักเรียน					
+32. นักเรียนสามารถควบคุม ตนเองและทำงานต่อไปได้ (C)					
+33. นักเรียนจะปรับปรุงตนเอง จนเพื่อนยอมรับ (E)					
สถานการณ์ที่ 22 : นักเรียนกับ เพื่อนขัดแย้งกันในการเสนอ ความคิดเพื่อทำรายงาน					
+34. นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นบ่อย (E)					

ภาคผนวก จ

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น ผู้วิจัยได้
จัดกิจกรรมรวม 12 ครั้ง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

ครั้งที่ 1	ปฐมนิเทศ
ครั้งที่ 2	ความสามารถในการควบคุมตนเอง
ครั้งที่ 3	ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียน
ครั้งที่ 4	ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน
ครั้งที่ 5	การทำความเข้าใจบทบาทของตนเองที่มีต่อการผ่านพ้นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียน
ครั้งที่ 6	การยอมรับผลของการกระทำของตนเองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียน
ครั้งที่ 7	ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรคที่เกิดขึ้น
ครั้งที่ 8	ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน
ครั้งที่ 9	ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน
ครั้งที่ 10	ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน
ครั้งที่ 11	ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน
ครั้งที่ 12	ปัจฉิมนิเทศ

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจระเบียบวิธีการ และวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ 2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน 3. เพื่อเตรียมความพร้อมและนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน	1. สร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน 2. ให้ข้อมูลสารสนเทศในการฝึกครั้งนี้แก่นักเรียน	กลุ่มสัมพันธ

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เทคนิค
2	ความสามารถในการควบคุมตนเอง	1. เพื่อให้นักเรียน ทบทวน ความสามารถในการควบคุมตนเองได้ 2. เพื่อให้นักเรียน ฝึกความสามารถในการควบคุมตนเอง ต่อสถานการณ์ด้าน การเรียนที่เกิดขึ้นได้ 3. เพื่อให้นักเรียน นำผลที่ได้รับจากการฝึก ความสามารถในการควบคุมตนเอง ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	1. สนทนาซักถามเกี่ยวกับ ปัญหาการเรียนที่ส่งผลต่อ ความไม่สบายใจ 2. ใช้กิจกรรม เปลี่ยนมุมมอง 3. ศึกษาและตอบคำถาม 4. นำเสนอข้อมูล 5. แสดงความคิดเห็น 6. สรุป	กรณีตัวอย่าง
3	ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียน	1. เพื่อให้นักเรียน สามารถควบคุม สถานการณ์ที่เป็น อุปสรรคขัดขวาง ด้านการเรียนได้ 2. เพื่อให้นักเรียน บอกวิธีการควบคุม สถานการณ์ที่เป็น อุปสรรคขัดขวาง ด้านการเรียน	1. ทบทวน 2. ทำท่าประกอบเพลง หากเรากำลังสบาย 3. ใช้กิจกรรม ช่วยฉันที 4. ศึกษาและตอบคำถาม 5. นำเสนอข้อมูล 6. แสดงความคิดเห็น 7. สรุป	กรณีตัวอย่าง

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เทคนิค
4	ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์อุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน 3. เพื่อให้นักเรียนรู้วิธีจัดการกับอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน	1. ทบทวน 2. สัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองว่าเป็นอย่างไร 3. ใช้กิจกรรม ร่วมคิดพิชิตปัญหา 4. ศึกษาและตอบคำถามลงในใบงาน 5. นำเสนอข้อมูลจากใบงานที่ทำ 6. แสดงความคิดเห็น 7. สรุป	การอภิปรายกลุ่ม
5	การทำความเข้าใจบทบาทของตนเองที่มีต่อการผ่านพ้นอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนในการที่จะชนะอุปสรรคด้านการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนค้นหาวิธีการชนะอุปสรรคด้านการเรียน	1. ทบทวน 2. สนทนาซักถามจากรูปภาพ 3. ใช้กิจกรรม ผั้นที่เป็นจริง 4. รายงาน 5. แสดงความคิดเห็น 6. สรุป	การอภิปรายกลุ่ม

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เทคนิค
6	การยอมรับ ผลของการ กระทำของ ตนเองต่อ อุปสรรคที่เกิด ขึ้นกับการ เรียน	1. เพื่อให้นักเรียน บอกข้อดี – ข้อเสีย ผลของการกระทำ ของตนเองต่อ อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับ การเรียน 2. เพื่อให้นักเรียน เห็นความสำคัญของ การยอมรับผลของ การกระทำของ ตนเองต่ออุปสรรคที่ เกิดขึ้นกับการเรียน 3. เพื่อให้นักเรียนมี ความรับผิดชอบ ต่อสิ่งที่ได้กระทำ	1. ทบทวน 2. เล่นเกม ปฏิบัติตามคำสั่ง 3. แสดงบทบาทสมมติ 4. แสดงความคิดเห็น 5. สรุป	บทบาทสมมติ
7	ความสามารถ ในการรับรู้ ผลกระทบ ของอุปสรรคที่ เกิดขึ้น	1. เพื่อให้นักเรียน พิจารณาผลกระทบ จากอุปสรรคที่เกิด ขึ้นกับการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียน พิจารณาตนเอง ต่อผลกระทบจาก อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับ การเรียน 3. เพื่อให้นักเรียน พัฒนาสิ่งที่ตน ได้กระทำจาก พฤติกรรมที่เกิดขึ้น	1. ทบทวน 2. สนทนาซักถามเกี่ยวกับ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย 3. ใช้กิจกรรม ไพลนก้น 4. ศึกษาและตอบคำถาม 5. นำเสนอข้อมูล 6. แสดงความคิดเห็น 7. สรุป	กรณีตัวอย่าง

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เทคนิค
8	ความสามารถ ในการอดทน ต่อความ ยุ่งยากของ อุปสรรคด้าน การเรียนรู้	1. เพื่อให้นักเรียน บอกถึงอุปสรรคด้าน การเรียนรู้ที่เกิดจาก ตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียน พิจารณาอุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่เกิด จากตนเอง 3. เพื่อฝึกให้ นักเรียนมีความ อดทนต่ออุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่ เกิดจากตนเอง	1. ทบทวน 2. เล่นเกมปรบมือกันเถอะ 3. ใช้กิจกรรม ใครก็ได้ ช่วยฉันที่ 4. รายงาน 5. แสดงความคิดเห็น 6. สรุป	กรณีตัวอย่าง การระดมพลัง สมอง
9	ความสามารถ ในการอดทน ต่อความ ยุ่งยากของ อุปสรรคด้าน การเรียนรู้	1. เพื่อให้นักเรียน บอกถึงอุปสรรคด้าน การเรียนรู้ที่เกิดจาก ครอบครัว 2. เพื่อให้นักเรียน พิจารณาอุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่เกิด จากครอบครัว 3. เพื่อฝึกให้ นักเรียนมีความ อดทนต่ออุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่ เกิดจากครอบครัว	1. ทบทวน 2. ใช้กิจกรรม สู้ใจขาด 3. รายงาน 4. แสดงความคิดเห็น 5. สรุป	กรณีตัวอย่าง การระดมพลัง สมอง

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เทคนิค
10	ความสามารถ ในการอดทน ต่อความ ยุ่งยากของ อุปสรรคด้าน การเรียนรู้	1. เพื่อให้นักเรียน บอกถึงอุปสรรคด้าน การเรียนรู้ที่เกิดจาก ครู 2. เพื่อให้นักเรียน พิจารณาอุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่เกิด จากครู 3. เพื่อฝึกให้ นักเรียนมีความ อดทนต่ออุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่เกิด จากครู 3. เพื่อฝึกให้ นักเรียนมีความ อดทนต่ออุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่เกิด จากครู	1. ทบทวน 2. ใช้กิจกรรม กล้า ๆ หน่อย 3. แสดงบทบาทสมมติ 4. แสดงความคิดเห็น 5. สรุป	บทบาทสมมติ การระดมพลัง สมอง
11	ความสามารถ ในการอดทน ต่อความ ยุ่งยากของ อุปสรรคด้าน การเรียนรู้	1. เพื่อให้นักเรียน บอกถึงอุปสรรคด้าน การเรียนรู้ที่เกิดจาก เพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียน พิจารณาอุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่เกิด จากเพื่อน 3. เพื่อฝึกให้ นักเรียนมีความ อดทนต่ออุปสรรค ด้านการเรียนรู้ที่ เกิดจากเพื่อน	1. ทบทวน 2. ใช้กิจกรรม ไม้เท้า กายสิทธิ์ 4. ตอบคำถาม 5. แสดงความคิดเห็น 6. สรุป	กลุ่มสัมพันธ์

ครั้งที่	สิ่งที่พัฒนา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เทคนิค
12	ปัจเจกนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน	1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน 2. ให้นักเรียนทำแบบสอบถาม 3. ผู้วิจัยกล่าวขอใจและปิดการเข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน	กลุ่มสัมพันธ์

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 1

สิ่งที่พัฒนา ปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจระเบียบ วิธีการ และวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้
2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน
3. เพื่อเตรียมความพร้อมและนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

แนวคิด สัมพันธภาพ หมายถึง ความเกี่ยวข้อง , ความผูกพัน ดังนั้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีจะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจกัน ผูกพันกันพร้อมที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน

ชื่อกิจกรรม จับคู่คุยกัน

เทคนิค กลุ่มสัมพันธ์

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษที่มีข้อความสุภาษิต คำพังเพย
2. นกหวีด

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม “จับคู่คุยกัน” มีลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ให้นักเรียนนั่งเก้าอี้ซึ่งจัดเป็นรูปวงกลม
 - 1.2 ผู้วิจัยแจกฉลากคำพังเพยให้นักเรียนแต่ละคน
 - 1.3 ผู้วิจัยให้สัญญาณด้วยนกหวีดเริ่มให้นักเรียนเปิดฉลากสุภาษิต คำพังเพยของตนเอง แล้วรีบไปจับคู่ของตนเอง ได้แก่

- เข้าเดือนอย่าลืมพำ	ได้น้ำอย่าลืมหลัง
- กินอยู่กับปาก	อยากอยู่กับท้อง
- คนรักเท่าผืนหนัง	คนชังเท่าผืนเสื่อ
- จอดเรือดูท่า	ขี่ม้าดูทาง
- น้ำขุนไว้โน	น้ำใสไว้นอก
- ข้าเป็นการ	นานเป็นคุณ

- ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน
- ได้ดีเพราะปาก ได้ยากเพราะคำ
- ถีลอดตาข้าง ห้างลอดตาเส้น
- ทางเดินเวียนลงนรก ทางรวกขึ้นสวรรค์

1.4 เมื่อนักเรียนได้คู่ของตนเองแล้วให้แต่ละคู่ซักถามในหัวข้อต่อไปนี้

1.4.1 ชื่อ ชื่อสกุล ชื่อเล่น อายุ

1.4.2 อาหารที่ชอบ ชื่อเพื่อนที่สนิท งานอดิเรก คติประจำใจ วิชาที่ชอบ

1.5 ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาแนะนำตัว โดยผลัดกันแนะนำคู่ของตน

1.6 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้

2. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของกิจกรรมว่า เพื่อให้ให้นักเรียนที่ยังไม่รู้จักคุ้นเคยกันได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกันและเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนในกลุ่ม

3. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์พร้อมทั้งทำข้อตกลงกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนทุกคนถึงกฎ ระเบียบ วิธีการ และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

4. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถามของนักเรียน

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 2

สิ่งที่พัฒนา ความสามารถในการควบคุมตนเอง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนทบทวนความสามารถในการควบคุมตนเองได้
2. เพื่อให้นักเรียนฝึกความสามารถในการควบคุมตนเองต่อสถานการณ์ด้านการเรียนที่เกิดขึ้นได้
3. เพื่อให้นักเรียนนำผลที่ได้รับจากการฝึกความสามารถในการควบคุมตนเองไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด ความสามารถในการควบคุมตนเอง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีการร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยที่บุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยตนเอง

ชื่อกิจกรรม เปลี่ยนมุมมอง

เทคนิค กรณีตัวอย่าง

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ดสี ขนาด 80 ซม. x 110 ซม. จำนวน 4 แผ่น
2. ปากกาเคมี จำนวน 8 แท่ง
3. ใบกรณีตัวอย่าง เรื่อง สอบไม่ผ่านทรมานใจ

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียน
 - 1.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนที่ทำให้นักเรียนไม่สบายใจ
 - 1.2 นักเรียนจะอย่างไร
 - 1.3 นักเรียนจะควบคุมตนเองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

ขั้นดำเนินการ

2. ผู้วิจัยนำนักเรียนเข้าสู่กิจกรรม “เปลี่ยนมุมมอง” โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ

3. ผู้วิจัยแจกใบกรณีตัวอย่าง เรื่อง สอบไม่ผ่านทรมานใจ ให้แต่ละกลุ่ม
4. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาจากใบกรณีตัวอย่าง
5. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปเรื่อง สอบไม่ผ่านทรมานใจ ลงในกระดาษการ์ดสี โดยตอบคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ดังนี้

- 5.1 จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนักเรียนคิดว่า ปัญหาที่สำคัญของดวงชีวันคืออะไร
- 5.2 อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหา
- 5.3 ถ้านักเรียนเป็นดวงชีวัน นักเรียนจะทำอย่างไร
- 5.4 นักเรียนจะมีวิธีการควบคุมตนเองได้อย่างไรเมื่อเจอกับสถานการณ์แบบดวงชีวัน
6. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอข้อมูล
7. ผู้วิจัยถามนักเรียนจากเรื่องที่อ่าน ดังนี้
 - 7.1 ถ้าสถานการณ์เกิดขึ้นอย่างนี้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
 - 7.2 นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้เกิดจากอะไร

ขั้นสรุป

8. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปร่วมกันถึงการควบคุมตนเองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นได้จะทำให้เราสามารถฝ่าฟันอุปสรรคไปได้
9. ผู้วิจัยแจกสมุดบันทึกการพัฒนาศักยภาพตนเอง โดยให้นักเรียนบันทึกปัญหาการเรียนและวิธีการควบคุมตนเองในการแก้ปัญหา
10. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม
3. ตรวจผลงาน

ใบกรณีตัวอย่าง

เรื่อง สอบไม่ผ่านทรมานใจ

ดวงชีวัน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาเคมียากมากสำหรับเธอ เธอสอบไม่ผ่านทั้งที่พยายามแล้ว ครูให้ดวงชีวันสอบซ่อม เธอรู้สึกท้อแท้ใจ ต้องไปขอเงินพ่อมาสอบซ่อม เธอจะบอกกับพ่ออย่างไรดี ไม่อยากให้พ่อเสียใจ หรือตำหนิเธอ เพราะจริง ๆ แล้ว ดวงชีวันก็เสียใจมากที่สอบไม่ผ่าน ไม่อยากให้ใครมาซ้ำเติมเลย รู้สึกกลัวที่จะถูกใครซ้ำเติม ความมั่นใจของดวงชีวันถดถอยลงดวงชีวันควรทำอย่างไรดี

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 3

สิ่งที่พัฒนา ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียนได้
2. เพื่อให้ นักเรียนบอกวิธีการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียน

แนวคิด ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะควบคุมและเลือกวิธีการตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้น ๆ อย่างเหมาะสม

สื่อกิจกรรม ช่วยฉันที

เทคนิค กรณีตัวอย่าง

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ดสี ขนาด 80 ซม. x 110 ซม. จำนวน 4 แผ่น
2. ปากกาเคมี จำนวน 8 แท่ง
3. ใบกรณีตัวอย่าง เรื่อง หนีโรงเรียน

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำท่าประกอบเพลง “ หากเรากำลังสบาย ”
2. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนจากงานที่ให้ไปในชั่วโมงที่แล้วโดยถามนักเรียนเป็น

รายบุคคล เรื่อง ปัญหาการเรียนและวิธีการควบคุมตนเองในการแก้ปัญหา

ขั้นดำเนินการ

3. ผู้วิจัยนำนักเรียนเข้าสู่กิจกรรม “ช่วยฉันที” โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
4. ผู้วิจัยแจกใบกรณีตัวอย่าง เรื่อง ช่วยฉันที ให้แต่ละกลุ่ม
5. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาจากใบกรณีตัวอย่าง
6. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปเรื่อง ช่วยฉันที ลงในกระดาษการ์ดสี โดยตอบคำถามที่ผู้วิจัย

กำหนดให้ดังนี้

- 6.1 จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนักเรียนคิดว่า ปัญหาที่สำคัญของวลัยคืออะไร
- 6.2 อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหา

- 6.3 ถ้านักเรียนเป็นพลวัณ นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 6.4 ถ้านักเรียนเป็นพลวัณแล้วเจอปัญหานักเรียนหนีโรงเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
7. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอข้อมูล
8. ผู้วิจัยถามนักเรียนจากเรื่องที่อ่าน ดังนี้
 - 8.1 ถ้าสถานการณ์เกิดขึ้นอย่างนี้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
 - 8.2 นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้เกิดจากอะไร

ขั้นสรุป

9. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปร่วมกันถึงการควบคุมสถานการณ์ต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ หากเรามีวิธีการที่ดีย่อมจะทำให้เราสามารถฝ่าฟันอุปสรรคไปได้
10. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกปัญหาการเรียนและวิธีการควบคุมสถานการณ์ในการแก้ปัญหา ลงสมุดบันทึกการพัฒนาศักยภาพตนเอง
11. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม
3. ตรวจผลงาน

ใบกรณีตัวอย่าง

เรื่อง หนีโรงเรียน

ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง มีนักเรียนจำนวนมาก การที่ครูจะสอดส่องดูแลความปลอดภัยของนักเรียนให้ทั่วถึงจึงทำได้ยาก ทางโรงเรียนจึงได้แต่งตั้งสารวัตรนักเรียนขึ้น เพื่อทำหน้าที่คอยสอดส่องความประพฤติของเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน

วลัย เป็นนักเรียนคนหนึ่งที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นสารวัตรนักเรียนเพราะเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเป็นผู้ประพฤติดี

ในชั้นของวลัย มีทั้งนักเรียนประพฤติดีและนักเรียนที่เกเร แต่ วลัยก็คบเพื่อนได้ทุกคนและเพื่อนทุกคนก็รักเธอด้วย เนตรนาก็เป็นเพื่อนรักคนหนึ่งของวลัย เธอเป็นคนเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เป็นคนชอบสนุกสนานและมีเพื่อนมาก เนตรนาก็มีเพื่อนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน แต่เพื่อนนอกโรงเรียนมักชักชวนเนตรนากลับไปทำในสิ่งที่ไม่ดีเสมอ เช่น ชวนไปดูหนัง ชวนไปร้องเพลงคาราโอเกะ

วลัยเตือนเนตรนากลับมาในเรื่องนี้ เนตรนาก็รับฟัง แต่เธอก็มักแอบไปทำอยู่เป็นประจำ

วันหนึ่งในตอนบ่าย ขณะที่วลัยกำลังเดินดูแลความเรียบร้อยของโรงเรียน วลัยได้พบเนตรนากำลังจะหนีออกไปดูหนังกับเพื่อนนอกโรงเรียนอีก และขณะที่วลัยมีหน้าที่ต้องรายงานความเรียบร้อยและเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ครูทราบ วลัยจะทำอย่างไรดี

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 4

สิ่งที่พัฒนา ความสามารถในการวิเคราะห์หาสาเหตุของอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์อุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนรู้วิธีการจัดการกับอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน

แนวคิด ในการเรียนแต่ละครั้งนักเรียนจะต้องเผชิญกับอุปสรรคที่ขัดขวางด้านการเรียน จึงจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น

ชื่อกิจกรรม ร่วมคิดพิชิตปัญหา

เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ดสี ขนาด 80 ซม. x 110 ซม. จำนวน 4 แผ่น
2. ปากกาเคมี จำนวน 8 แท่ง
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง ปัญหาการเรียนที่เกิดจากนักเรียน, พ่อแม่, ครู และเพื่อน
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
5. ใบงานที่ 3 เรื่อง วิธีการแก้ไขปัญหา

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนจากงานที่ให้ไปในชั่วโมงที่แล้วโดยถามนักเรียนเป็นรายบุคคล เรื่อง ปัญหาการเรียนและวิธีการควบคุมสถานการณ์ในการแก้ปัญหา
2. ให้นักเรียนสำรวจความรู้สึกของตนเองในขณะนั้นว่า มีความวิตกกังวล ไม่สบายใจ ทุกข์ใจในเรื่องอะไรบ้าง
3. ผู้วิจัยถามนักเรียนถึงเรื่องไม่สบายใจ แล้วสรุปร่วมกันว่า ในชีวิตจริงของคนเรามีเรื่องคับข้องใจสะสมอยู่ก่อให้เกิดปัญหา ซึ่งจะมีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

ขั้นดำเนินการ

4. ผู้วิจัยใช้กิจกรรม “ร่วมคิดพิชิตปัญหา” โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน
5. ให้แต่ละกลุ่มจับสลากเลือกหัวข้อในใบงานที่ 1 ดังนี้

5.1 ปัญหาการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน

5.2 ปัญหาการเรียนที่เกิดจากพ่อแม่

5.3 ปัญหาการเรียนที่เกิดจากครู

5.4 ปัญหาการเรียนที่เกิดจากเพื่อน

6. ผู้วิจัยแจกใบงานที่ 1 ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มเสนอปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการเรียนในแต่ละด้านและให้ระดมสมองช่วยกันพิจารณาปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการเรียนในแต่ละด้านที่นักเรียนและสมาชิกในกลุ่มเผชิญอยู่แล้วบันทึกผลลงในใบงานที่ 1

7. ผู้วิจัยแจกใบงานที่ 2 ให้แต่ละกลุ่มนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการเรียนไปจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยคำนึงถึงความเร่งด่วนและความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหานั้น แล้วให้แต่ละกลุ่มสรุปปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นมากกลุ่มละ 1 ปัญหา

8. นำปัญหาเร่งด่วนของแต่ละกลุ่มจากใบงานที่ 2 มาหาทางเลือกหรือวิธีการแก้ปัญหาโดยระดมพลังความคิดวิเคราะห์หาทางเลือกต่าง ๆ ที่สมาชิกเสนอและร่วมกันตัดสินใจในกลุ่มของนักเรียนแล้วบันทึกลงในใบงานที่ 3

9. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปจากใบงานทั้ง 3 ใบลงในกระดาษการ์ดสี และส่งตัวแทนออกมานำเสนอข้อมูล

ขั้นสรุป

10. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า เมื่อมีอุปสรรคมาขัดขวางการเรียน จึงจำเป็นที่เราจะต้องวิเคราะห์หาสาเหตุที่เกิดขึ้นให้ได้ เพื่อจะช่วยให้นักเรียนได้หาแนวทางในการฟันฝ่าอุปสรรคนั้น

11. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกปัญหาการเรียนที่เกิดจากตัวนักเรียน หรือ พ่อแม่ หรือ ครู หรือ เพื่อน อย่างใดอย่างหนึ่งที่นักเรียนประสบมาพร้อมทั้งให้วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหานั้น ๆ ว่าเกิดจากอะไร ลงสมุดบันทึกการพัฒนาศักยภาพตนเอง

12. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม

3. ตรวจผลงาน

ใบงานที่ 2

เรื่อง การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

รายชื่อสมาชิกกลุ่มที่ ได้แก่

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ที่	รายการปัญหา	เร่่งด่วนมาก

สรุป

ปัญหาเร่่งด่วนที่สำคัญมากที่สุดอันดับ 1 คือ

ปัญหาเร่่งด่วนที่สำคัญมากที่สุดอันดับ 2 คือ

ปัญหาเร่่งด่วนที่สำคัญมากที่สุดอันดับ 3 คือ

ใบงานที่ 3

เรื่อง วิธีการแก้ไข้ปัญหา

รายชื่อสมาชิกกลุ่มที่ ได้แก่

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

วิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา	ผลที่ได้		ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	
	ผลดี	ผลเสีย	ปฏิบัติได้เพราะ	ปฏิบัติไม่ได้ เพราะ

สรุป

วิธีการต่าง ๆ ที่ต้องนำไปใช้ในการแก้ปัญหา คือ

.....

.....

.....

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 5

สิ่งที่พัฒนา การทำความเข้าใจบทบาทของตนเองที่มีต่อการผ่านพ้นอุปสรรคขัดขวางด้านการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนในการที่จะชนะอุปสรรคด้านการเรียน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนค้นหาวิธีการชนะอุปสรรคด้านการเรียน

แนวคิด การจะผ่านพ้นอุปสรรคด้านการเรียนให้ได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจในบทบาทของตนเองว่าจะต้องทำอะไรบ้างและเมื่อประสบกับปัญหาแบบเดิมก็สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ลุล่วง

สื่อกิจกรรม ฝืนที่เป็นจริง

เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. รูปภาพบุคคลผู้สำเร็จในชีวิต
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง ฝืนที่เป็นจริง

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนถึงสิ่งที่ได้ฝึกไปแล้วว่า นักเรียนได้นำไปใช้อย่างไรและเกิดผลอะไรบ้าง

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนดูรูปภาพบุคคลผู้สำเร็จในชีวิตพร้อมทั้งเล่าเรื่องของบุคคลในภาพแล้ว

สนทนากลุ่ม

ขั้นดำเนินการ

3. ผู้วิจัยใช้กิจกรรม “ฝืนที่เป็นจริง” แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลม

4. ผู้วิจัยให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มจับสลากหมายเลขปัญหาจากใบงานที่ 1 ได้แก่

- ปัญหาที่ 1 ถ้านักเรียนรู้สึกว่าคุณหนังสือแล้วจำไม่ได้ นักเรียนจะมีวิธีการทำอย่างไร
- ปัญหาที่ 2 มีอุปสรรคใดบ้างที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถมีสมาธิในการเรียนและ

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ปัญหาที่ 3 นักเรียนจะมีวิธีการทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูอย่างไรจึงจะทำให้เกิดผลดีที่สุด

- ปัญหาที่ 4 นักเรียนมีความเข้าใจบทบาทของตนเองอย่างไรที่การที่จะฝ่าฟันอุปสรรคไปได้

5. ให้อภิปรายในกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนของกลุ่มออกมารายงาน

6. ผู้วิจัยถามนำเพื่อให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ ตามแนวคำถามต่อไปนี้

6.1 นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อกลุ่มอย่างไร

6.2 นักเรียนมีความรู้สึกต่อกลุ่มของตนเองอย่างไร

6.3 นักเรียนพอใจกับผลงานของกลุ่มตนเองหรือไม่

7. ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า มีใครที่เคยประสบปัญหาด้วยตนเองที่ตรงกับปัญหาที่กลุ่มอภิปรายหรือไม่ รู้สึกอย่างไรและแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีใด

ขั้นสรุป

8. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า การเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองมีส่วนช่วยให้ชนะอุปสรรคด้านการเรียนที่ขวางหน้าได้

9. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกปัญหาการเรียนและบทบาทของตนเองที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นลงในสมุดบันทึกการพัฒนาศักยภาพตนเอง

10. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม

ใบงานที่ 1

เรื่อง ผันที่เป็นจริง

ปัญหาที่ 1 ถ้านักเรียนรู้สึกว่าคุณหนังสือแล้วจำไม่ได้ นักเรียนจะมีวิธีการทำอย่างไร

ปัญหาที่ 2 มีอุปสรรคใดบ้างที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถมีสมาธิในการเรียนและนักเรียนจะทำอย่างไร

ปัญหาที่ 3 นักเรียนจะมีวิธีการทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูอย่างไรจึงจะทำให้เกิดผลดีที่สุด

ปัญหาที่ 4 นักเรียนมีความเข้าใจบทบาทของตนเองอย่างไรที่การที่จะฝ่าฟันอุปสรรคไปให้ได้

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 6

สิ่งที่พัฒนา การยอมรับผลของการกระทำของตนเองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนบอกข้อดี – ข้อเสีย ผลของการกระทำของตนเองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการยอมรับผลของการกระทำของตนเองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำ

แนวคิด การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง การรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง ไม่ปิดความรับผิดชอบและใช้ความสามารถในการให้เหตุผลของตนเองสำหรับแก้ไขสถานการณ์

ชื่อกิจกรรม เฉื่อย - ชยัน

เทคนิค บทบาทสมมติ

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง เฉื่อย - ชยัน

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกม “ปฏิบัติตามคำสั่ง”
2. ผู้วิจัยสนทนาซักถามบทพจน์สิ่งที่ได้ฝึกไปแล้วว่า มีการนำไปใช้บ้างหรือยัง พบอุปสรรคอะไรบ้าง ผลที่ได้รับเป็นอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

3. ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 3 คนเพื่อจะมาแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เฉื่อย - ชยัน ให้เพื่อน ๆ ในชั้นได้รับชม
4. ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้อาสาสมัครทั้ง 3 คน อ่านและทำความเข้าใจกับบทบาทที่ตนได้รับ
5. เมื่ออาสาสมัครทั้ง 3 คน พร้อม ผู้วิจัยดำเนินการการให้อาสาสมัครทั้ง 3 คน เริ่มแสดง

6. เมื่อการแสดงสิ้นสุดลง ผู้วิจัยถามนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้

6.1 นักเรียนเคยทำแบบเด็กชายเฉื่อยหรือไม่ และรู้สึกอย่างไร

6.2 ถ้านักเรียนเป็นเด็กชายขยันจะปฏิบัติตนอย่างไรกับเด็กชายเฉื่อย

6.3 นักเรียนบอกวิธีแก้ไขพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน

6.4 จากประเด็นปัญหาของบทบาทสมมติ เรื่อง เฉื่อย - ขยัน นักเรียนจะได้อย่างไร เพื่อให้การเรียนได้ดีขึ้นไม่เหมือนกับเด็กชายเฉื่อย

ขั้นสรุป

7. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปร่วมกันว่า เราจะยอมรับผลจากการกระทำต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียน โดยที่เราจะไม่โทษคนอื่นหรือสิ่งอื่น ๆ

8. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกการยอมรับผลการกระทำของตนเองที่มีต่ออุปสรรคด้านการเรียนว่ามีอะไรบ้างลงในสมุดบันทึกการพัฒนาศักยภาพตนเอง

9. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม

เอกสารประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง เจื้อย - ขยัน

เด็กชายเจื้อยนอนหลับอยู่บนเตียง นาฬิกาตั้งร้องบอกเวลา 05.00 น. เด็กชายเจื้อยตกใจตื่น เห็นว่ายังไม่สว่างจึงนอนหลับต่อไป

เด็กชายขยันเดินไปโรงเรียนผ่านทางบ้านเด็กชายเจื้อย ก็ชะโงกหน้าต่างเข้ามาเรียกเด็กชายเจื้อยให้เดินทางไปโรงเรียนด้วยกันว่า “เจื้อย สายแล้วนะ ยังไม่ตื่นอีกหรือ” แล้วก็เดินผ่านไป

เด็กชายเจื้อยตื่นขึ้นอีกครั้ง บิดชี้เกียจไปมา ลูกขึ้นแล้วนอนต่อ เผลอหลับไปพักใหญ่

เสียงออกโรงเรียนบอกสัญญาณเรียกนักเรียนเข้าแถวดังขึ้น เด็กชายเจื้อยลุกขึ้นสวมเครื่องแบบไปโรงเรียน หน้าก็ไม่ได้ล้าง ข้าวก็ไม่ได้กิน เด็กชายเจื้อยไปถึงห้องเรียน ปรากฏว่าครูเข้ามาสอนแล้ว

ครูพูดว่า “เจื้อย ทำไมมาสาย”

เจื้อยตอบว่า “ผมตื่นสายครับ”

ครูพูดต่ออีกว่า “คนตื่นสายเป็นคนเกียจคร้านทำอะไรไม่ทันเพื่อน มาโรงเรียนก็ไม่ทันโรงเรียนเช้า ไปรถไฟก็ไม่ทันรถ ทำให้เสียผลประโยชน์นะ ฉะนั้นต่อไปนี้ ครูขอให้เธอปฏิบัติตัวเสียใหม่ ให้ละความเกียจคร้าน ขยันตื่นแต่เช้าจะได้มาโรงเรียนทันเพื่อน ”

เจื้อยตอบว่า “ครับ ต่อไปนี้ผมจะพยายามตื่นแต่เช้า มาโรงเรียนให้ทันเวลาทุกวันครับผม”

บทบาทของเด็กชายเจื้อย

เด็กชายเจื้อยนอนหลับอยู่บนเตียง นาฬิกาตีร้องบอกเวลา 05.00 น. ตกใจตื่น เห็นว่ายังไม่สว่างจึงนอนหลับต่อไป ตื่นขึ้นอีกครั้ง บิดชี้เกียจไปมา ลูกขึ้นแล้วนอนต่อ เผลอหลับไปพักใหญ่ เสียงฮอดโรงเรียนบอกสัญญาณเรียกนักเรียนเข้าแถวดังขึ้น เด็กชายเจื้อยลุกขึ้นสวมเครื่องแบบไปโรงเรียน หน้าก็ไม่ได้ล้าง ข้าวก็ไม่ได้กิน เด็กชายเจื้อยไปถึงห้องเรียน ปรากฏว่าครูเข้ามาสอนแล้ว และเจอครูถามว่า ทำไมมาโรงเรียนสาย เจื้อยจะตอบว่า ตื่นสาย และสัญญากับครูว่า ต่อไปนี้ผมจะพยายามตื่นแต่เช้า มาโรงเรียนให้ทันเวลาทุกวัน ครับผม”

บทบาทของเด็กชายขยัน

เด็กชายขยันเดินไปโรงเรียนผ่านทางบ้านเด็กชายเจื้อย ก็ชะโงกหน้าต่างเข้ามาเรียกเด็กชายเจื้อยให้เดินทางไปโรงเรียนด้วยกันว่า เจื้อย สายแล้วนะ ยังไม่ตื่นอีกหรือ แล้วก็เดินผ่านไป

บทบาทของครู

ครูจะถามเด็กชายเจื้อย ว่า เจื้อย ทำไมมาสาย และครูพูดต่ออีกว่า คนตื่นสายเป็นคนเกียจคร้านทำอะไรไม่ทันเพื่อน มาโรงเรียนก็ไม่ทันโรงเรียนเช้า ไปรถไฟก็ไม่ทันรถ ทำให้เสียผลประโยชน์นะ ฉะนั้นต่อไปนี้ ครูขอให้เธอปฏิบัติตัวเสียใหม่ ให้ละความเกียจคร้าน ขยันตื่นแต่เช้า จะได้มาโรงเรียนทันเพื่อน

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 7

สิ่งที่พัฒนา ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรคที่เกิดขึ้น

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาผลกระทบจากอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาตนเองต่อผลกระทบจากอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนพัฒนาจากสิ่งที่ตนได้กระทำจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

แนวคิด การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรคที่เกิดขึ้น หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของปัญหา หรือ ความยุ่งยากที่มีต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละคนว่ามีมากน้อยแค่ไหนและเมื่อเกิดอุปสรรคแล้วมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในด้านอื่น ๆ มากน้อยแค่ไหน

สื่อกิจกรรม ไฟลนก้น

เทคนิค กรณีสัวอย่าง

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ดสี ขนาด 80 ซม. x 110 ซม. จำนวน 4 แผ่น
2. ปากกาเคมี จำนวน 8 แท่ง
3. ใบกรณีสัวอย่าง เรื่อง ไฟลนก้น

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนว่า การยอมรับผลการกระทำของตนเองที่มีต่ออุปสรรคด้านการเรียนว่ามีอะไรบ้าง และรู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนว่า มีนักเรียนคนใดเคยได้รับมอบหมายงานให้ไปทำแล้วไม่ทยอยทำแต่กลับผัดผ่อนงานไปเรื่อย ๆ บ้างไหม มีความรู้สึกอย่างไรกับงานที่ไม่เสร็จและผลที่ได้รับเป็นอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

3. ผู้วิจัยนำนักเรียนเข้าสู่กิจกรรม “ไฟลนก้น” โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
4. ผู้วิจัยแจกใบกรณีสัวอย่าง เรื่อง ไฟลนก้น ให้แต่ละกลุ่ม
5. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาจากใบกรณีสัวอย่าง

6. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปเรื่อง ไฟลนก้น ลงในกระดานชาร์ดส์ โดยตอบคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ดังนี้

- 6.1 จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนักเรียนคิดว่า ปัญหาที่สำคัญของปิตีคืออะไร
- 6.2 อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหา
- 6.3 ถ้านักเรียนเป็นปิตี นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 6.4 ถ้านักเรียนเป็นปิตีแล้วเจอปัญหา ไฟลนก้น นักเรียนจะยอมรับผลการกระทำนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

หรือไม่ เพราะเหตุใด

7. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอข้อมูล
8. ผู้วิจัยถามนักเรียนจากเรื่องี่อ่าน ดังนี้
 - 8.1 ถ้าสถานการณ์เกิดขึ้นอย่างนี้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
 - 8.2 นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้เกิดจากอะไร
 - 8.3 นักเรียนจะมีวิธีจัดการกับปัญหานี้อย่างไร
 - 8.4 นักเรียนจะยอมรับกับสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปหรือไม่

ขั้นสรุป

9. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปร่วมกันถึงการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรคที่เกิดขึ้นที่จะส่งผลต่อตนเอง

10. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกอุปสรรคด้านการเรียนที่มีผลกระทบต่อนตนเองว่ามีอะไรบ้างลงในสมุดพัฒนาศักยภาพตนเอง

11. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม
3. ตรวจผลงาน

ใบกรณีตัวอย่าง

เรื่อง ไฟลนก้น

มานะและปิติเป็นเพื่อนร่วมชั้นกัน มานะเป็นคนขยันมักจะทำหน้าที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จก่อนทุกครั้งที่จะไปเล่น ส่วนปิติเป็นคนชอบสะสมงานจนกว่าจวนตัวใกล้จะส่งจึงจะเอางานต่าง ๆ มาทำ

พอถึงวันที่ต้องส่งงานในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน มานะเห็นปิตินั่งทำโครงการอยู่ในห้องคนเดียวอย่างรีบเร่ง พอดีสัญญาณเตือนดังขึ้น นักเรียนทุกคนเตรียมตัวเข้าแถวเคารพธงชาติ ส่วนปิติก็ก็นั่งก้มหน้าก้มตาทำโครงการอยู่โดยไม่ได้ไปเข้าแถวเคารพธงชาติกับเพื่อน ๆ

ชั่วโมงวิทยาศาสตร์ ครูจำเนียรบอกให้นักเรียนนำโครงการมาส่ง ปิติรู้สึกไม่สบายใจคอหงุดหงิด กระวนกระวายใจกับโครงการที่ส่งเพราะตนไม่มีเวลาตรวจทานงาน และเมื่อครูจำเนียรตรวจโครงการเสร็จเรียบร้อยและได้ส่งโครงการกลับคืนให้นักเรียนทุกคน ผลปรากฏว่าโครงการของปิติใช้ไม่ได้และได้คะแนนน้อย ครูจำเนียรจึงบอกให้ปิติกลับไปทำโครงการมาส่งใหม่อีกครั้ง ปิติจะทำอย่างไรดี

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 8

สิ่งที่พัฒนา ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตนเอง
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความอดทนต่ออุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตนเอง

แนวคิด ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถในการรับมือและอดทนกับความยืดเยื้อของปัญหาด้านการเรียน เมื่อนักเรียนมีความอดทนกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากตนเองได้จะทำให้นักเรียนสามารถผ่านพ้นอุปสรรคนั้นไปได้ด้วยดี

ชื่อกิจกรรม ใครก็ได้ช่วยฉันที

เทคนิค กรณีสัวอย่าง, การระดมพลังสมอง

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ดสี ขนาด 80 ซม. x 110 ซม. จำนวน 4 แผ่น
2. ปากกาเคมี จำนวน 8 แท่ง
3. ใบกรณีสัวอย่าง เรื่อง ใครก็ได้ช่วยฉันที

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนว่าหลังจากชั่วโมงที่แล้ว นักเรียนยังมีอุปสรรคด้านการเรียนอะไรบ้างและส่งผลกระทบต่อนักเรียนอย่างไร

2. ให้นักเรียนเล่นเกม “มาปรบมือกันเถอะ” โดยให้นักเรียนนั่งที่โต๊ะและยกมือขึ้นมาปรบ

ตามจังหวะ 1, 2, 3, 4, 5

ขั้นดำเนินการ

3. ผู้วิจัยใช้กิจกรรม “ใครก็ได้ช่วยฉันที” โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
4. ผู้วิจัยแจกใบกรณีสัวอย่าง เรื่อง ใครก็ได้ช่วยฉันที ให้แต่ละกลุ่ม
5. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาจากใบกรณีสัวอย่าง

6. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปเรื่อง ใครก็ได้ช่วยฉันที ลงในกระดานการ์ดสี โดยตอบคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ดังนี้

- 6.1 จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้นักเรียนคิดว่า ปัญหาที่สำคัญของน้ำฝนคืออะไร
- 6.2 อะไรเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดปัญหา
- 6.3 ถ้านักเรียนเป็นน้ำฝน นักเรียนจะทำอย่างไร
- 6.4 นักเรียนจะมีวิธีการสร้างความอดทนได้อย่างไรเมื่อเจอกับสถานการณ์แบบน้ำฝน
7. ผู้วิจัยให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอข้อมูล
8. ผู้วิจัยถามนักเรียนจากเรื่องที่อ่าน ดังนี้
 - 8.1 ถ้าสถานการณ์เกิดขึ้นอย่างนี้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
 - 8.2 นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้เกิดจากอะไร
 - 8.3 นักเรียนจะมีวิธีการจัดการอย่างไร
 - 8.4 เมื่อนักเรียนพบอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตนเอง นักเรียนจะทำอย่างไร
 - 8.5 เมื่อนักเรียนพิจารณาแล้วว่าอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตนเองมีอะไรบ้าง
 - 8.6 นักเรียนได้อะไรจากการฝึกในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตนเอง

ขั้นสรุป

9. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า เมื่อเจออุปสรรคด้านการเรียนไม่ว่าจะยากเย็นเพียงใดหากนักเรียนมีความอดทนสูงก็จะสามารถผ่านพ้นอุปสรรคด้านการเรียนนั้นไปได้
10. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากนักเรียนและมีวิธีจัดการอย่างไรกับอุปสรรคนั้นลงในสมุดพัฒนาศักยภาพตนเอง
11. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม

ใบกรณีตัวอย่าง

เรื่อง ใครก็ได้ช่วยฉันที

น้ำฝนเป็นนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เธอเป็นคนมีอารมณ์ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริงสนุกสนาน เป็นที่รักของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ตอนบ่ายเป็นวิชาคณิตศาสตร์ เธอและเพื่อน ๆ กำลังตั้งอกตั้งใจฟังครูสอน เมื่อครูสอนเสร็จแล้วครูให้ทำแบบฝึกหัด จำนวน 10 ข้อ เพื่อเป็นคะแนนเก็บของวิชานี้ ปรากฏว่า น้ำฝนยิ้มหวานในใจว่า แบบฝึกหัด จำนวน 10 ข้อ ดูแล้วง่ายมาก แต่พอ น้ำฝนเริ่มลงมือทำแบบฝึกหัดเริ่มตั้งแต่ข้อที่ 1 เธอทำได้สบายมาก พอข้อที่ 2, 3, 4 ก็ไม่เป็นปัญหาเธอก็ยังคงทำได้ พอเริ่มข้อที่ 5 เป็นต้นไปจนถึงข้อที่ 10 ปรากฏว่า เธอไม่สามารถตีความโจทย์ปัญหาเหล่านี้ได้ เธอพยายามที่จะคิดแล้วคิดอีกแต่เธอก็ยังทำไม่ได้ ขณะนี้จิตใจของเธอเริ่มวิตกกังวล กระสับกระส่าย กลัวจะได้คะแนนเก็บน้อยกว่าเพื่อนในห้อง จนใกล้จะหมดเวลาที่นักเรียนทุกคนต้องส่ง น้ำฝนจะอย่างไรดี

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 9

สิ่งที่พัฒนา ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครอบครัว
2. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครอบครัว
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความอดทนต่ออุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครอบครัว

แนวคิด ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถในการรับมือและอดทนกับความยืดเยื้อของปัญหาด้านการเรียน เมื่อนักเรียนมีความอดทนกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากครอบครัวได้จะทำให้นักเรียนสามารถผ่านพ้นอุปสรรคนั้นไปได้ด้วยดี

สื่อกิจกรรม สู้ใจขาด

เทคนิค กรณีตัวอย่าง, การระดมพลังสมอง

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ดสี ขนาด 80 ซม. x 110 ซม. จำนวน 4 แผ่น
2. ปากกาเคมี จำนวน 8 แท่ง
3. ใบกรณีตัวอย่าง เรื่อง สู้ใจขาด

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนถึงการกลับไปบันทึกอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากตนเองในสมุดบันทึกพัฒนาศักยภาพตนเองว่าได้บันทึกอะไรบ้าง แล้วนักเรียนได้นำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนในวิชาอื่น ๆ หรือไม่ ได้รับผลอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

2. ผู้วิจัยใช้กิจกรรม “สู้ใจขาด” โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
3. ผู้วิจัยแจกใบกรณีตัวอย่าง เรื่อง สู้ใจขาด ให้แต่ละกลุ่ม
4. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาจากใบกรณีตัวอย่าง
5. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปเรื่อง สู้ใจขาด ลงในกระดาษการ์ดสี โดยตอบคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ดังนี้

- 5.1 จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้นักเรียนคิดว่า ปัญหาที่สำคัญของสมาชิคืออะไร
- 5.2 อะไรเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดปัญหา
- 5.3 ถ้านักเรียนเป็นสมาชิ นักเรียนจะอย่างไร
- 5.4 นักเรียนจะมีวิธีการสร้างความอดทนได้อย่างไรเมื่อเจอกับสถานการณ์แบบ

สมาชิ

6. ผู้วิจัยให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอข้อมูล
7. ผู้วิจัยถามนักเรียนจากเรื่องที่อ่าน ดังนี้
 - 7.1 ถ้าสถานการณ์เกิดขึ้นอย่างนี้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
 - 7.2 นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้เกิดจากอะไร
 - 7.3 นักเรียนจะมีวิธีการจัดการอย่างไร
 - 7.4 เมื่อนักเรียนพบอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครอบครัว นักเรียนจะอย่างไร
 - 7.5 เมื่อนักเรียนพิจารณาแล้วว่าอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครอบครัวมีอะไรบ้าง
 - 7.6 นักเรียนได้อะไรจากการฝึกในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจาก

ครอบครัว

ขั้นสรุป

8. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า เมื่อเจออุปสรรคด้านการเรียนไม่ว่าจะยากเย็นเพียงใด หากนักเรียนมีความอดทนสูงก็จะสามารถผ่านพ้นอุปสรรคด้านการเรียนนั้นไปได้
9. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครอบครัวพร้อมทั้งวิธีแก้ไขลงในสมุดพัฒนาศักยภาพตนเอง
10. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม

ใบกรณีตัวอย่าง

เรื่อง สู้ใจขาด

สมชาติ เป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว บ้านของสมชาติมีอาชีพค้าขาย สมชาติต้องตื่นแต่เช้าเพื่อจะจัดร้านให้พ่อแม่ค้าขายของและหลังเลิกเรียนสมชาติก็ต้องรีบไปช่วยพ่อแม่เก็บร้าน สมชาติทำอย่างนี้ทุกวัน เขาเป็นเด็กดีที่มีความอดทน อุตสาหะ ไม่ย่อท้อต่องานไม่ว่าจะเป็นงานที่บ้านหรือที่โรงเรียนก็ตาม ดังนั้น ก่อนที่เขาจะกลับบ้านไปช่วยพ่อแม่ เขาก็จะต้องทำงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายจากครูให้เสร็จ

วันนี้เป็นวันสอบเก็บคะแนนวิชาภาษาไทย ในขณะที่พ่อของสมชาติป่วย เหลือแม่ที่จะต้องขายของตามลำพังเพียงคนเดียวและวันนี้ร้านขายของดีมาก สมชาติจะอย่างไรดี

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 10

สิ่งที่พัฒนา ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงต่ออุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครู
2. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครู
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความอดทนต่ออุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครู

แนวคิด ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถในการรับมือและอดทนกับความยืดเยื้อของปัญหาการเรียน เมื่อนักเรียนมีความอดทนกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากครูได้จะทำให้นักเรียนสามารถผ่านพ้นอุปสรรคนั้นไปได้ด้วยดี

สื่อกิจกรรม กล้า ๆ หน่อย

เทคนิค บทบาทสมมติ, การระดมพลังสมอง

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง กล้า ๆ หน่อย

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนการกลับไปบ้านที่อุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครอบครัวในสมุดบันทึกพัฒนาศักยภาพตนเองว่าได้บันทึกอะไรบ้าง แล้วนักเรียนได้นำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนในวิชาอื่น ๆ หรือไม่ ได้รับผลอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

2. ผู้วิจัยใช้กิจกรรม “กล้า ๆ หน่อย”
3. ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 8 คนเพื่อจะมาแสดงบทบาทสมมติเรื่อง กล้า ๆ หน่อย ให้เพื่อน ๆ ในชั้นได้รับชม
4. ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้อาสาสมัครทั้ง 8 คน อ่านและทำความเข้าใจกับบทบาทที่ตนได้รับ
5. เมื่ออาสาสมัครทั้ง 8 คน พร้อม ผู้วิจัยดำเนินการการให้อาสาสมัครทั้ง 8 คน เริ่มแสดง

6. เมื่อการแสดงสิ้นสุดลง ผู้วิจัยถามนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้

- 6.1 นักเรียนเคยทำแบบเด็กชายเอกหรือไม่ และรู้สึกอย่างไร
- 6.2 ถ้านักเรียนเป็นครูของเด็กชายเอกจะปฏิบัติตนอย่างไรกับเด็กชายเอก
- 6.3 นักเรียนบอกวิธีแก้ไขพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน
- 6.4 จากประเด็นปัญหาของบทบาทสมมติ เรื่อง กล้า ๆ หน้อย นักเรียนจะทำอย่างไรเพื่อให้การเรียนได้ดีขึ้นไม่เหมือนกับเด็กชายเอก
- 6.5 เมื่อนักเรียนพบอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครู นักเรียนจะอย่างไร
- 6.6 เมื่อนักเรียนพิจารณาแล้วว่าอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครูมีอะไรบ้าง
- 6.7 นักเรียนได้อะไรจากการฝึกในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครู

ขั้นสรุป

8. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า เมื่อเจออุปสรรคด้านการเรียนไม่ว่าจะยากเย็นเพียงใด หากนักเรียนมีความอดทนสูงก็จะสามารถผ่านพ้นอุปสรรคด้านการเรียนนั้นไปได้
9. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครูพร้อมทั้งวิธีแก้ไขลงในสมุดพัฒนาศักยภาพตนเอง
10. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม

เอกสารแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “ กล้า ๆ หน่อย ”

ณ ห้องชั้น ม.5/2 มีครูสอนกลุ่มสาระวิชาภาษาต่างประเทศท่านหนึ่ง ชื่อ ครูมารศรี ซึ่งเป็นครูที่นักเรียนทุกคนมักหวาดกลัวเป็นอย่างมาก เพราะครูมารศรีเป็นครูที่เข้มงวด เจ้าระเบียบ และดุ หากใครไม่ตั้งใจเรียนหรือไม่ทำการบ้านมาส่ง ครูมารศรีจะมีวิธีการทำโทษต่าง ๆ เช่น ให้คัดภาษาอังกฤษมาส่ง ให้ท่องคำศัพท์ และให้ทำความสะอาดห้องเรียน เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น นักเรียนทุกคนที่ได้เรียนกับครูมารศรีต่างก็จะพยายามตั้งใจเรียนและไม่ขาดเรียนเพื่อจะได้ไม่ต้องถูกครูมารศรีหักคะแนน จะมีก็แต่นักเรียนชายคนหนึ่งชื่อ เอก ซึ่งเขาเป็นคนขี้อาย ประหม่า ยิ่งเห็นครูมารศรีเข้มงวด เจ้าระเบียบและดุทุกครั้ง ทำให้เอกเกิดความกลัวและไม่ชอบที่จะเรียนในวิชาของครูมารศรีและไม่ค่อยส่งการบ้านส่งครูมารศรี จึงทำให้ครูมารศรีตำหนิและหักคะแนน

วันนี้เป็นชั่วโมงเรียนภาษาต่างประเทศ เมื่อครูมารศรีสอนเสร็จและให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เอกทำแบบฝึกหัดไม่ได้เพราะรู้สึกกลัวและไม่ค่อยทำความเข้าใจในวิชาที่เรียนทำให้เขาเกิดความเบื่อหน่ายที่จะเรียนในวิชานี้

.....

บทบาทสมมติของครูมารศรี

ครูมารศรีสอนวิชาภาษาต่างประเทศ มีนิสัยเข้มงวด เจ้าระเบียบ และดุ แต่มีความตั้งใจที่จะให้นักเรียนทุกคนมีความรู้ในวิชาที่ตนสอน

บทบาทสมมติของเด็กชายเอก

เด็กชายเอกเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 มีนิสัยเป็นคนขี้อาย ประหม่า และไม่ค่อยส่งการบ้าน จะเป็นคนที่กลัวครูมารศรี

บทบาทสมมติของเพื่อนในชั้นเรียน

เพื่อน ๆ ที่เรียนในชั้นเดียวกันกับเด็กชายเอกจะมีนิสัยหวาดกลัวครูมารศรี

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 11

สิ่งที่พัฒนา ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากเพื่อน
2. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากเพื่อน
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความอดทนต่ออุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากเพื่อน

แนวคิด ความสามารถในการอดทนต่อความยุ่งยากของอุปสรรคด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถในการรับมือและอดทนกับความยืดเยื้อของปัญหาการเรียน เมื่อนักเรียนมีความอดทนกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากเพื่อนได้จะทำให้นักเรียนสามารถผ่านพ้นอุปสรรคนั้นไปได้ด้วยดี

ชื่อกิจกรรม ไม่เท่ากายสิทธิ์

เทคนิค กลุ่มสัมพันธ์

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. ไม้เท้า 1 อัน

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนการกลับไปบันทึกอุปสรรคด้านการเรียนที่เกิดจากครูในสมุดบันทึกพัฒนาศักยภาพตนเองว่าได้บันทึกอะไรบ้าง แล้วนักเรียนได้นำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนในวิชาอื่นๆ หรือไม่ ได้รับผลอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

2. ผู้วิจัยใช้กิจกรรม “ไม่เท่ากายสิทธิ์”
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม
4. ผู้วิจัยนำไม้ที่ได้มาใช้เป็นไม้เท้ากายสิทธิ์ เมื่อไม่เท่ากายสิทธิ์ตกไปอยู่กับผู้ใด ผู้นั้นจะต้องเล่าเรื่องที่ผู้วิจัยกำหนดให้ คือ เพื่อนมีผลต่อการเรียนของนักเรียนอย่างไร

5. สำหรับไม้เท้ากายสิทธิ์นี้ จะถูกส่งผ่านไประอบ ๆ วง โดยเริ่มจากที่ใดก็ได้ เมื่อไม้เท้ากายสิทธิ์ตกไปอยู่กับผู้ใด ผู้นั้นจะต้องพูด เพื่อน ๆ ในวงกลมจะต้องตั้งใจฟัง เมื่อพูดจบก็ส่งไม้เท้ากายสิทธิ์นี้ไปให้เพื่อนที่อยู่ติดกัน ในกรณีที่นักเรียนคนใดยังไม่รู้ว่าจะพูดอะไร ก็ให้ส่งผ่านไม้เท้ากายสิทธิ์นั้นให้เพื่อนคนต่อไป

6. ส่งไม้เท้ากายสิทธิ์ไปจนรอบวงกระทั่งทุกคนได้มีโอกาสพูด

7. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนรวบรวมจากที่เพื่อน ๆ ได้พูดกัน คือ เพื่อนมีผลต่อการเรียนของนักเรียนอย่างไร

8. ผู้วิจัยถามนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้

8.1 นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรถ้าเพื่อนส่งผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียน

8.2 นักเรียนจะทําอย่างไรกับเพื่อนที่ทำให้เกิดอุปสรรคด้านการเรียนให้กับนักเรียน

8.3 นักเรียนมีวิธีการในการสร้างความอดทนได้อย่างไร

8.4 เมื่อนักเรียนมีความอดทนอยู่ในด้านการเรียนจะส่งผลให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนได้อย่างไรบ้าง

ขั้นสรุป

9. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า เมื่อเจออุปสรรคด้านการเรียนไม่ว่าจะยากเย็นเพียงใด หากนักเรียนมีความอดทนสูงก็จะสามารถผ่านพ้นอุปสรรคด้านการเรียนนั้นไปได้

10. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ฝึกในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและได้ตอบข้อซักถาม

โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่ 12

สิ่งที่พัฒนา ปัจฉิมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

แนวคิด เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนแล้วจะส่งผลให้นักเรียนไม่ย่อท้อหรือหมดกำลังใจในวิชาที่เรียน

ชื่อกิจกรรม ระดมความคิด

เทคนิคที่ใช้ กลุ่มสัมพันธ์

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. แบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน
2. แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
3. ผู้วิจัยสรุปผลการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
4. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนให้กับนักเรียน
5. นักเรียนลงมือทำแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียนและแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
6. เมื่อนักเรียนทำเสร็จผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ
7. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในขณะปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการพูดโต้ตอบ

ภาคผนวก จ

1. ตาราง 11 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน
2. ตาราง 12 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
3. ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน
4. ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
5. ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน
6. ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
7. ตาราง 17 คะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 / 8
8. ตาราง 18 คะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 / 8

ตาราง 11 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามอุปสรรคด้านการเรียน

ข้อที่	ข้อคำถาม	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
<u>ด้านตัวนักเรียน</u>						
(การรับรู้ความสามารถ)						
-1.	นักเรียนดูหนังสือแล้วไม่จำ	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-2.	นักเรียนไม่เข้าใจวิชาที่เรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-3.	นักเรียนคิดว่าเนื้อหาวิชาที่เรียนยากเกินไป	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-4.	นักเรียนมักจะเรียนไม่ทันเพื่อน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+5.	นักเรียนมีความมั่นใจว่าจะเรียนจบหลักสูตร	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+6.	แม้จะเป็นงานที่ยากนักเรียนมั่นใจในความสามารถว่าทำได้	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-7.	นักเรียนทำแบบฝึกหัดผิดจึงสอบตก	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+8.	นักเรียนพูดภาษาอังกฤษได้ดีเพราะฝึกพูดทุกวัน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+9.	นักเรียนวาดภาพได้ดีทำให้ได้คะแนนมาก	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+10.	นักเรียนมีความพยายามจนสอบได้คะแนนดีขึ้น	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+11.	นักเรียนมีความพยายามอ่านหนังสือทุกวันจึงสอบผ่านทุกวิชา	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
+12.	นักเรียนพยายามทำ การบ้านส่งจนครบเซต นักเรียนว่าเป็นคนขยัน <u>ด้านนักเรียน</u> (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+13.	นักเรียนมีความกระตือรือร้น ในสิ่งที่เรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+14.	นักเรียนจะไม่ละความ พยายามถ้างานนั้นยังไม่ได้	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
+15.	นักเรียนทุ่มเทอ่านหนังสือ เพื่อให้ได้คะแนนดี	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+16.	นักเรียนจะทำงานทุกครั้งจน สุดความสามารถเสมอ	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+17.	นักเรียนเบื่อหน่ายในวิชาที่ เรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+18.	เมื่อเกิดปัญหานักเรียนคิดว่า เป็นการทำทนายมากกว่าการ คิดจะท้อแท้	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
+19.	นักเรียนตั้งใจเรียนเฉพาะ วิชาที่ชอบ	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-20.	นักเรียนรู้สึกท้อแท้และสิ้น หวังเมื่อเจออุปสรรค	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
+21.	นักเรียนไม่ชอบบางวิชาแต่ จะพยายามเรียนให้ได้ คะแนนดี	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+22.	นักเรียนมีสมาธิในการเรียน ทุกครั้ง	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
+23.	เมื่อไม่เข้าใจนักเรียนจะถาม ครูทันที	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+24.	นักเรียนสนใจทุกวิชาที่เรียน อย่างจริงจัง <u>ด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน</u> (สัมพันธภาพในครอบครัว)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+25.	ผู้ปกครองยอมรับความ คิดเห็นของนักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-26.	ผู้ปกครองไม่สนใจซักถาม เรื่องการเรียนของนักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+27.	นักเรียนสามารถปรึกษา ปัญหาทุกเรื่องกับผู้ปกครอง	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-28.	นักเรียนทำอะไรโดยไม่สนใจ สมาชิกในครอบครัว	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+29.	นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกใน ครอบครัวทำงานบ้าน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+30.	สมาชิกในครอบครัว ไว้วางใจนักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+31.	สมาชิกในครอบครัวให้ความ รัก ความอบอุ่นแก่นักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+32.	เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนจะให้ เวลาอยู่กับครอบครัว	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+33.	ก่อนตัดสินใจทำอะไร นักเรียนจะปรึกษาบิดา มารดาก่อนเสมอ	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	ข้อความถาม	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
-34.	สมาชิกในครอบครัวไม่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของ กันและกัน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+35.	บิดามารดาทำเป็นแบบอย่าง ที่ดีให้แก่นักเรียน	-1	1	-1	0.33	คัดเลือกไว้
+36.	สมาชิกในครอบครัวช่วย แก้ปัญหาการเรียนให้กับ นักเรียนเสมอ <u>ด้านสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน</u> (สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับครู)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+37.	ครูรับฟังความคิดเห็นของ นักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-38.	ครูไม่เข้าใจนักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+39.	ครูให้ความเป็นกันเองแก่ นักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+40.	ครูให้ความยุติธรรมแก่ นักเรียนทุกคน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+41.	ครูมักจะว่ากล่าวนักเรียนที่ ขาดเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+42.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ซักถามเรื่องที่เรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+43.	ครูถามสาเหตุนักเรียนที่มา เรียนสาย	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+44.	ครูให้โอกาสนักเรียนได้ ทำงานในชั้นเรียนอย่างเต็ม ความสามารถ	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
+45.	ครูให้ความสำคัญกับผลการ สอบของนักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+46.	ครูพูดให้นักเรียนรู้สึก ว่านักเรียนมีความสำคัญที่จะ เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+47.	นักเรียนปรึกษาครูได้ทุกเรื่อง	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+48.	นักเรียนไว้วางใจครูในการให้ คะแนนสอบอย่างเท่าเทียม กัน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
	<u>ด้านสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน</u> (สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน)					
+49.	นักเรียนเป็นคนที่เพื่อนอยาก ทำงานกลุ่มด้วย	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+50.	เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็น ของนักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+51.	เพื่อน ๆ และนักเรียนจะจับ กลุ่มติวหนังสือกัน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+52.	ทุกครั้งที่ไม่สบายใจนักเรียน จะมีเพื่อนคอยให้กำลังใจ	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-53.	นักเรียนมักขัดแย้งกับเพื่อน ร่วมชั้น	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+54.	นักเรียนมีความสุขเมื่ออยู่ใน กลุ่มเพื่อน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+55.	เพื่อนจะตั้งใจฟังเรื่องเล่าของ นักเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
+56.	เวลานักเรียนขาดเรียน เพื่อนๆจะแสดงความห่วงใย	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+57.	เมื่อเพื่อนทำการบ้านไม่ได้ นักเรียนจะเข้าไปช่วย แนะนำทันที	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+58.	เมื่อเพื่อนมีปัญหา นักเรียน จะให้ความช่วยเหลือ	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-59.	เมื่อเพื่อนถูกตำหนิ นักเรียน จะแก้ตัวให้เพื่อน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+60.	นักเรียนจะห่วงใยเพื่อน เมื่อ เพื่อนไม่มาเรียน	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 1 : นักเรียนจด					
งานไม่ทันเพราะครูสอนเร็ว					
-1. นักเรียนจะทำแบบฝึกหัด					
ไม่ได้ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-2. ปัญหานี้เกิดจากตัวนักเรียน					
เอง (O _r)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-3. ปัญหานี้เกิดจากครู (O _r)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-4. ครูสอนไม่สนุกนักเรียนเบื่อที่					
จะเรียน (C)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 2 : นักเรียนสอบ					
ได้คะแนนเต็มทุกวิชา					
+5. เป็นเพราะนักเรียนอ่าน					
หนังสือตลอดเวลา (O _r)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+6. นักเรียนคิดว่าความสำเร็จ					
เช่นนี้จะเกิดขึ้นอีกแน่ (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 3 : ห้องเรียนมี					
เสียงดัง นักเรียนไม่มีสมาธิเรียน					
-7. ปัญหานี้เกิดจากการคุยและ					
เล่นของเพื่อน (O _r)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-8. ปัญหานี้ส่งผลต่อการทำงาน					
กลุ่มของนักเรียน (R)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 4 : นักเรียนสอบ					
ได้คะแนนน้อย					
-9. นักเรียนแบ่งเวลาไม่เป็น (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-10. นักเรียนยอมรับสถานการณ์					
นี้ไม่ได้ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 5 : รายงานที่ นักเรียนทำส่งครูไปนั้นยังไม่ได้ ตามที่ตนตั้งใจไว้					
-11. ปัญหานี้เกิดจากครูให้ เวลาในการทำรายงานน้อย (O_r)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+12. ในครั้งต่อไปนักเรียนจะ พยายามทำรายงานให้ดีกว่านี้ (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-13. นักเรียนรู้สึกท้อแท้เมื่อรู้ว่า รายงานฉบับนี้ได้คะแนนน้อย (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 6 : นักเรียน ได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มทุก ครั้ง					
+14. นักเรียนภูมิใจกับการได้รับ เลือกนี้ (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+15. นักเรียนคิดว่าสถานการณ์ เช่นนี้จะเกิดกับนักเรียนเสมอ (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 7 : ในช่วง ศิลปะครูให้นักเรียนวาดภาพ ลายไทยทุกครั้ง					
+16. นักเรียนจะพยายามวาด ภาพลายไทยจนสุดฝีมือ (O_w)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+17. นักเรียนอยากเรียนต่อไป อีก (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 8 : นักเรียนได้ รับคำชมจากครูว่าเป็นคนขยัน					
+18. นักเรียนจะส่งการบ้านทุก ครั้งตลอดไป (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+19. นักเรียนรู้ตัวเองอยู่แล้วว่า เป็นคนขยัน (O_p)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 9 : นักเรียน ตั้งใจเรียนมากแต่ได้คะแนนน้อย					
-20. นักเรียนรู้ตัวว่าเป็นคนเรียน ไม่เก่ง (O_p)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+21. นักเรียนต้องรับผิดชอบต่อ วิชาที่ได้คะแนนน้อย (O_w)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 10 : ในการสอบ ปลายภาคผลปรากฏว่า นักเรียน นักเรียนสอบได้ลำดับท้ายๆเสมอ					
+22. นักเรียนจะเรียนกวดวิชา เพื่อสอบให้ได้ลำดับที่ดีกว่าเดิม (O_p)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-23. ปัญหาที่นักเรียนคิดว่าจะ แก้ไขได้ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 11 : เมื่อนักเรียน ได้รับมอบหมายให้ทำงานยาก ๆ +24. นักเรียนจะทำงานให้เสร็จ เรียบร้อย (O _w)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-25. นักเรียนจะรู้สึกติดขัดกับงาน ที่ได้รับ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+26. งานไม่ว่าจะง่ายหรือยากไม่ มีผลต่อนักเรียน (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+27. นักเรียนคิดว่าสถานการณ์ เช่นนี้จะเกิดขึ้นอีก (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 12 : นักเรียน ต้องไปเรียนร่วมกับเพื่อนต่างห้อง เพียงลำพังและทั้งห้องไม่มีใคร สนใจนักเรียนเลย +28. นักเรียนจะอดทนเรียนไป เรื่อย ๆ จนกว่าจะจบ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-29. สถานการณ์นี้จะส่งผล กระทบให้นักเรียนไม่ยอมเรียน อีกต่อไป (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 13 : นักเรียน สอบได้คะแนนน้อยมากจนครู เรียกมาดำหนิ -30. เหตุการณ์นี้ไม่น่าจะเกิด ขึ้นกับตัวนักเรียนเลย (C)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
-31. สถานการณ์นี้จะส่งผล กระทบต่อวิชาที่เรียน อย่างแน่นอน (R)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 14 : พ่อแม่สนใจ ชักถามการเรียนของนักเรียน					
+32. นักเรียนมีกำลังใจที่จะเรียน มากขึ้น (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+33. นักเรียนขยันเรียนมาก กว่าเดิม (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 15 : นักเรียน ปรึกษาปัญหาการเรียนกับ สมาชิกในครอบครัวได้					
+34. นักเรียนมีกำลังใจที่จะ จัดการปัญหาชีวิตของตนเอง (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+35. เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะเล่า ปัญหาอีก (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 16 : พ่อแม่ตั้ง ความหวังว่านักเรียนจะสอบได้ 4 ทุกวิชา					
+36. นักเรียนจะต้องตั้งใจเรียน และขยันเรียนมาก ๆ (O_w)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-37. นักเรียนรู้สึกอึดอัดต่อ ความหวังของพ่อแม่ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 17 : พ่อแม่ไม่ สนใจเรื่องการเรียนของนักเรียน					
-38. นักเรียนยอมรับสถานการณ์ นี้ไม่ได้ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+39. นักเรียนจะไม่ละความ พยายามที่จะให้พ่อแม่สนใจการ เรียนของนักเรียน (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 18 : นักเรียน ต้องทำงานบ้านมากจึงมีเวลา ให้กับการเรียนรู้ +40. นักเรียนยอมรับ					
สถานการณ์นี้ได้ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-41. นักเรียนจะเลิกทำงานบ้าน (O _w)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 19 : ครูประจำ วิชานักเรียนในห้องเรียนทุกครั้ง ที่สอน +42.นักเรียนจะเข้าเรียนทุกครั้ง					
(C)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
-43. เพราะนักเรียนคิดว่าจะเรียน ไม่รู้เรื่องถ้าโดดเรียน (O _w)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 20 : นักเรียน เรียนบางวิชาไม่รู้เรื่อง -44. นักเรียนคงได้คะแนนน้อยใน วิชานี้แน่ (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-45. นักเรียนจะไม่สนใจในวิชานี้ อีกเลย (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 21 : ครูที่สอน นักเรียนเป็นคนที่เครียดและ เข้มงวดในการสอน					
+46. นักเรียนปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์นี้ได้แน่นอน (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+47. นักเรียนมีความขยันและ อดทนในวิชาที่ครูสอน (O_w)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-48. นักเรียนคิดว่าจะมีครูเช่นนี้ อีกในหลายวิชา (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 22 : นักเรียน รู้สึกเหงาเมื่อเพื่อนสนิทย้ายไป อยู่โรงเรียนอื่น					
-49. ปัญหานี้จะส่งผลต่อการ ทำงานกลุ่มของนักเรียน (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+50. นักเรียนจะพยายามทำ ความสนิทสนมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ต่อไป (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 23 : ในการทำ รายงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่รับฟัง ความคิดเห็นของนักเรียน					
+51. นักเรียนจะพยายาม ทบทวนความคิดเห็นของตนว่ามี ข้อบกพร่องอะไร (O_w)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+52. นักเรียนจะเสนอความ คิดเห็นใหม่ ๆ จนกว่ากลุ่ม จะยอมรับ (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 24 : นักเรียนถูก เพื่อนในกลุ่มตำหนิเมื่อนักเรียน ทำงานผิดพลาด +53. นักเรียนยอมรับ					
สถานการณ์นี้ได้ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-54. นักเรียนไม่ยอมอยู่ร่วมกับ กลุ่มเพื่อนนี้อีก (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 25 : ทุกครั้งที่ นักเรียนอ่านทำนองเสนาะจบ แล้วจะถูกเพื่อน ๆ วิพากษ์วิจารณ์เสมอ					
-55. นักเรียนหมดกำลังใจจาก การวิพากษ์วิจารณ์นั้น (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+56. นักเรียนจะพยายาม ปรับปรุงจนเพื่อนไม่ วิพากษ์วิจารณ์อีก (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 26 : เมื่อ นักเรียนถูกบังคับจากกลุ่มเพื่อน ให้ออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน -57. นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจเป็น อย่างมากที่จะต้องรายงาน (R)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้
-58. เรื่องเช่นนี้มักเกิดขึ้นกับตัว นักเรียนเสมอ (E)	-1	1	-1	0.33	ไม่คัดเลือกไว้

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	กรรมการ ท่านที่ 1	กรรมการ ท่านที่ 2	กรรมการ ท่านที่ 3	ค่า IOC	หมายเหตุ (คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 27 : ในการ ทำงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับ นักเรียน					
+59. นักเรียนสามารถควบคุม ตนเองและทำงานต่อไปได้ (C)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+60. นักเรียนจะปรับปรุงตนเอง จนเพื่อนยอมรับ (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 28 : เพื่อน ๆ คุยเสียงดังในขณะที่เรียนทำให้ นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน					
-61. นักเรียนรู้สึกไร้ค่าเพราะเพื่อน กลุ่มนั้นมาก (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
-62. เมื่อเพื่อน ๆ คุยอีกนักเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียนอีก (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
สถานการณ์ที่ 29 : นักเรียนกับ เพื่อนขัดแย้งกันในการเสนอ ความคิดเพื่อทำรายงาน					
-63. นักเรียนไม่ยอมทำงานกับ เพื่อนอีกเลย (R)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้
+64. นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นบ่อย (E)	1	1	1	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามอุปสรรค
ด้านการเรียน (n = 100)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
			มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
ด้านตัวนักเรียน				
(การรับรู้ความสามารถ)				
-1.	นักเรียนดูหนังสือแล้วไม่จำ	.1125		/
-2.	นักเรียนไม่เข้าใจวิชาที่เรียน	.1032		/
-3.	นักเรียนคิดว่าเนื้อหาวิชาที่เรียนยากเกินไป	.0967		/
-4.	นักเรียนมักจะเรียนไม่ทันเพื่อน	.1906		/
+5.	นักเรียนมีความมั่นใจว่าจะเรียนจบหลักสูตร	.4767	/	
+6.	แม้จะเป็นงานที่ยากนักเรียนมั่นใจในความสามารถว่าทำได้	.4809	/	
-7.	นักเรียนทำแบบฝึกหัดผิดจึงสอบตก	.1053		/
+8.	นักเรียนพูดภาษาอังกฤษได้ดีเพราะฝึกพูดทุกวัน	.3030	/	
+9.	นักเรียนวาดภาพได้ดีทำให้ได้คะแนนมาก	.2520	/	
+10.	นักเรียนมีความพยายามจนสอบได้คะแนนดีขึ้น	.6645	/	
+11.	นักเรียนมีความพยายามอ่านหนังสือทุกวันจึงสอบผ่านทุกวิชา	.5933	/	

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
			มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
+12.	นักเรียนพยายามทำ การบ้านส่งจนครบเซต นักเรียนว่าเป็นคนขยัน <u>ด้านนักเรียน</u> (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์)	.5655	/	
+13.	นักเรียนมีความกระตือรือร้น ในสิ่งที่เรียน	.6628	/	
+14.	นักเรียนทุ่มเทอ่านหนังสือ เพื่อให้ได้คะแนนดี	.5935	/	
+15.	นักเรียนจะทำงานทุกครั้ง จนสุดความสามารถเสมอ	.6614	/	
+16.	นักเรียนเบื่อหน่ายในวิชา ที่เรียน	-.2267		/
+17.	นักเรียนตั้งใจเรียนเฉพาะ วิชาที่ชอบ	-.2415		/
+18.	นักเรียนไม่ชอบบางวิชา แต่จะพยายามเรียนให้ได้ คะแนนดี	.5340	/	
+19.	นักเรียนมีสมาธิในการเรียน ทุกครั้ง	.5746	/	
+20.	เมื่อไม่เข้าใจนักเรียนจะถาม ครูทันที	.4557	/	
+21.	นักเรียนสนใจทุกวิชาที่เรียน อย่างจริงจัง	.6716	/	

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
			มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
ด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน				
(สัมพันธภาพในครอบครัว)				
+22.	ผู้ปกครองยอมรับความ คิดเห็นของนักเรียน	.6936	/	
-23.	ผู้ปกครองไม่สนใจซักถาม เรื่องการเรียนของนักเรียน	.5969	/	
+24.	นักเรียนสามารถปรึกษา ปัญหาทุกเรื่องกับผู้ปกครอง	.6509	/	
-25.	นักเรียนทำอะไรโดยไม่สนใจ สมาชิกในครอบครัว	.5007	/	
+26.	นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกใน ครอบครัวทำงานบ้าน	.4443	/	
+27.	สมาชิกในครอบครัว ไว้วางใจนักเรียน	.6166	/	
+28.	สมาชิกในครอบครัวให้ความ รัก ความอบอุ่นแก่นักเรียน	.7881	/	
+29.	เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนจะให้ เวลาอยู่กับครอบครัว	.6431	/	
-30.	สมาชิกในครอบครัวไม่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของ กันและกัน	.3336	/	
+31.	บิดามารดาทำเป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก	.6874	/	
+32.	สมาชิกในครอบครัวช่วย แก้ปัญหาการเรียนให้กับ นักเรียนเสมอ	.5986	/	

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
			มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
<u>ด้านสิ่งแวดล้อมทาง</u>				
<u>โรงเรียน</u>				
(สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับครู)				
+33.	ครูรับฟังความคิดเห็นของ นักเรียน	.5376	/	
-34.	ครูไม่เข้าใจนักเรียน	.1279		/
+35.	ครูให้ความเป็นกันเองแก่ นักเรียน	.6342	/	
+36.	ครูให้ความยุติธรรมแก่ นักเรียนทุกคน	.5139	/	
+37.	ครูมักจะว่ากล่าวนักเรียนที่ ขาดเรียน	.5233	/	
+38.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ซักถามเรื่องที่เรียน	.7199	/	
+39.	ครูถามสาเหตุที่นักเรียนที่มา เรียนสาย	.6930	/	
+40.	ครูให้โอกาสนักเรียนได้ ทำงานในชั้นเรียนอย่างเต็ม ความสามารถ	.7031	/	
+41.	ครูให้ความสำคัญกับ ผลการสอบของนักเรียน	.7127	/	
+42.	ครูพูดให้นักเรียนรู้สึก ว่านักเรียนมีความสำคัญที่จะ เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ	.6055	/	
+43.	นักเรียนปรึกษาครูได้ทุกเรื่อง	.4998	/	

ตาราง 13 (ต่อ)

ที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
			มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
+44.	นักเรียนไว้วางใจครูในการให้ คะแนนสอบอย่างเท่าเทียม กัน <u>ด้านสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน</u> (สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน)	.5666	/	
+45.	นักเรียนเป็นคนที่เพื่อนอยาก ทำงานกลุ่มด้วย	.4628	/	
+46.	เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็น ของนักเรียน	.6054	/	
+47.	เพื่อน ๆ และนักเรียนจะจับ กลุ่มติวหนังสือกัน	.3761	/	
+48.	ทุกครั้งที่ไม่สบายใจนักเรียน จะมีเพื่อนคอยให้กำลังใจ	.5735	/	
-49.	นักเรียนมักขัดแย้งกับเพื่อน ร่วมชั้น	.1291		/
+50.	นักเรียนมีความสุขเมื่ออยู่ใน กลุ่มเพื่อน	.6624	/	
+51.	เพื่อนจะตั้งใจฟังเรื่องเล่าของ นักเรียน	.6581	/	
+52.	เวลานักเรียนขาดเรียน เพื่อนๆ จะแสดงความห่วงใย	.6713	/	
+53.	เมื่อเพื่อนทำการบ้านไม่ได้ นักเรียนจะเข้าไปช่วยแนะนำ ทันที	.4709	/	

ตาราง 13 (ต่อ)

ที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
			มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
+54.	เมื่อเพื่อนมีปัญหา นักเรียนจะ ให้ความช่วยเหลือ	.4637	/	
-55.	เมื่อเพื่อนถูกตำหนิ นักเรียน จะแก้ตัวให้เพื่อน	-.2737		/
+56.	นักเรียนจะห่วงใยเพื่อน เมื่อ เพื่อนไม่มาเรียน	.5127	/	
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ				
(ด้านตัวนักเรียน, ด้านสิ่งแวดล้อม ทางบ้านและด้านสิ่งแวดล้อม ทางโรงเรียน)				
			.8868	

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน (n = 100)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
		มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 1 : นักเรียนจดงานไม่ทันเพราะครูสอนเร็ว			
-1. นักเรียนจะทำแบบฝึกหัดไม่ได้ (C)	-0.0329		/
-2. ปัญหานี้เกิดจากตัวนักเรียนเอง (O _r)	-0.0743		/
-3. ปัญหานี้เกิดจากครู (O _r)	-0.2078		/
สถานการณ์ที่ 2 : นักเรียนสอบได้คะแนนเต็มทุกวิชา			
+4. เป็นเพราะนักเรียนอ่านหนังสือตลอดเวลา (O _r)	.4200	/	
+5. นักเรียนคิดว่าความสำเร็จเช่นนี้จะเกิดขึ้นอีกแน่ (E)	.4847	/	
สถานการณ์ที่ 3 : ห้องเรียนมีเสียงดัง นักเรียนไม่มีสมาธิเรียน			
-6. ปัญหานี้เกิดจากการคุยและเล่นของเพื่อน (O _r)	-0.3544		/
สถานการณ์ที่ 4 : นักเรียนสอบได้คะแนนน้อย			
-7. นักเรียนแบ่งเวลาไม่เป็น (R)	-0.1157		/
-8. นักเรียนยอมรับสถานการณ์นี้ไม่ได้ (C)	-0.0305		/

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	ค่าอำนาจจำแนก น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 5 : รายงานที่ นักเรียนทำส่งครูไปนั้นยังไม่มี ตามที่ตนตั้งใจไว้			
-9. ปัญหาที่น่าเกิดจากครูให้ เวลาในการทำรายงานน้อย (O_p)	-.1428		/
+10. ในครั้งต่อไปนักเรียนจะ พยายามทำรายงานให้ดีกว่านี้ (E)	.5417	/	
-11. นักเรียนรู้สึกท้อแท้เมื่อรู้ว่า รายงานฉบับนี้ได้คะแนนน้อย (R)	-.2193		/
สถานการณ์ที่ 6 : นักเรียน ได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มทุก ครั้ง			
+12. นักเรียนภูมิใจกับการได้รับ เลือกนี้ (R)	.5271	/	
+13. นักเรียนคิดว่าสถานการณ์ เช่นนี้จะเกิดกับนักเรียนเสมอ (E)	.2371	/	
สถานการณ์ที่ 7 : ในช่วงมืองศิลปะครูให้ นักเรียนวาดภาพลายไทยทุกครั้ง			
+14. นักเรียนจะพยายามวาด ภาพลายไทยจนสุดฝีมือ (O_w)	.4044	/	
+15. นักเรียนอยากเรียนต่อไป อีก (C)	.3160	/	

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
		มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 8 : นักเรียนได้ รับคำชมจากครูว่าเป็นคนขยัน			
+16. นักเรียนจะส่งการบ้านทุก ครั้งตลอดไป (E)	.4505	/	
สถานการณ์ที่ 9 : นักเรียนตั้งใจ เรียนมากแต่ได้คะแนนน้อย			
-17. นักเรียนรู้ตัวว่าเป็นคนเรียน ไม่เก่ง (O _r)	-.1900		/
+18. นักเรียนต้องรับผิดชอบต่อ วิชาที่ได้คะแนนน้อย (O _w)	.3838	/	
สถานการณ์ที่ 10 : ในการสอบ ปลายภาคผลปรากฏว่า นักเรียน นักเรียนสอบได้ลำดับท้ายๆเสมอ			
+19.นักเรียนจะเรียนกวดวิชาเพื่อ สอบให้ได้ลำดับที่ดีกว่าเดิม (O _r)	.4213	/	
-20. ปัญหานี้นักเรียนคิดว่าจะ แก้ไขได้ (C)	.5980	/	

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	ค่าอำนาจจำแนก น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 11 : เมื่อ นักเรียนได้รับมอบหมายให้ ทำงานยาก ๆ			
+21. นักเรียนจะทำงานให้เสร็จ เร็วร้อย (O _w)	.6845	/	
-22. นักเรียนจะรู้สึกติดขัดกับ งานที่ได้รับ (C)	-.0793		/
+23. งานไม่ว่าจะง่ายหรือยาก ไม่มีผลต่อนักเรียน (R)	.4765	/	
+24. นักเรียนได้รับมอบหมาย งานยาก ๆ อีกก็จะทำจนสำเร็จ ทุกครั้ง (E)	.7118	/	
สถานการณ์ที่ 12 : นักเรียน ต้องไปเรียนร่วมกับเพื่อนต่าง ห้องเพียงลำพังและทั้งห้องไม่มี ใครสนใจนักเรียนเลย			
+25. นักเรียนจะอดทนเรียนไป เรื่อย ๆ จนกว่าจะจบ (C)	.4490	/	
-26. สถานการณ์นี้จะส่งผล กระทบให้นักเรียนไม่อยากเรียน อีกต่อไป (R)	.0754		/

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	ค่าอำนาจจำแนก น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 13 : พ่อแม่ สนใจชักถามการเรียนของ นักเรียน			
+27. นักเรียนมีกำลังใจที่จะ เรียนมากขึ้น (R)	.5655	/	
+28. นักเรียนขยันเรียนมาก กว่าเดิม (C)	.6342	/	
สถานการณ์ที่ 14 : นักเรียน ปรึกษาปัญหาการเรียนกับ สมาชิกในครอบครัวได้			
+29. นักเรียนมีกำลังใจที่จะ จัดการปัญหาชีวิตของตนเอง (R)	.3843	/	
+30. เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะเล่า ปัญหาอีก (E)	.4456	/	
สถานการณ์ที่ 15 : พ่อแม่ตั้ง ความหวังว่านักเรียนจะสอบได้ 4 ทุกวิชา			
+31. นักเรียนจะต้องตั้งใจเรียน และขยันเรียนมาก ๆ (O_w)	.6337	/	
-32. นักเรียนรู้สึกอึดอัดต่อ ความหวังของพ่อแม่ (C)	-.0035		/

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	ค่าอำนาจจำแนก น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 16 : พ่อแม่ไม่ สนใจเรื่องการเรียนของนักเรียน			
-33. นักเรียนยอมรับสถานการณ์ นี้ไม่ได้ (C)	.1221		/
+34. นักเรียนจะไม่ละความ พยายามที่จะให้พ่อแม่สนใจการ เรียนของนักเรียน (E)	.5243	/	
สถานการณ์ที่ 17 : นักเรียน ต้องทำงานบ้านมากจึงมีเวลา ให้กับการเรียนน้อย			
+35. นักเรียนยอมรับ สถานการณ์นี้ได้ (C)	.3165	/	
-36. นักเรียนจะเลิกทำงานบ้าน (O _w)	.2946	/	
สถานการณ์ที่ 18 : นักเรียน เรียนบางวิชาไม่รู้เรื่อง			
-37. นักเรียนคงได้คะแนนน้อย ในวิชานี้แน่ (R)	-.0148		/
-38. นักเรียนจะไม่สนใจในวิชานี้ อีกเลย (E)	.3234	/	

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	ค่าอำนาจจำแนก น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 19 : ครูที่สอน นักเรียนเป็นคนที่เครียดและ เข้มงวดในการสอน			
+39. นักเรียนปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์นี้ได้แน่นอน (C)	.5526	/	
+40. นักเรียนมีความขยันและ อดทนในวิชาที่ครูสอน (O_w)	.6000	/	
-41. นักเรียนคิดว่าจะมีครูเช่นนี้ อีกในหลายวิชา (E)	-.2914		/
สถานการณ์ที่ 20 : นักเรียน รู้สึกเหงาเมื่อเพื่อนสนิทย้ายไป อยู่โรงเรียนอื่น			
-42. ปัญหานี้จะส่งผลต่อการ ทำงานกลุ่มของนักเรียน (R)	-.2052		/
+43. นักเรียนจะพยายามทำ ความสนิทสนมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ต่อไป (E)	.4941	/	
สถานการณ์ที่ 21 : ในการทำ รายงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่รับฟัง ความคิดเห็นของนักเรียน			
+44. นักเรียนจะพยายาม ทบทวนความคิดเห็นของตนว่ามี ข้อบกพร่องอะไร (O_w)	.5967	/	
+45. นักเรียนจะเสนอความ คิดเห็นใหม่ ๆ จนกว่ากลุ่มจะ ยอมรับ (E)	.5303	/	

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	ค่าอำนาจจำแนก น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 22 : นักเรียนถูก เพื่อนในกลุ่มตำหนิเมื่อนักเรียน ทำงานผิดพลาด +46. นักเรียนยอมรับ สถานการณ์นี้ได้ (C)	.4059	/	
-47. นักเรียนไม่ยอมอยู่ร่วมกับ กลุ่มเพื่อนนี้อีก (R)	.1446		/
สถานการณ์ที่ 23 : ทุกครั้งที่ นักเรียนอ่านทำนองเสนาะจบ แล้วจะถูกเพื่อน ๆ วิพากษ์วิจารณ์เสมอ -48. นักเรียนหมดกำลังใจจาก การวิพากษ์วิจารณ์นั้น (R)	.1858		/
+49. นักเรียนจะพยายาม ปรับปรุงจนเพื่อนไม่ วิพากษ์วิจารณ์อีก (E)	.5297	/	
สถานการณ์ที่ 24 : ในการ ทำงานกลุ่ม เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับ นักเรียน +50. นักเรียนสามารถควบคุม ตนเองและทำงานต่อไปได้ (C)	.4944	/	
+51. นักเรียนจะปรับปรุงตนเอง จนเพื่อนยอมรับ (E)	.5841	/	

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.2 (คัดเลือกไว้)	ค่าอำนาจจำแนก น้อยกว่า 0.2 (ไม่คัดเลือกไว้)
สถานการณ์ที่ 25 : เพื่อน ๆ คุยเสียงดังในขณะที่เรียนทำให้ นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน			
-52. นักเรียนรู้สึกรำคาญเพื่อน กลุ่มนั้นมาก (R)	-0.2149		/
-53. เมื่อเพื่อน ๆ คุยอีกนักเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียนอีก (E)	-0.0847		/
สถานการณ์ที่ 26 : นักเรียนกับ เพื่อนขัดแย้งกันในการเสนอ ความคิดเพื่อทำรายงาน			
-54. นักเรียนไม่ยอมทำงานกับ เพื่อนอีกเลย (R)	.0314		/
+55. นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นบ่อย (E)	.2608	/	
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ		.8252	

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถามอุปสรรค
ด้านการเรียน (n = 100)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดรายข้อออก
1	.1125	.7907
2	.1032	.7899
3	.0967	.7906
4	.1906	.7873
*5	.4767	.7710
*6	.4809	.7705
7	.1053	.7920
*8	.3030	.7804
*9	.2520	.7842
*10	.6645	.7598
*11	.5933	.7614
*12	.5655	.7631
*13	.6628	.7603
*14	.5935	.7621
*15	.6614	.7590
16	-.2267	.8103
17	-.2415	.8199
*18	.5340	.7669
*19	.5746	.7640
*20	.4557	.7702
*21	.6716	.7553
*22	.6936	.8624
*23	.5969	.8686
*24	.6509	.8651

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดรายข้อออก
*25	.5007	.8750
*26	.4443	.8775
*27	.6166	.8681
*28	.7881	.8573
*29	.6431	.8655
*30	.3336	.8861
*31	.6874	.8627
*32	.5986	.8695
*33	.5376	.8964
34	.1279	.9042
*35	.6342	.8936
*36	.5139	.8965
*37	.5233	.8963
*38	.7199	.8921
*39	.6930	.8920
*40	.7031	.8928
*41	.7127	.8923
*42	.6055	.8946
*43	.4998	.8973
*44	.5666	.8953
*45	.4628	.8977
*46	.6054	.8948
*47	.3761	.8997
*48	.5735	.8951
49	.1291	.9060
*50	.6624	.8937
*51	.6581	.8932

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดรายข้อออก
*52	.6713	.8926
*53	.4709	.8975
*54	.4637	.8976
55	-.2737	.9139
*56	.5127	.8965
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ		.8868

หมายเหตุ * หมายถึง ข้อที่ได้รับการคัดเลือก

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน (n = 100)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดรายข้อออก
1	-.0329	.8283
2	-.0473	.8296
3	-.2078	.8324
*4	.4200	.8187
*5	.4847	.8178
6	-.3544	.8352
7	-.1157	.8303
8	-.0305	.8298
9	-.1428	.8297
*10	.5417	.8173
11	-.2193	.8334
*12	.5271	.8165
*13	.2371	.8229
*14	.4044	.8189
*15	.3160	.8211
*16	.4505	.8179
17	-.1900	.8319
*18	.3838	.8199
*19	.4213	.8180
*20	.5980	.8153
*21	.6845	.8144
22	-.0793	.8299
*23	.4765	.8168
*24	.7118	.8117

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดรายข้อออก
*25	.4490	.8174
26	.0754	.8275
*27	.5655	.8158
*28	.6342	.8140
*29	.3843	.8195
*30	.4456	.8175
*31	.6337	.8142
32	-.0035	.8300
33	.1221	.8259
*34	.5243	.8153
*35	.3165	.8212
*36	.2946	.8217
37	-.0148	.8289
*38	.3234	.8211
*39	.5526	.8161
*40	.6000	.8156
41	-.2914	.8347
42	-.2052	.8334
*43	.4941	.8171
*44	.5967	.8150
*45	.5303	.8160
*46	.4059	.8190
47	.1446	.8250
48	.1858	.8243
*49	.5297	.8158
*50	.4944	.8174
*51	.5841	.8151

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดรายข้อออก
52	-.2149	.8332
53	-.0847	.8302
54	.0314	.8281
*55	.2608	.8224
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ		.8252

หมายเหตุ * หมายถึง ข้อที่ได้รับการคัดเลือก

ตาราง 17 คะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5/8 (n=20)

คะแนน	ความถี่
*96.00	1
*107.00	1
*108.00	1
*112.00	2
*118.00	1
*120.00	1
*128.00	1
*130.00	1
*136.00	1
137.00	1
138.00	1
139.00	1
140.00	1
141.00	1
142.00	1
146.00	1
147.00	2
149.00	1
รวม	20

หมายเหตุ * หมายถึง นักเรียนชายที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
ตั้งแต่ 136.00 ลงมา ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มทดลอง

ตาราง 18 คะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียนของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5/8 (n=22)

คะแนน	ความถี่
*94.00	1
*100.00	1
*111.00	1
*117.00	1
*118.00	1
*125.00	1
*126.00	1
*127.00	1
*128.00	1
*129.00	1
130.00	2
131.00	3
134.00	2
136.00	1
137.00	1
140.00	1
151.00	1
153.00	1
รวม	22

หมายเหตุ * หมายถึง นักเรียนหญิงที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการเรียน
ตั้งแต่ 129.00 ลงมา ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มทดลอง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายณพดล โชติกพานิชย์
วันเดือนปีเกิด	18 มิถุนายน 2502
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	326/12 ถนนพิชัยรณรงค์สงคราม ตำบลปากเพรียว อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดพระพุทธรชัย ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี 18000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปกศ.สูง) วิทยาลัยครูเทพสตรีลพบุรี
พ.ศ. 2525	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สังคมศึกษา วิทยาลัยครูเทพสตรีลพบุรี
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) จิตวิทยาการแนะแนว